

บทที่ 2

บริการสารสนเทศทางคานวิทยาศาสตร์สุขภาพและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสารสนเทศ บริการสารสนเทศ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

สารสนเทศ (Information)

ความหมายของสารสนเทศอาจแบ่งได้ตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมและความหมายทางบรรณารักษศาสตร์ ความหมายของสารสนเทศตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 768) หมายถึง คำสั่ง ข่าวสาร ใบบอก ส่วนพจนานุกรมศัพท์วิทยาศาสตร์และเทคนิคของแม็กกรอว์-ฮิลล์ (Mcgraw-Hill Dictionary of Scientific and Technical Terms 1978 : 814) ให้ความหมายว่า ข้อมูลที่ไต่บันทึกไว้ จัด เรียบเรียง รวบรวม โยง หรือแปลความ ภายในขอบเขตงานหนึ่งจนกระทั่งความหมายปรากฏออกมา สำหรับความหมายของสารสนเทศทางบรรณารักษศาสตร์นั้น นงลักษณ์ ไม่นายกิจ (2526 : 26) ให้ความหมายไว้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข่าว ข้อเท็จจริง ข้อมูล ความรู้ ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษา หรือการสอน ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปของวัสดุพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร ทัศนบัตรตัวเขียน ภาพยนตร์ แผ่นเสียง เทปเสียง ภาพเลื่อน เทปโทรทัศน์ ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็ก เป็นต้น ซึ่งคำว่าสารสนเทศนี้มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าสารนิเทศที่ราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 37 และ 168) บัญญัติศัพท์มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Information"

บริการสารสนเทศ (Information service)

บริการสารสนเทศเป็นบริการที่มุ่งเน้นจัดให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด (นงลักษณ์ ไม่นายกิจ 2526 : 27)

บริการสารสนเทศมี 2 ลักษณะ คือ

1. การจัดหาสารสนเทศตามที่ยุ้ใช้ต้องการ

2. การจัดเตรียมสารสนเทศเอาไว้ล่วงหน้า

ลักษณะแรก คือ เมื่อผู้ใช้เกิดความต้องการสารสนเทศ ก็จะขอรับบริการสารสนเทศเฉพาะตามความต้องการ ลักษณะที่สอง เป็นการบริการสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยบรรณารักษ์จัดเตรียมสารสนเทศเอาไว้ล่วงหน้า ดังเช่น บริการข่าวสารทันสมัย (Current awareness service) บริการนี้เป็นสิ่งสำคัญของบริการสารสนเทศโดยเฉพาะในห้องสมุดเฉพาะ ศูนย์บริการสารสนเทศ และศูนย์เอกสาร

บริการสารสนเทศแตกต่างจากบริการอ้างอิงหรือบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference service) ดังนี้คือ

1. บริการสารสนเทศ เป็นบริการที่ให้ข้อเท็จจริง ข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ในลักษณะต่าง ๆ แต่บริการอ้างอิงเป็นบริการตอบคำถามเมื่อมีผู้ถาม
2. บริการสารสนเทศ หน้าที่ที่สำคัญ คือ จัดหาสารสนเทศ บริการอ้างอิง หน้าที่ที่สำคัญ คือ จัดหาเอกสาร
3. บริการสารสนเทศ มุ่งพยายามจัดหาข้อเท็จจริง แต่บริการอ้างอิง มุ่งให้ผู้ใช้ตรงไปที่วัสดุ หรือเป็นการให้วัสดุมากกว่าจะจัดหาข้อเท็จจริงให้
4. บริการสารสนเทศ เน้นความสำคัญที่การจัดหาสารสนเทศโดยการคาดการณไว้ล่วงหน้าว่าผู้ใช้ต้องการอะไร บริการอ้างอิงจะจัดหาสารสนเทศตามความต้องการของผู้ใช้เพื่อตอบคำถามเฉพาะที่มีผู้ถามถึงเท่านั้น
5. บริการสารสนเทศ บรรณารักษ์จะไม่คอยผู้ใช้ให้มาหา แต่จะออกไปหา ช่วยเหลือ และให้สารสนเทศแก่ผู้ใช้ บริการอ้างอิง บรรณารักษ์จะคอยให้ผู้ใช้เป็นฝ่ายมาหาตน และแสดงความต้องการ เอกสาร/สารสนเทศ
6. บริการสารสนเทศเกี่ยวข้องกับการสอนการใช้ห้องสมุดน้อยมาก แต่มุ่งให้ผู้ใช้ได้รับข้อเท็จจริงหรือความรู้ที่ตรงความต้องการอย่างแท้จริง บริการอ้างอิง มีจุดมุ่งหมายที่จะสอนผู้ใช้ให้รู้จักการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ทั้งนี้เพราะว่าหากบรรณารักษ์สอนวิธีการใช้ห้องสมุดให้ผู้ใช้ให้รู้จักแล้ว ผู้ใช้ก็จะสามารถค้นหาสารสนเทศหรือเอกสารที่ต้องการได้ (Kumar 1980 : 79-80)

ดังนั้น บริการ ข้อเสนอแตกต่างจากบริการอ้างอิงในแง่ที่ว่าบริการอ้างอิงมุ่งให้ผู้ใช้เป็นอิสระจากบรรณารักษ์ในการค้นหาข้อเสนอ โดยที่บรรณารักษ์สอนผู้ใช่ว่าจะค้นหาข้อเสนออย่างไร เช่น แนะนำให้ใช้รายการบัตร บรรณวารสาร หนังสืออ้างอิง เป็นต้น บริการอ้างอิงในลักษณะดังกล่าวไม่พอเพียงสำหรับสังคมในปัจจุบัน ซึ่งมีการบันทึกความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และค่อนข้างสลับซับซ้อน ฉะนั้น ความมุ่งหมายของบริการข้อเสนอในห้องสมุดนั้น ต้องให้ผู้ผู้ใช้ได้รับข้อเสนอหรือความรู้อย่างแท้จริง ไม่ใช่ให้ผู้ผู้ใช้ไปค้นหาข้อเสนอ (นงลักษณ์ ไม่นายกิจ 2526 : 28)

เรานึกพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ มุ่งเน้นให้บริการอ้างอิงตามความรู้สึกดั้งเดิมแก่ห้องสมุดเฉพาะ ศูนย์ข้อเสนอ หรือศูนย์เอกสาร หอวางแห่งในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเสนอหรือข้อเท็จจริง เพื่อให้บริการแก่ผู้ใ้มากกว่าการแนะนำหรือการสอน ผู้ใช้ว่าจะใช้ทรัพยากรห้องสมุดได้อย่างไร

ที่กล่าวมาเป็นลักษณะบริการข้อเสนอโดยทั่วไป สำหรับทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายและขอบเขตของบริการ ข้อเสนอไว้เช่นกัน คือ

Langner (1974 : 16 - 17) กล่าวว่าบริการข้อเสนอว่าครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ห้องสมุดได้จัดเสนอแก่ผู้ใช้ โดยมีบรรณารักษ์เป็นสื่อกลางในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับข้อเสนอตามที่ต้องการมากที่สุด

Haro (1977 : 701) ให้นิยามบริการข้อเสนอว่า บริการข้อเสนอคือ การจัดการต่าง ๆ ได้แก่ การสร้าง การดูแลรักษา และการพัฒนาระบบข้อเสนอ เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

วิทยาศาสตร์สุขภาพ (Health Sciences)

คำว่า "วิทยาศาสตร์สุขภาพ" มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Health Sciences" ดังปรากฏในเอกสารของกองวิชาการ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขที่ กวท.13-4-25 เรื่อง ประมวลศัพท์อุคมศึกษา หน้า 32 สรุปได้ว่า คำว่า "Health Sciences" บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า "วิทยาศาสตร์สุขภาพ" เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่เปิดสอนในสถาบันอุคมศึกษา ซึ่งได้จำแนกตามสาขาวิชาขององค์การ

ศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ นอกจากนั้นในโครงสร้างแผนงานของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นโครงสร้างค้ำการศึกษาที่กำหนดขึ้นสำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของส่วนราชการในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง กลุ่มของงานการเรียนการสอนทางด้านสุขภาพและอนามัย ประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้คือ สาขาวิชาพันธุศาสตร์ เภสัชศาสตร์ อนามัย และสาธารณสุขศาสตร์ การพยาบาล เทคนิคการแพทย์ (ประกอบด้วยการเรียนการสอน สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ รังสีเทคนิค ฯลฯ) กายภาพและกิจกรรรมบำบัด เวชศาสตร์เขตร้อน และวิทยาศาสตร์การแพทย์ (ประกอบด้วยการเรียนการสอนสาขาวิชาฟิสิกส์ การแพทย์ นิติวิทยาศาสตร์ โภชนศาสตร์ พืชวิทยา โรคติดเชื้อ วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก จิตวิทยา ฯลฯ) (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2527 : 7)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ก่อฉบับที่ 4 ได้มีการจัดตั้งคณะต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรทางการแพทย์ การพยาบาล และค้ำการสาธารณสุข อันประกอบด้วย คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะพันธุศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ ขึ้นในมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะต่าง ๆ เหล่านี้ได้อยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพราะความคล้ายคลึงกัน ความใกล้ชิดที่ต้องร่วมมือกันของบุคลากรปฏิบัติงาน นับตั้งแต่การร่วมมือกันผลิต ร่วมกันทำงานเมื่อนักศึกษาเหล่านี้จบออกไป และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ร่วมกันในศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งแต่การเรียนการสอนในระดับต้น ได้แก่ วิทยาศาสตร์การแพทย์ พื้นฐาน ตลอดจนจนถึงในระดับวิชาชีพที่จะต้องใช้โรงพยาบาลร่วมกัน (มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะแพทยศาสตร์ 2526 : 10) ดังนั้นศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงหมายรวมถึง คณะพันธุศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และ คณะสาธารณสุขศาสตร์

พัฒนาการของบริการ ขอสันเทศทางค้ำการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ในระยะที่วิทยาการยังไม่เจริญก้าวหน้ามากนัก และวรรณกรรมทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพยังมีปริมาณน้อย ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ต่าง ๆ ได้จัดบริการอย่างเรียบง่าย โดยยังไม่ให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการให้บริการ ในระบายนั้หน้าทีหลักทีสำคัญทีสุคของห้องสมุด คื การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างปึงการจัคหาหนังสือและวารสาร ตลอดจนการจัคเตรียมทรัพยากรคังกล่าว เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ส่วนบริการของห้องสมุดทีได้จัคขึ้นได้แก่ การจัคหาหนังสือและวารสารทางคานการแพทย และวิทยาศาสตร์สุขภาพ การวิเคราะห์หนังสือ จัคหมวดหมู่และห่าบัคตรายการ การจัคห่าครรชนีวารสารทางการแพทยและวิทยาศาสตร์สุขภาพ การให้ยืมหนังสือและวารสาร บริการตอบค่านถามและช่วยการค้นคว่าจากเอกสารอ่างอิง บริการแปลเอกสาร และการสอนการใช้ห้องสมุด (Keys 1961 : 5-7)

ในปี ค.ศ.1945 เป็นระบยหลังสงครามโลก ครังที 2 ประเทศต่าง ๆ ต้องการความร่วมมือซึ่งกันและกันในทุก ๆ คานห่าวโลก จึงเกิดการพัฒนาทางคานการวิจัย การศึกษาและวิทยาการทางเทคโนโลยีอย่างล้นหลาม ประกอบกับในปีเดียวกันนี้เอง องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศกฎบัตรขององค์การขึ้น มีเป้าหมายหลักเพื่อให้มีความร่วมมือกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในสาขาปึงกันประเทศและการทดลองในอวกาศ โดยให้รัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นผู้รับผิดชอบ องค์การฯ ได้เป็นผู้นำและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ประเทศต่าง ๆ อย่างมากมายในการพัฒนาการวิจัยและเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ โดยระคมทรัพยากรทีต้องการทั้งหมดค้อย่างรีบเร่ง เพื่อสร้างรากฐานนวัตกรรมทางเทคโนโลยีให้สามารถกระทำได้ ผลจากการวิจัยทีติดตามมาอย่างเด่นชัดคื การเพิ่มปริมาณข้อสนเทศอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์กายภาพ และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวนหนังสือทีจัคพิมพ์ในสาขาวิชาเหล่านี้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1,500 เล่ม ในปี ค.ศ.1940 เป็นจำนวนประมาณ 5,000 เล่ม ในปี ค.ศ.1965 วารสารวิชาการใหม่ ๆ ได้รับการจัคพิมพ์ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก รวมทั้งรายงานการวิจัยทียังมิได้จัคพิมพ์อีกนับไม่ถ้วน ทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณข้อสนเทศมากมาย ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Information explosion" (Langner 1974 : 7-8) กล่าวได้ว่าในยุคนี้เป้นยุคทีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงทางคานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและรัฐศาสตร์สังคม จึงมีผู้กล่าวว่ายุคหลังสงครามโลก ครังที 2 เป้น "ยุควิทยาศาสตร์เพื่องู" (Big Science) (Crawford 1983 : 16)

ต่อมาเมื่อวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้ามากขึ้นและสาขาวิชาทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง อันเป็นผลให้วรรณกรรมทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการคัดเลือกวรรณกรรมตามความต้องการของแต่ละบุคคล (Ruff 1980:157) ✓ ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพจึงได้พัฒนาแนวทางในการจัดบริการจากบริการพื้นฐานที่เคยปฏิบัติกันมาเป็นบริการห้องสมุดที่นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงานและจัดบริการห้องสมุด รวมทั้งได้มีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และพัฒนาขยายงานขึ้นเพื่อดำเนินงานร่วมกัน ทำให้สามารถบริการข้อสนเทศได้อย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการดังกล่าว (Robertson 1981: 184-185)

ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945-1965 วิวัฒนาการของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับจากบริการขั้นพื้นฐานนำไปสู่บริการข้อสนเทศเฉพาะบุคคล โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการจัดบริการ ในช่วงเวลาดังกล่าวห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดของรัฐบาล ห้องสมุดของโรงเรียนแพทย์และวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดของสมาคมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ห้องสมุดของโรงพยาบาล ห้องสมุดของรัฐ (state libraries) ห้องสมุดของโรงงานอุตสาหกรรม และห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดประชาชนที่จัดแผนกหนึ่งไว้เป็นห้องสมุดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในด้านผู้ใช้ห้องสมุดสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาจารย์แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย แพทย์ แพทย์ฝึกหัด และแพทย์ประจำบ้าน 2) กลุ่มถึงวิชาชีพ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาแพทย์และพยาบาล นักศึกษาทันตแพทย์ ขางเทคนิค นักบรรณานุกรม นักเขียน เลขานุการส่วนตัวของแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ 3) กลุ่มวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักกฎหมาย วิศวกรอุตสาหกรรมและสุขาภิบาล ผู้เขียนรายงาน นักสอนศาสนา และนักสังคมสงเคราะห์ 4) กลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ ได้แก่ กลุ่มที่แพทย์แนะนำให้อ่านหนังสือเฉพาะด้าน กลุ่มที่สนใจในโรคต่าง ๆ เนื่องจากตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยเป็นโรคนั้น กลุ่มที่เจ็บป่วยเป็นโรคร้ายแรง กลุ่มที่ต้อง

การที่อยู่ของแพทย์ โรงพยาบาลหรือสถาบัน และพวกที่เขียนรายงานหรือเตรียมตัวก่อนจะอภิปรายในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ เช่น สโมสรรสตร์ เป็นต้น

สำหรับบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น ได้แก่ บริการเฉพาะบุคคล บริการสอนและแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด การจัดนิทรรศการ บริการแปล บริการแนะนำ การเขียนรายงานทางวิชาการและบรรณานุกรม นอกจากนั้นยังร่วมมือกันในระหว่างห้องสมุดในการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ได้แก่ บริการยืมระหว่างห้องสมุด ร่วมมือกันในระดับเขตหรือภูมิภาคในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดให้พอเพียงกับความต้องการของนักวิชาการและนักวิจัยอย่างประหยัด โดยหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลือง ร่วมมือกันในการรวบรวมบรรณานุกรมและการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นต้น (Langner 1974 : 11-23)

ต่อมาพัฒนาการของห้องสมุดได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่ไร้เครื่องจักร กลอติกโมติกและการค้นข้อมูลสารสนเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ในระยะเริ่มแรก ประมาณ ปี ค.ศ. 1951 ระบบคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เริ่มพัฒนามาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบ Univac ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ และได้พัฒนามาสู่ยุคมินิคอมพิวเตอร์ มีการรวมระบบห้องสมุดเข้าด้วยกันเป็นข่ายงานห้องสมุด และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ๆ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ จอภาพ (Video) เทคโนโลยีในการถ่ายสำเนา (Photoreproduction technology) ซึ่งทำให้เกิดระบบการถ่ายทอดการประชุมผ่านทางโทรคมนาคม (teleconferencing) การส่งภาพถ่ายสำเนาผ่านทางโทรคมนาคม (telefacsimile) โทรทัศน์วงจรมืด (slow - scan TV) เครื่องถ่ายสำเนาเอกสารด้วยความเร็วสูง (high-speed photocopiers) สื่อที่ทันสมัยต่าง ๆ ระบบสื่อสารผ่านดาวเทียม (satellite transmission) และจานบันทึกภาพ (videodisk) กล่าวได้ว่าในปี ค.ศ. 1980 ระบบห้องสมุดเป็นระบบที่ผสมผสานระหว่างระบบข่ายงานห้องสมุด โทรคมนาคม และจานบันทึกภาพ ด้วยการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เพื่อส่งสารสนเทศ เอกสาร สำเนา และข้อมูล ผ่านทางสายโทรศัพท์ ซึ่งคาดว่าห้องสมุดจะเข้าสู่ยุคห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (electronic library) เร็วขึ้นก่อนปี ค.ศ.

2000 (Broering 1983 : 306)

ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เป็นศูนย์กลางบริการ
โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในห้องสมุดและได้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบริการของห้อง-
สมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งอื่น ๆ จนกล่าวได้ว่าเป็นห้องสมุดของ
ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพทั่วโลก คือ ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน
(Darling 1974 : 40)

บทบาทของห้องสมุด องค์กรและศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ ในกิจการบริการข้อมูล
ทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ห้องสมุด องค์กร และศูนย์ข้อมูลที่สำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาบริการ
ข้อมูลทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ นี้ควรกล่าวถึงอย่างยิ่งคือ

1. ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (US:NLM : National
Library of Medicine)
2. องค์กรอนามัยโลก (WHO : World Health
Organization)
3. ศูนย์ข้อมูลทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(SBAMIC:Southeast Asian Medical Information Center)
4. ศูนย์ข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
ญี่ปุ่น (JICST : The Japan Information Center of Science and
Technology)

1. ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (US:NLM : National Library of
Medicine)

ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เริ่มจัดตั้งในปี ค.ศ.1836 ในระยะ
เริ่มแรกมีชื่อว่า Library of the Surgeon General's Office ในปี ค.ศ.
1883 ใ้รวมหน่วยงานเข้ากับพิพิธภัณฑ์ทหาร (The Army Museum) และเปลี่ยน
ชื่อเป็น The Army Medical Library และได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือจากวุฒิ-
สมาชิก ลิสเตอร์ ฮิลล์ (Lister Hill) และจอห์น เคนเนดี (John Kennedy)

จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1956 จึงได้ยกฐานะเป็นหอสมุดแพทย์แห่งชาติ (The National Library of Medicine) เป็นหนึ่งในสามของหอสมุดแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งหอสมุดแห่งชาติอีก 2 แห่ง คือ หอสมุดเกษตรแห่งชาติ (The National Agricultural Library) และหอสมุดรัฐสภาแห่งชาติอเมริกัน (The Library of Congress)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วิทยาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะสาขาวิชาแพทยศาสตร์ แพทย์ทั้งหลายเกิดความต้องการขอสนเทศเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของตน แต่ไม่สามารถหาขอสนเทศที่ต้องการได้ในทันทีที่ต้องการ เนื่องจากการเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วของขอสนเทศเพื่อแก้ปัญหา ในปี ค.ศ. 1965 รัฐสภาแห่งชาติอเมริกันจึงได้ออกกฎหมาย บรรพที่ 89-291 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือห้องสมุดทางการแพทย์ (The Medical Library Assistance) มอบหมายให้หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ขยายความรับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือห้องสมุดทางการแพทย์ในประเทศ จัดบริการทั่วไป และช่วยการค้นคว้าทางด้านแพทยศาสตร์ศึกษา การวิจัยทางการแพทย์และเวชปฏิบัติ ผลจากการออกกฎหมายนี้ทำให้เกิดการจัดตั้ง ระบบห้องสมุดทางการแพทย์ในภูมิภาค (The Regional Medical Library system) และโครงการนอกหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (NLM's Extramural Program) โดยรัฐบาลให้เงินสนับสนุนด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานวิชาการ รวมทั้ง วรรณกรรม บรรณานุกรม และประวัติศาสตร์

ในปี ค.ศ. 1968 หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันมีฐานะเป็นสำนักงานหนึ่งของสถาบันอนามัยแห่งชาติ (National Institutes of Health) และในปี ค.ศ. 1969 ได้จัดตั้งศูนย์สื่อสารทางการแพทย์แห่งชาติชื่อว่า Lister Hill National Center for Biomedical Communication ซึ่งศูนย์นี้เป็นศูนย์กลางทางด้านติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียม พัฒนาระบบโทรคมนาคม และระบบเทคนิคอื่น ๆ ในการสื่อสารทางการแพทย์ (Special Report : The Health - Sciences Information Struggle; The Private Information Industry Versus the National Library of Medicine 1982 : 202)

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันมีบทบาทต่อการพัฒนาบริการขอสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยทั่วไป พอสรุปได้ดังนี้คือ

- ก. การจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ
- ข. การจัดทำบรรณนิวารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- ค. การดำเนินงานด้านสถิติทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- ง. การให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- จ. การให้บริการข้อสนเทศ
- ฉ. การกระจายศูนย์ข้อสนเทศและรายงาน

ก. การจัดหมวดหมู่และการทำบัตรรายการ

บทบาทของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันในคานี้ ได้แก่ การกำหนดแผนการ จัดหมวดหมู่วัสดุสิ่งพิมพ์หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine Classification Scheme) ซึ่งแผนการจัดหมวดหมู่นี้ เกิดขึ้นเนื่องจากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน โดยความร่วมมือของมูลนิธิซีร็อกคีย์เฟลเลอร์ ได้จัดให้มีการสำรวจห้องสมุดต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา จากรายงานการสำรวจห้องสมุดแพทย์ทหารบก ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1944 ได้เสนอแนะให้มีการจัดแบ่งหมู่หนังสือของห้องสมุดแพทย์ทหารบกตามระบบใหม่ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในเรื่องการทำบรรณานุกรมบริการ ตลอดจนงานเทคนิคอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอ คณะกรรมการได้สำรวจการจัดหมวดหมู่หนังสือระบบต่าง ๆ แต่ไม่มีระบบใดเหมาะสมที่จะใช้จัดหมวดหมู่หนังสือทางวิชาการแพทย์ให้ได้ประโยชน์สมความมุ่งหมาย แมรี หลุยส์ มาร์แชล (Mary Louise Marshall) สมาชิกคนหนึ่งในคณะกรรมการ จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ศึกษาวินิจฉัยจัดหมวดหมู่หนังสือทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้องขึ้นใหม่ เป็นระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือทางวิทยาศาสตร์การแพทย์โดยเฉพาะอีกระบบหนึ่ง ซึ่งจะสามารถใช้แทนหมู่ QM-QR และหมวด R ซึ่งเป็นหมวดวิชาการแพทย์ในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ได้เป็นอย่างดี

การประชุมปรึกษาหารือระหว่างแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ และบรรณารักษ์ ได้จัดให้มีขึ้นหลายครั้ง ผลของการนี้โดยความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหลาย ซึ่งไม่เห็นด้วยที่จะทำการปรับปรุงแก้ไขหมู่หนังสือ QM-QR และหมวด R ของระบบหอสมุด

รัฐสภาอเมริกัน ทำให้ให้มีการจัดพิมพ์คู่มือการจัดหมวดหมู่หนังสือแบบใหม่ขึ้นเป็นครั้งแรก
ชื่อว่า Army Medical Library Classification : Medicine Preliminary
edition 1948.

เนื่องจากหมวดต่าง ๆ ในระบบใหม่นี้ ได้มีนโยบายให้สอดคล้องกันกับ
ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ฉะนั้นเลขหมู่จึงประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งใช้ตัวพิมพ์ใหญ่
ผสมกับตัวเลข และมีตารางลอย (Floating tables) ที่จะช่วยให้ขยายเลขหมู่ออกไป
ได้ไ้มาก โดยไม่ทำให้เกิดความยุ่งยากสับสน ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสืออย่างละ-
เอียดนี้ อาจจะนำมาดัดแปลงให้เหมาะกับหนังสือของห้องสมุดทางการแพทย์ทุกขนาด

คู่มือที่ได้จัดพิมพ์เป็นปฐมนี้ ได้นำมาทดลองใช้ในห้องสมุดแพทย์ทหารบก
ตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 1946 จนถึงตุลาคม ค.ศ. 1949 ระหว่างนี้ ได้มีห้องสมุดหลาย
แห่งนำเอาไปใช้ เช่น Veterans Administration Hospital Library ;
University of Arkansas Medical School Library ; Los Angeles County
Medical Society Library และ Tulane Medical School Library (กาญจนนา
โสภโณกร 2510 : 172-173)

แผนการจัดหมวดหมู่ดังกล่าวได้มีการแก้ไข ปรับปรุง และจัดพิมพ์ใหม่หลาย
ครั้ง จนกระทั่งปัจจุบันได้จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 4 โดยใช้ชื่อว่า National Library of
Medicine Classification 1978. 4. th edition และได้แก้ไขปรับปรุงใหม่
ในปี ค.ศ. 1981 ดังมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

SYNOPOSIS OF CLASSES

PRECLINICAL SCIENCES

QS	Human Anatomy	QW	Microbiology and Immunology
QT	Physiology	QX	Parasitology
QU	Biochemistry	QY	Clinical Pathology
QV	Pharmacology	QZ	Pathology

MEDICINE AND RELATED SUBJECTS

W	Medical Profession	WK	Endocrine System
WA	Public Health	WL	Nervous System
WB	Practice of Medicine	WM	Psychiatry
WC	Infectious Diseases	WN	Radiology
WD 100	Deficiency Diseases	WO	Surgery
WD 200	Metabolic Diseases	WP	Gynecology
WD 300	Diseases of Allergy	WQ	Obstetrics

WD 400	Animal Poisoning	WR	Dermatology
WD 500	Plant Poisoning	WS	Pediatrics
WD 600	Diseases by Physical Agents	WT	Geriatrics. Chronic Disease
WD 700	Aviation and Space Medicine	WU	Dentistry. Oral Surgery
WE	Musculoskeletal System	WV	Otorhinolaryngology
WF	Respiratory System	WW	Ophthalmology
WG	Cardiovascular System	WX	Hospitals
WH	Hemic and Lymphatic Systems	WY	Nursing
WI	Gastrointestinal System	WZ	History of Medicine
WJ	Urogenital System		

แผนการจัดหมวดหมู่นี้ ได้ใช้เป็นแบบแผนในห้องสมุดทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพทั่วโลกและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป นอกจากนี้หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันยังได้จัดทำบัตรรายการของวัสดุสิ่งพิมพ์ที่มีในหอสมุด ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปบัตรรายการ แผ่นใบปลิว (Proof sheets) ออกรายสัปดาห์ และรูปเล่ม ซึ่งมีทั้งราย 3 เดือน และฉบับรวมรายปี ชื่อว่า National Library of Medicine Current Catalog เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดหมวดหมู่และจัดทำบัตรรายการวัสดุสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ใช้เป็นคู่มือในการรวบรวมบรรณานุกรม การยืมระหว่างห้องสมุดและการขอลายสำเนาเอกสารจากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน

ข. การจัดทำบรรณนิวารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ได้จัดทำบรรณนิวารสารทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องที่ได้มีการจัดพิมพ์ขึ้นเกือบทุกภาษาทั่วโลก จำนวนประมาณ 3,000 รายการ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในระบบ MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System) ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1964 (Special Report : ... 1982 : 202) ผลจากการนี้ทำให้มีวารสารบรรณนิวารที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในวงการแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพทั่วโลก คือ

* บรรณนิวารสาร เป็นสิ่งพิมพ์อ้างอิงประเภทหนึ่ง ซึ่งรวบรวมรายละเอียดทางบรรณานุกรมของบทความวารสาร อันได้แก่ ชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ วัน เดือน ปี และเลขหน้าบทความนั้น ๆ ปรากฏ การจัดเรียงบรรณนิวารจะจัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง และหัวเรื่อง บรรณนิวารสารมีประโยชน์ คือ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาบทความวารสารที่ต้องการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

Index Medicus ** การจัดทำกรรมนี้ดังกล่าวนี้ ได้คัดเลือกเฉพาะบทความวารสารที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านมากที่สุด ครอบคลุมบทความวารสารทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สิ่งที่น่ามาจัดทำกรรมนี้ ได้แก่ บทความวารสาร จดหมาย บทบรรณาธิการ ชีวประวัติ ช่างบรรณกรรม ตลอดจนบทความในวารสารสาขาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาทิ Bulletin of the Medical Library Association

** Index Medicus เป็นกรรมนี้วารสารทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีกำหนดออกเป็นรายเดือน แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคแรก เป็นกรรมนี้หัวเรื่อง ภาคหลัง เป็น กรรมนี้ผู้แต่ง เฉพาะฉบับเดือนมกราคมของทุกปี จะจัดพิมพ์เป็น 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็น Index Medicus พร้อมทั้งรวบรวมชื่อเต็มและชื่อย่อของวารสารทางการแพทย์และวารสารในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้นำมาจัดทำกรรมนี้เอาไว้ในส่วนของเล่ม ฉบับที่สองเป็นหัวเรื่องที่ใช้ในการจัดทำกรรมนี้วารสารนี้ เรียกว่า Medical Subject Headings (MeSH) นอกจากนั้นทุกสิ้นปีจะมีกรรมนี้รวม เรียกว่า Cumulative Index Medicus มีประวัติการเปลี่ยนแปลงชื่อหลายครั้ง ดังนี้ ใช้นี้ชื่อว่า Index Medicus (ค.ศ.1879-1927) ; Quarterly Cumulative Index Medicus (ค.ศ.1927-1956) โดยการรวมกรรมนี้วารสารทางการแพทย์ 2 ชื่อเข้าด้วยกันคือ Index Medicus (ค.ศ.1879-1927) จัดพิมพ์โดย Army Medical Library และ Quarterly Cumulative Index to Current Medical Literature (ค.ศ.1916-1926) จัดพิมพ์โดย American Medical Association ; Current List of Medical Literature (ค.ศ.1941-1959) ; Index Medicus และ Cumulative Index Medicus (ค.ศ.1960- ปัจจุบัน)

นับได้ว่าการจัดทำ Index Medicus เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งในการควบคุมบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์แกห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยทั่วไป ในการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชาเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดของตน และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการห้องสมุดในการเข้าถึงข้อสนเทศที่ตนต้องการ

ค. การดำเนินงานด้านโสตทัศนวัสดุทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

การดำเนินงานด้านโสตทัศนวัสดุของหอสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกันเริ่มขึ้น เมื่อศูนย์โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ทางการแพทย์แห่งชาติคือ เมริกัน (National Medical Audiovisuals Center) ได้โอนมาอยู่ในสังกัดของหอสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกัน เมื่อปี ค.ศ. 1967 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาหอสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกัน จึงได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งผลิต รวบรวม จัดเก็บและให้บริการ โสตทัศนวัสดุทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวนมากมายหลายประเภท เช่น ฟิล์มภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ แผ่นโปร่งใส และภาพนิ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้จัดทำคู่มือรวมรายการโสตทัศนวัสดุออกเผยแพร่ ภายใต้ชื่อว่า National Library of Medicine Audiovisuals Catalog โดยแยกพิมพ์ออกมาจาก N.L.M. Current Catalog จัดพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1977 ออกเป็นราย 3 เดือน และมีฉบับรวมเล่มรายปี เพื่ออำนวยความสะดวกแกห้องสมุดต่าง ๆ ในการใช้บริการอีกด้วย (National Library of Medicine Audiovisual Catalog 1977:V)

การดำเนินงานด้านโสตทัศนวัสดุของหอสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกัน ได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งระบบ AVLINE (Audio-Visuals On-line) ซึ่งเป็นระบบการค้นข้อสนเทศสำหรับโสตทัศนวัสดุและสื่อการสอนต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ มีการบรรจुरายละเอียดทางบรรณานุกรม ประมาณ 10,000 รายการ บริการนี้จัดให้กับ อาจารย์ นักศึกษา บรรณารักษ์ นักวิจัย แพทย์ และบุคลากรในวิชาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ นอกจากนั้นห้องสมุดที่อยู่ในข่ายงานของระบบดังกล่าวสามารถติดต่อกับโดยตรงทางสายเพื่อขอทราบรายการ โสตทัศนวัสดุ และสื่อการสอนต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ต้องการ (National Institutes of Health 1981 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ง. การให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด

ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกันจัดเป็นศูนย์บริการ ขอสสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่สำคัญที่สุด ที่ให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดแก่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งอื่น ๆ ทั่วโลก โดยในระยะเริ่มแรกห้องสมุดได้ให้บริการยืมวัสดุสิ่งพิมพ์ ทั้งในรูปของไมโครฟอร์มและต้นฉบับจริง ต่อมาเมื่อปริมาณความต้องการ ของผู้ใช้บริการมีเพิ่มมากขึ้น ห้องสมุดจึงได้เริ่มนำวิธีการถ่ายสำเนาเอกสาร เข้ามาใช้ในการให้บริการและได้กำหนดระเบียบวิธีการเอาไว้ว่าจะให้บริการยืมวัสดุสิ่งพิมพ์แก่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ห้องสมุดแน่ใจว่าในภูมิภาคนั้น ๆ ไม่มีวัสดุสิ่งพิมพ์รายการที่ขอมานั้นอย่างแท้จริง (Cassidy 1967 : 390-392) นอกจากนี้ยังได้เริ่มพัฒนาระบบการยืมระหว่างห้องสมุดให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยได้นำโทรพิมพ์ มาใช้ในการให้บริการแก่ห้องสมุดต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกล ซึ่งวิธีนี้ทำให้ห้องสมุดสามารถขยายขอบเขตการให้บริการแก่ห้องสมุดต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังได้ช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถติดต่อขอรับขอสสนเทศที่ต้องการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (Langner 1967 : 34)

จ. การให้บริการขอสสนเทศ

ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกันเป็นผู้ริเริ่มในการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บและค้นคืนขอสสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งนี้เพื่อที่จะลดปัญหาในการค้นคว้าอ้างอิงของแพทย์ บุคลากรในวิชาชีพวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักวิจัย อันมีผลมาจากการเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วของวรรณกรรมในสาขาวิชาดังกล่าว นอกจากนั้นยังได้นำระบบออนไลน์ (on-line system) มาใช้ในการบริการขอสสนเทศ เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้น (Rogers 1974 : 86) บริการขอสสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ มีรายละเอียดดังนี้

MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System) และ MEDLINE (MEDLARS on LINE)

เป็นระบบขอสสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกันได้จัดตั้งขึ้น ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1964 ("MEDLARS" : 742) โดยนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บและค้นคืนขอสสนเทศประมาณล้านกว่ารายการ

จากวารสารทางการแพทย์ที่สำคัญทั่วโลก จำนวนประมาณ 3,000 ชื่อเรื่อง (Index Medicus 1984 : 1-139) รวมทั้งทวิจรรย์ทางการแพทย์ (Medical reviews) เพื่อให้บริการข้อสนเทศ ทั้งบริการค้นวรรณกรรมเฉพาะวิชาและบริการค้นวรรณกรรมย้อนหลัง (Retrospective Literature Search) แก่นายแพทย์ นักวิชาการ และนักวิจัยทั่วโลก ที่ติดต่อขอรับบริการจากศูนย์ข้อสนเทศแห่งนี้ ด้วยเหตุที่กล่าวถึงนี้ว่า ระบบ MEDLARS มีความสำคัญต่อการ ศึกษาและค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นอันมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าระบบ MEDLARS จะสามารถให้บริการ ข้อสนเทศและค้นวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้อย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังไม่อาจให้บริการแก่นักวิชาการ และนักวิจัย ในห้องสมุดต่าง ๆ ที่ต้องการข้อสนเทศอย่างรีบด่วนได้ในทันที ดังนั้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1971 หอสมุดจึงได้พัฒนาระบบออนไลน์ ขึ้นไปอย่างจริงจัง เรียกว่าระบบ MEDLINE ณ ศูนย์คอมพิวเตอร์ของหอสมุด ในเมืองปีเชสดา (Bethesda) รัฐแมริแลนด์ ประกอบด้วย ทรัพยากรวารสารที่คัดเลือกจากวารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพจากทั่วโลกในขณะนั้นประมาณ 1,200 ชื่อ โดยคัดเลือกจากฐานข้อมูล MEDLARS ครบ-คลุมข้อมูลปัจจุบันและข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี และมีการเพิ่มข้อมูล (Update files) ทุกเดือน (Rogers 1974:79) ซึ่งบริการข้อสนเทศของระบบนี้จัดในรูปแบบของรายงาน เพื่อให้กลุ่มสมาชิกของรายงานที่ได้ติดตั้งเทอร์มินัลของตนเอง สามารถติดต่อค้น ข้อสนเทศจากศูนย์ข้อสนเทศของ MEDLARS ได้โดยตรงในทันทีที่ต้องการ ผลจากการพัฒนาระบบนี้ทำให้ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ให้บริการนี้สามารถ ให้บริการ ข้อสนเทศแก่ผู้ใช้ห้องสมุดของตนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

CATLINE (Catalog On-line)

ศูนย์ข้อมูลนี้บรรจุข้อสนเทศ ประมาณ 210,000 รายการ ที่หอสมุดแพทย์ แห่งชาติอเมริกัน ได้จัดพิมพ์และทำบัตรรายการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (Serials) ที่มีในหอสมุด ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา บริการนี้จัดให้กับห้องสมุดต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในรายงานกับหอสมุด สามารถติดต่อได้โดยตรงทางสายในทันทีที่ต้องการทราบข้อมูล ประโยชน์ที่ห้องสมุดต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในรายงานได้รับจากบริการนี้คือ ช่วยในการจัดซื้อ หนังสือ ช่วยในงานบริการอ้างอิง และบริการยืมระหว่างห้องสมุดได้อย่างรวดเร็ว

SERLINE (Serials On-line)

ศูนย์ข้อมูลนี้บรรจุข้อสนเทศทางบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ประมาณ 34,000 รายชื่อ รวมทั้งรายชื่อวารสารทั้งหมดที่หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันจัดซื้อหรือทำบัตรรายการ ประโยชน์ของศูนย์ข้อมูลนี้ คือ ช่วยบรรณารักษ์ห้องสมุดอื่นในการจัดซื้อวารสารเข้าห้องสมุดของตนและขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดจากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน

SDILINE (Selective Dissemination of Information On-line)

เป็นบริการเผยแพร่ข้อสนเทศที่เลือกสรรตามความต้องการของผู้ใช้เฉพาะบุคคล โดยใช้ระบบออนไลน์ หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้เริ่มจัดบริการนี้ขึ้น ในปี ค.ศ. 1973 ในระยะเริ่มแรกในราวเดือนกันยายน ค.ศ. 1973 มีข้อสนเทศ 18,765 รายการ (Houghton and Convey 1977 : 154) ซึ่งเป็นข้อสนเทศใหม่ล่าสุดที่หอสมุดได้รับและยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ใน Index Medicus บรรจุไว้ในคอมพิวเตอร์ เก็บไว้ในฐานข้อมูลของ MEDLARS และทำการเผยแพร่ข้อสนเทศใหม่ ๆ เหล่านี้ โดยการค้นตามหัวเรื่องที่ผู้ใช้แต่ละบุคคลได้แจ้งความจำนงเอาไว้ การติดต่อกับผู้ใช้ใช้ระบบออนไลน์ ซึ่งจะช่วยแพทย์ นักวิชาการ และนักวิจัยได้รับข้อสนเทศอย่างรวดเร็วที่สุดและประหยัดเวลาในการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมาก (Lever 1981 : 212 - 213)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันยังจัดบริการข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชาดังนี้คือ (National Institutes of Health 1981 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

TOXLINE (Toxicology Information On-line)

เป็นบริการข้อสนเทศเฉพาะสาขาคำโครงการข้อสนเทศทางพิษวิทยา (Toxicology Information Program) ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ศูนย์ข้อมูลนี้มีข้อสนเทศประมาณ 500,000 รายการ โดยคัดเลือกจากสิ่งพิมพ์ที่ศึกษาทางด้านพิษวิทยาของมนุษย์และสัตว์ เภสัชวิทยา และสารพิษต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ภายในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สำหรับข้อสนเทศที่เก่ากว่านั้น ประมาณ 663,000 รายการ จะเก็บไว้ใน TOXBACK files

CHEMLINE (Chemical Dictionary on-line)

เป็นบริการข้อมูลเฉพาะสาขาทางเคมี ตามโครงการข้อมูลทางเคมีของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ด้วยความร่วมมือของ Chemical Abstracts Service (CAS) ศูนย์ข้อมูลนี้บรรจุข้อมูลเคมี ได้แก่ ชื่อสารเคมี ประมาณ 900,000 ชื่อ และชื่อสารประกอบ ประมาณ 450,000 ชื่อ แต่ละรายการประกอบด้วยเลขทะเบียน CAS, ตารางโมเลกุล ชื่อทางเคมีและชื่อทั่วไป ชื่อเหล่านี้มีต้นตอมาจากชื่อทะเบียนของ CAS และเลขที่กำกับในแต่ละชื่อกำหนดตามเลขของ Wiswesser Line Notations (WLN)

CANCERLIT (Cancer Literature)

เป็นบริการข้อมูลเฉพาะสาขาทันโรคมะเร็ง เคมีชื่อเรียกว่า CANCERLINE (cancer on-line) ศูนย์ข้อมูลนี้ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบันมะเร็งแห่งชาติ (NCI : National Cancer Institute) ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งของสถาบันอนามัยแห่งชาติ (NIH : National Institutes of Health) แห่งสหรัฐอเมริกา บรรจุข้อมูลเฉพาะสาขาทันโรคมะเร็งมากกว่า 250,000 รายการ ทุกวิทยานิพนธ์มีสารสังเขปเป็นภาษาอังกฤษ โดยคัดเลือกมาจากวารสารต่าง ๆ ทั่วโลก มากกว่า 3,000 ชื่อเรื่อง นอกจากนี้ยังคัดเลือกจากหนังสือ รายงานการประชุม รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์อีกด้วย

CANCERPROJ (Cancer Research Projects)

ศูนย์ข้อมูลนี้ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือจาก NCI เช่นเดียวกัน บรรจุข้อมูลที่เป็นโครงการวิจัยทางทันโรคมะเร็ง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต 2 ปี จากทั่วโลก ข้อมูลเหล่านี้ได้รับจากนักวิจัยในหลาย ๆ ประเทศ ส่งมาให้ตามโครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของสถาบันสมิธโซเนียน (The Smithsonian Science Information Exchange)

POPLINE (Population Information on-line)

ศูนย์ข้อมูลนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของสำนักงานประชากร และคณะกรรมการพัฒนาระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Agency for Interna-

tional Development) บรรจุข้อสนเทศประมาณ 75,000 รายการ โดยคัดเลือกจากบทความวารสาร หนังสือ และรายงานทางเทคนิค (Technical reports) ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาประชากรศาสตร์ รวมทั้งการวิจัยขั้นพื้นฐานในสาขาวิชาชีววิทยา การสืบพันธุ์ การวิจัยประยุกต์เกี่ยวกับวิทยาการในการคุมกำเนิด, การวางแผนครอบครัว และประชากรศาสตร์

EPILEPSYLINE (Epilepsy On-line)

บรรจุข้อสนเทศทางคำโรคเรื้อน ประมาณ 37,000 รายการ รวมทั้งสารสังเขป ซึ่งคัดเลือกมาจากวารสารสารสังเขป Excerpta Medica

BIOETHICSLINE (Bioethics On-line)

บรรจุข้อสนเทศที่เกี่ยวกับชีวจริยศาสตร์ ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับกรรมวิธีในการลดความเจ็บปวดก่อนตาย คือ ทำให้ตายอย่างสงบ (euthanasia) มนุษย์ทดลอง (human experimentation) และการแท้งบุตร (abortion) ประมาณ 11,000 รายการ โดยคัดเลือกจากวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปรัชญา กฎหมาย ศาสนา จิตวิทยา และจากสื่อต่าง ๆ ศูนย์ข้อมูลนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของสถาบันจริยศาสตร์ เคนเนดี (Kennedy Institute of Ethics) กับศูนย์ชีวจริยศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ (Center for Bioethics, at Georgetown University)

HISTLINE (History of Medicine On-line)

ศูนย์ข้อมูลนี้บรรจุข้อสนเทศทางคำประวัติการแพทย์และประวัติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 43,000 รายการ โดยคัดเลือกจากบทความวารสาร หนังสือ รายงานการประชุมทางวิชาการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยจัดเก็บข้อสนเทศย้อนหลังถึงปี ค.ศ. 1964 แต่มักเป็นข้อสนเทศที่จัดพิมพ์ภายหลังปี ค.ศ. 1970 เสียส่วนใหญ่ (National Institutes of Health 1981)

ฉ. การกระจายศูนย์ข้อสนเทศและรายงาน

หอสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกัน นอกจากจะทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการข้อสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแก่องค์กรอื่น ๆ โดยตรงแล้ว ยังได้เริ่ม

โครงการขยายศูนย์ข้อสนเทศออกไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 55 แห่ง ภายใต้โครงการชื่อว่า Regional Medical Programs โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นช่วยงานในการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากฐานข้อมูล MEDLARS เพื่อบริการ ข้อสนเทศแก่บุคลากรในสาขาวิชาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่อยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล
2. ให้ความช่วยเหลือแก่ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์และห้องสมุดโรงพยาบาล ในการปรับปรุงทรัพยากรและบริการของห้องสมุด
3. เปิดอบรมบุคลากรห้องสมุดในการให้บริการ ข้อสนเทศใหม่ ๆ
4. ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาเอกสารที่ไม่มีในภูมิภาคของตน จากห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งอื่น ๆ ที่มีทรัพยากรมากกว่า โดยการยืมระหว่างห้องสมุด (Pings 1974 : 97)

ปัจจุบันห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกันภายใต้โครงการ The Regional Medical Library Program ได้กระจายบริการ ข้อสนเทศจากฐานข้อมูล MEDLARS ไปสู่โรงพยาบาลและผู้นปฏิบัติงานทางการแพทย์และสาธารณสุขในชุมชน (Special Report : ... 1982 : 202) โดยการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุดทางการแพทย์ (RMLS : Regional Medical Libraries Network) ทั่วสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1984 มีข่ายงานอยู่ทั้งหมด 7 สาขาภูมิภาค ได้แก่ Greater Northeast ; Southeastern/ Atlantic ; Region 3 (ศูนย์บริการ ข้อสนเทศอยู่ที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์) ; Midcontinental ; South Central ; Pacific Northwest และ Pacific Southwest ซึ่งใน 7 สาขาภูมิภาคนี้ มีห้องสมุดที่อยู่ในข่ายงาน ประมาณ 1,800 แห่ง ที่มีเครื่องเทอร์มินัล สามารถติดต่อกันได้โดยตรงกับฐานข้อมูล MEDLARS และสามารถให้บริการ ข้อสนเทศกับห้องสมุดและศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มากกว่า 3,000 แห่ง นอกจากนั้นยังมีศูนย์บริการ MEDLARS / MEDLINE ในต่างประเทศ (Foreign MEDLARS / MEDLINE Centers) อีก 14 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา โคลัมเบีย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น กูเวต เม็กซิโก แอฟริกาใต้ สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ และบราซิล ซึ่งศูนย์ข้อสนเทศต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีปรากฏใน Index Medicus และ Cumulated Index

Medicus ทุกเล่มพร้อมทั้งบอกระเบียบการใช้บริการ ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการถ่ายสำเนาเอกสาร และบริการพิมพ์สำเนาต้นฉบับ (Reprints) เป็นต้น

ในการกระจายข้อสนเทศจากศูนย์ข้อสนเทศในแต่ละภูมิภาคไปสู่ห้องสมุดทางการแพทย์ต่าง ๆ จะอาศัยคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ และโทรพิมพ์ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์และโทรพิมพ์นั้นนิยมใช้กันมากที่สุด เช่น ที่ศูนย์ Ohio Valley Regional Medical Program ได้ให้บริการอ้างอิงทางคานาแลส-วิทยาแก่ห้องสมุดต่าง ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน โดยใช้โทรทัศน์ที่เรียกว่า WATSLINE (Wide Area Telephone Service) การดำเนินงานทั้งหมดจะอยู่ภายใต้การควบคุมของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (Maxson and Sprinkie 1972 : 310 - 313) ส่วนโทรพิมพ์ใช้กันมากในการยืมระหว่างห้องสมุดที่เรียกว่า Teletypewriter Exchange Service (TWX) โดยศูนย์ข้อสนเทศในแต่ละภูมิภาคจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อกับศูนย์ข้อมูล MEDLARS แล้วจึงส่งข้อสนเทศที่ต้องการให้แก่ห้องสมุดสมาชิกในกลุ่มของตน (Hodges 1976 : 300) นอกจากนั้นหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันยังได้นำระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้ในการบริการข้อสนเทศ โดยได้ทดลองใช้การสื่อสารผ่านดาวเทียมเป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1980 เพื่อถ่ายทอดการประชุมทางการแพทย์ที่จัดขึ้นที่ศูนย์วิจัยอมิส (Ames Research Center) ขององค์การนาซา ณ เมืองปาล์มอัลโต (Palo Alto) รัฐแคลิฟอร์เนีย มายังหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ที่เมืองเบ็ธเสดา (Bethesda) รัฐแมริแลนด์

จะเห็นได้ว่าบทบาทของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดแผนการจัดหมวดหมู่หนังสือทางคานาแลสและการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ การกำหนดหัวเรื่องทางการแพทย์ การจัดทำคู่มือต่าง ๆ อาทิ Index Medicus ; National Library of Medicine Classification ; Medical Subject Headings ; National Library of Medicine Current Catalog และ National Library of Medicine Audiovisuals Catalog หรือการบริการคานาแลสทัศน-วัสดุ ตลอดจนการบริการข้อสนเทศต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วล้วนแต่เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อวงการห้อง-สมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากห้องสมุดทางการแพทย์

แพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์จากบริการเหล่านี้ และได้อาศัย
คู่มือต่าง ๆ ในการดำเนินงานและจัดบริการห้องสมุดในปัจจุบัน

2. องค์การอนามัยโลก (WHO : World Health Organization)

องค์การอนามัยโลกเป็นองค์กรชำนาญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ
จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ โดยการเสนอแนะของที่ประชุมอนามัยระหว่าง
ประเทศ (The International Health Conference) ในการประชุมเมื่อเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. 2489 ที่เมืองนิวยอร์ก และได้ลงนามในสัญญาาร่วมกันเมื่อวันที่ 22
กรกฎาคม พ.ศ. 2489 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2492
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุถึงการที่ทำให้ประชากรทุกคนมีสุขภาพที่ดีสุดเท่าที่จะสามารถ
กระทำได้ วางแผนงานขององค์การและกิจกรรมความร่วมมือด้านสุขภาพอนามัยเพื่อวาง
รากฐานทั่วโลก ช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในการวางแผน วางโครงการอนามัย บริการ
อนามัยและฝึกอบรมบุคลากรทางด้านอนามัยและสาธารณสุข สนับสนุนส่งเสริมการวิจัย
ทางการแพทย์และแลกเปลี่ยนข้อสนเทศทางวิทยาศาสตร์ ออกระเบียบกฎข้อบังคับทาง
ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับบริการเดินทางระหว่างประเทศ กำจัดโรคติดต่อ รวบรวมและ
เผยแพร่ข้อมูลทางด้านสุขภาพอนามัย กำหนดมาตรฐานการควบคุมยา วัคซีนที่มีคุณภาพ
รวมทั้งสารประกอบอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก
ทางด้านสุขภาพอนามัยในกรณีฉุกเฉินหรือประสบภาวะภัยธรรมชาติ

องค์การอนามัยโลกได้กระจายอำนาจการบริหารงานออกเป็น 6
สำนักงานภูมิภาค (Regional Offices) อันได้แก่ สำนักงานภูมิภาคอเมริกา
(WHO / AFRO) สำนักงานภูมิภาคละตินอเมริกา (WHO / OFSAN PAN) สำนักงาน
ภูมิภาคชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก (WHO / EMRO) สำนักงานภูมิภาค-
ยุโรป (WHO / EURO) สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (WHO / SEARO)
และสำนักงานภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก (WHO / WPRO) (Peaslee 1979 :
449 - 452)

องค์การอนามัยโลกได้ใช้เวลามากกว่า 30 ปี ในการที่จะส่งเสริมและ
สนับสนุนงานอนามัยของบรรดาประเทศสมาชิก เพื่อให้สมกับความหมายของคำว่าอนามัย
ที่หมายถึงสภาวะความสมบูรณ์แข็งแรงของทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการดำรง

ชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี มีโชคแต่เพียงสภาวะที่ปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น แม้ว่าในยุคที่ผ่านมามีวิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็ยังปรากฏว่าสามในสี่ของพลโลกยังไม่มีโอกาสได้เข้าถึงบริการทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่เหมาะสม อาจกล่าวได้ว่าคนยากจนในชนบทและในเมืองใหญ่ ยังขาดปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในระดับอันสมควร อาทิ ชาติที่หิกลาศัย น้ำดื่มที่ปลอดภัย อาหารที่จะบริโภค และการศึกษา เป็นต้น

องค์การอนามัยโลกตระหนักถึงปัญหานานามัยที่ทั่วโลกประสบอยู่ จากการประชุมสมัชชาอนามัยโลก ในปี พ.ศ. 2520 (ค.ศ. 1977) จึงได้มีมติรับรองให้ ปี พ.ศ. 2543 เป็นปีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า หรือ "Health for All by The Year 2000" เป็นเป้าหมายหลักทางสังคมใน 20 ปีข้างหน้า จากนั้นได้มีคำประกาศเป็นทางการจากการประชุมที่กรุงอัลมา อตา ประเทศรัสเซีย ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) ซึ่งได้เรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศรับผิดชอบในเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยถ้วนหน้าในอนาคตจะให้ได้มาซึ่งอนามัยและสังคมในระดับอันสมควร คำประกาศดังกล่าวยังได้ระบุว่า การสาธารณสุขมูลฐาน เป็นกลวิธีสำคัญที่จะช่วยให้พลโลกมีสุขภาพอนามัยดี โดยทั่วถึงจึงเรียกร้องให้ทุกชาติ ให้การสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยให้ผสมผสานไปกับการพัฒนาทุกสาขาทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน มิใช่แยกออกมาทำเป็นกิจกรรมอย่างโดดเดี่ยว (ประกอบ คูจินดา 2524 : 1-2)

บทบาทขององค์การทอบริการข้อเสนอเทศ

จากที่ได้กำหนดเป้าหมายหลักทางสังคมนี้ ทำให้องค์การอนามัยโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ เผยแพร่วรรณกรรมและผลงานวิจัยทางแพทย์และสาธารณสุขที่มีต่อการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงได้วางโครงการวรรณกรรมทางแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ (The WHO Global Programme on Health Literature) มีจุดมุ่งหมายหลัก 4 ประการ ดังนี้คือ

1. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ ในการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากวรรณกรรมทางแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศและในภูมิภาค

2. เพื่อจัดตั้งข่ายงานภูมิภาค สนับสนุนส่งเสริมให้มีความร่วมมือ การบริการซึ่งกันและกัน และฝึกอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์-สุขภาพ

3. เพื่อประสานงานหรือร่วมมือกันในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ

4. เพื่อร่วมมือกันโดยตรงระหว่างประเทศสมาชิก

จากจุดมุ่งหมายนี้เอง องค์การอนามัยโลกจึงได้จัดตั้งข่ายงานทั้งในระดับโลกหรือระดับสากล ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ขึ้น

ในระดับโลกหรือระดับสากล ห้องสมุดสำนักงานใหญ่ ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เป็นศูนย์กลางทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้รับผิดชอบในการควบคุมบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อการค้า (fugitive literature) ได้แก่ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการประชุม สิ่งพิมพ์ของสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น และเพื่อให้ระบบการควบคุมบรรณานุกรมหรือข่ายงาน เป็นระบบสากลเหมือนกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติ เช่น ระบบ UNISIST* เป็นต้น จึงได้พัฒนาระบบสารสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา (Health-Related Information System for Developing Countries) ขึ้น เรียกขานย่อ ๆ ว่า HERIS สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรป องค์การอนามัยโลกไม่ได้จัดรวมไว้ในระบบนี้ เพราะมีความเห็นว่าได้มีระบบ MEDLARS/MEDLINE ควบคุมบรรณานุกรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพให้แก่ประเทศที่พัฒนาแล้วอยู่แล้ว จึงได้ควบคุมบรรณานุกรมเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาไว้ในระบบสารสนเทศ HERIS เท่านั้น

* UNISIST (World Science Information System) เป็นระบบสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์สากล ขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1967 (พ.ศ. 2520) เพื่อเป็นศูนย์กลางบริการเอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ประเทศต่าง ๆ สำนักงานอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ในระดัภุมภภาค คณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยทางการแพทย์ องค์การอนามัยโลก (The WHO Global Advisory Committee on Medical Research) ได้เสนอแนะให้มีการพัฒนาระบบข้อสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อให้ให้นักวิจัยทางค้ำนี้ได้เข้าถึงข้อสนเทศที่ตนต้องการในภูมิภาคใดโดยทั่วถึงกัน คณะกรรมการฯ มีความเชื่อมั่นว่าวิธีที่ดีที่สุดและทำได้สำเร็จก็โดยการทำให้ห้องสมุดในประเทศสมาชิกมีความมั่นคงและส่งเสริมให้ห้องสมุดเหล่านี้ทำงานประสานกัน โดยมีสำนักงานขององค์การอนามัยโลกภูมิภาคต่าง ๆ เป็นตัวเชื่อมโยง จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยทางการแพทย์ที่แสดงความประสงค์ที่จะให้มีการพัฒนาข่ายงานห้องสมุดและศูนย์สนเทศให้ทั่วถึงกันในภูมิภาค เพื่อขจัดปัญหาการขาดแคลนวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จะนำมาบริการให้แก่ผู้ใช้ อันมีสาเหตุ 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรกการขาดเงินที่จะจัดซื้อหนังสือและวารสาร เนื่องจากวรรณกรรมมีเพิ่มขึ้นมากและราคาสูงขึ้น ผู้บริหารคิดว่าห้องสมุดเป็นของฟุ่มเฟือย ไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดเมื่อลงทุนไปแล้วก็ไม่ไค้อะไรกลับมา จึงไม่จัดสรรเงินให้มากนัก ประการที่สองวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มีอยู่กระจัดกระจายอยู่ตามค้ำต่าง ๆ และเนื่องจากไม่มีความร่วมมือกันในภูมิภาค ทำให้ไม่ทราบว่าทรัพยากรนั้น ๆ อยู่ ณ ค้ำใด ประการที่สาม วรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่พิมพ์ออกเผยแพร่ในภูมิภาคที่กำลังพัฒนามีเพียง 10% เท่านั้น ที่ได้รับการทำกรรมลงใน Index Medicus แม้ว่าจะเป็นทรัพยากรที่ดีเลิศก็ตาม สิ่งเหล่านี้จะไม่บังเกิดผลดีต่อผู้ใช้เลย หากไม่ทราบว่าจะหาแหล่งของทรัพยากรที่ค้ำการนั้นไค้อย่างไร ค้ำนั้นกลไกแห่งความร่วมมือเท่านั้น ที่จะทำให้วรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพไค้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ (อุทัย หุตริยะโพธิ 2523 : 58-59)

ค้ำยเหตุนี้้องค์การอนามัยโลกจึงมีความประสงค์จะจัดตั้งข่ายงานในระดัภุมภภาค ที่ใช้ภาษาหนึ่งในสามภาษาเป็นภาษาราชการ ไค้แก่ กลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาโปรตุเกส (Htar and Tu 1981 : 1 - 2 ; Ruff 1980 : 161-166) ซึ่งข่ายงานที่ไค้มีการดำเนินการจัดตั้งไปแล้วคือ

ก. หน่วยงาน BIREME (The Biblioteca Regional de Medicina)

เป็นหน่วยงานในภูมิภาคละตินอเมริกา จัดตั้งในปี พ.ศ.2511 เป็น หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรก โดยสำนักงานอนามัยในแพนอเมริกา (PAHO : The Pan American Health Organization) ซึ่งเป็นสำนักงานขององค์การอนามัย โลกในภูมิภาคละตินอเมริกา ร่วมกับรัฐบาลของประเทศบราซิล โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ กรุงเซาเปาโล (Sao Paulo) ประเทศบราซิล หน่วยงานนี้ประสบผลสำเร็จมาก ผลงานที่ผลิตออกมาคือ Index Medicus Latino Americanae ซึ่งเป็นกระรชนี-วารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของสิ่งพิมพ์ที่ผลิตในภูมิภาคละตินอเมริกา จัดพิมพ์ครั้งแรก ในปี พ.ศ.2522 และจัดพิมพ์เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ข. หน่วยงาน WHORL (The WHO Regional Medical Library for the Eastern Mediterranean)

เป็นหน่วยงานในภูมิภาคแถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก จัดตั้งในปี พ.ศ.2520 มีศูนย์กลางอยู่ที่หอสมุดแพทย์ปาห์เลวี (The Pahlavi Library of Medicine) ซึ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในกรุงเตหราน (Tehran) ประเทศอิหร่าน หน่วยงานนี้จัดตั้งโดยองค์การอนามัยโลกภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก กิจกรรมที่จัดทำคือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการจัดหาสำเนาเอกสารที่ไม่มี ภายในประเทศ ฝึกอบรมบุคลากร จัดเก็บและรวบรวมข้อสนเทศ จัดทำกระรชนีวารสาร และบริการเลือกเผยแพร่ข้อสนเทศให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้

ค. หน่วยงาน WPRO (The Western Pacific Regional Office)

เป็นหน่วยงานในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก จัดตั้งในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2521 ศูนย์กลางอยู่ที่กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ลักษณะของหน่วยงานในภูมิภาคนี้มีทั้งกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ศูนย์ข้อสนเทศในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น จึงได้เป็นผู้แทนในการรวบรวมทรัพยากรห้องสมุด เพื่อการจัดตั้งข่ายงานวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพขึ้นในภูมิภาคนี้ ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยทางการแพทย์ในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก (The Western Pacific

Regional Advisory Committee on Medical Research (WPR/ACMR)) ได้ให้ความสนใจในการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศ ที่เป็นงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุข จึงเสนอแนะให้บรรณารักษ์ถือเป็นงานปฏิบัติ ที่จะให้นักวิจัยในภูมิภาคนี้ได้เข้าถึงวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ตามที่เขาต้องการให้ไว้มากที่สุด ผ่านทางบริการของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองข้อเสนอแนะนี้ กลุ่มคณะทำงานบรรณารักษ์ (Working Group of Librarians) ซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยทางการแพทย์ในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตกจาก 7 ประเทศในภูมิภาคนี้จึงได้มาประชุมร่วมกันในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2521 ณ กรุงมนิลา ผลจากการประชุมในครั้งนั้นสรุปได้ดังนี้

1. ให้จัดตั้งหน่วยงานห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ
ในภูมิภาคนี้

2. ให้จัดหาบริการค้นข้อสนเทศ โดยระบบ MEDLINE และจัดหาสำเนาถ่ายเอกสารของบทความวารสารแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา

3. กระตุ้นและเร่งเร้าให้มีบริการข่าวสารทันสมัยในสาขาของโรคเขตร้อน การวิจัยทางบริการด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และโภชนาการในเด็ก

4. จัดตั้งศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพขึ้น
ในภูมิภาคนี้

5. พัฒนาระบบการรวบรวม การวิเคราะห์ การจัดเก็บ และการเผยแพร่ข้อสนเทศทางบรรณานุกรมของวารสาร และวรรณกรรมที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่ (nonconventional literature) ที่ผลิตขึ้นมาในภูมิภาค เพื่อให้ตรงกับความต้องการของระบบ HERIS ขององค์การอนามัยโลก

6. ให้องค์การอนามัยโลกสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศ
ในภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก เพื่อจัดกิจกรรมตามโครงการเหล่านี้

ซึ่งผลการประชุมนี้ กลุ่มคณะทำงานบรรณารักษ์ได้นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยทางการแพทย์ ในเดือนเมษายน พ.ศ.2522 ในคราวประชุมปรึกษาหารือ ครั้งที่ 4

ง. ข่ายงาน HELLIS (Health Literature, Library and Information Services)

เป็นข่ายงานของห้องสมุดทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ ภายใต้การควบคุมขององค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEARO : Southeast Asia Regional Office / World Health Organization) รวมทั้งสิ้น 11 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ พม่า สาธารณรัฐประชาชนเกาหลี อินโดนีเซีย ติมูเกาะมาลดีฟส์ มงโกเลีย เนปาล ศรีลังกา ไทย และ ภูฏาน เนื่องจากข่ายงานนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับประเทศไทย จึงจะขอกล่าวถึงโดยละเอียดกว่าข่ายงานภูมิภาคอื่น ๆ ข่ายงาน HELLIS จัดตั้งในปี พ.ศ.2522 โดยองค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้จัดให้มีการประชุมขึ้นโดยเชิญนักบริหาร บรรณากร และผู้ใช้มาประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือพิจารณาจัดตั้งข่ายงานวรรณกรรมทางแพทย์และสาธารณสุข ห้องสมุดและบริการสารสนเทศของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Consultative Meeting for Establishment of a Regional Network of Health Literature, Library and Information Service) ขึ้น ณ สำนักงานองค์การอนามัยโลก ที่กรุงนิวเดลี ระหว่างวันที่ 27-31 สิงหาคม พ.ศ.2522 มีผู้เข้าประชุม 17 คน จาก 8 ประเทศ คือ บังกลาเทศ 2 คน พม่า 2 คน อินโดนีเซีย 2 คน มงโกเลีย 2 คน เนปาล 2 คน ศรีลังกา 3 คน และ ไทย 3 คน นอกจากนี้ก็มีผู้สังเกตการณ์จากสำนักงานใหญ่ องค์การอนามัยโลก ผู้แทนองค์การยูเนสโก เอสแคป บริติชเคาน์ซิล ที่ปรึกษาขององค์การอนามัยโลก คือ Mr. B.S.Kesavan (อุทัย ทุกิยะโทชิ 2523 : 57) ผลจากการประชุมในครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

1. ที่ประชุมมีความเห็นพ้องกันว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะเข้าถึงวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน
2. ห้องสมุดในแต่ละประเทศควรจะรวมตัวกันจัดตั้งข่ายงานระดับชาติ เพื่อที่จะได้ทราบถึงทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศของตน และให้ดำเนินการเชื่อมโยงกับระดับภูมิภาค ภายใต้การประสานงานขององค์การอนามัยโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

115946538

3. ที่ประชุมได้กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาของการปฏิบัติการในระยะเริ่มแรกว่าควรจะใช้เวลา 2 ปี คือ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2522 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2524

4. ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาว่าหลักการ 13 ประการ ที่สามารถนำไปใช้สำหรับประเทศที่จะเข้าร่วมข่างานในการดำเนินงานข่ายงานระดับชาติ สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการพัฒนาข่ายงานนี้ เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในภูมิภาคและเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในการเข้าถึงวรรณกรรมและขอเสนอเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ในวงกว้างและทุกระดับ ในการจัดตั้งข่ายงานระดับชาติจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจภายในประเทศนั้น ซึ่งห้องสมุดทุกห้องสมุดที่เข้าร่วมในข่ายงานจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถเชื่อมโยงกับข่ายงานระดับภูมิภาคได้ โดยใช้ระบบมาตรฐานสากลที่เป็นระบบเดียวกัน

เมื่อเสร็จสิ้นการประชุม องค์การอนามัยโลก สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้จัดตั้งข่ายงาน HELLIS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศ จากทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ และจากทรัพยากรที่มีอยู่ในภูมิภาคอื่น และให้แต่ละประเทศในภูมิภาคจัดตั้งข่ายงานระดับชาติเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางแห่งชาติ (National focal point) และเพื่อเชื่อมโยงกับข่ายงานระดับภูมิภาค ซึ่งข่ายงานระดับชาตินี้ได้ดำเนินการจัดตั้งแล้ว ใน 7 ประเทศ คือ บังกลาเทศ พม่า อินเดียน อินโดนีเซีย เนปาล ศรีลังกา และ ไทย

กิจกรรมของข่ายงาน HELLIS ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว มีดังนี้คือ

1. จัดตั้งข่ายงานระดับชาติใน 7 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. จัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานข่ายงานห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2 ครั้ง ในระหว่างวันที่ 10-21 สิงหาคม พ.ศ.2524 และระหว่างวันที่ 10-20 สิงหาคม พ.ศ.2525

3. จัดประชุมปฏิบัติการ เรื่อง วรรณกรรมทางการแพทย์ ครั้งที่ 1 (First Workshop on MeSH Indexing of Health Literature) ระหว่างวันที่ 3-14 สิงหาคม พ.ศ.2524

4. จดพิมพ์ครรชนีวารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สำหรับองค์การอนามัยโลก (IMSEAR : Index Medicus for WHO South-East Asia Region) โดยรวบรวมตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ.1980 จนถึงปัจจุบัน

5. แต่งตั้งที่ปรึกษาช่วยงานเพื่อช่วยในการพัฒนาช่วยงาน

6. จดพิมพ์บรรณานุกรมย้อนหลังของสิ่งพิมพ์ที่ผลิตภายในประเทศของภูมิภาค เช่น บรรณนิทัศน์ บรรณานุกรมของวรรณกรรมทางการแพทย์ ในประเทศพม่า ระหว่างปี ค.ศ.1866-1980 (Annotated Bibliography of Medical Literature in Burma 1866-1980 compiled by Khin Thet Htar)

7. ให้บริการค้นวรรณกรรมด้วยระบบ MEDLINE และจัดหาสำเนาเอกสารที่ไม่สามารถหาได้ภายในประเทศนั้น ฟรี

8. จัดทำข่าวสารของช่วยงาน HELLIS (HELLIS's Newsletter) เพื่อแจ้งข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของช่วยงานออกเผยแพร่

9. แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยงานภูมิภาค เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาช่วยงาน HELLIS ของภูมิภาค

ในเดือนมกราคม, พ.ศ.2526 สถาบันคาโรลิงสกา (The Karolinska Institute Library and Information Centre) ซึ่งเป็นสถาบันห้องสมุดและศูนย์ข้อสนเทศ ในกรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ได้ตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือแก่องค์การอนามัยโลก สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศสมาชิก ในการให้บริการค้นวรรณกรรมย้อนหลัง 500 รายการ และบริการข่าวสารทันสมัยในระยะ 1-3 ปี แต่ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านการถ่ายสำเนาเอกสารโดยไม่คิดมูลค่า (Uchai Dhutiyabhedhi 1983 : 567-568)

การเชื่อมโยงกับระบบสนเทศการวิจัยทางค้ำบริการสุขภาพ (Health Service Research Information System (HSR/INFOSYS))

จากรายงานของ ดร.เมย์ ทู (Mya Tu 1982 : 1-10, paper) หัวหน้างานพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข องค์การอนามัยโลก สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่อง การพัฒนาระบบการวิจัยทางค้ำบริการสุขภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Background Paper on the Development of a Health

Services Research Information System in the South-East Asia Region)

ซึ่งเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยของภูมิภาค ในการประชุมครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 24-28 พฤษภาคม พ.ศ.2525 ณ เมืองกาฐมาณฑุ (Kathmandu) ประเทศเนปาล ได้รายงานว่าการประชุมคณะกรรมการวิจัยทางด้านบริการสุขภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 23-29 ธันวาคม พ.ศ.2524 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้พิจารณาวางแผนที่จะพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพการวิจัยทางด้านบริการสุขภาพ เพื่อเป็นแหล่งสะสมข้อมูลสุขภาพการวิจัยทางด้านบริการสุขภาพในภูมิภาค โดยจะพัฒนาระบบนี้ในประเทศที่เข้าร่วมในรายงานทุกประเทศ ซึ่งระบบข้อมูลเหล่านี้ ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นศูนย์เอกสาร (documentation centers) และ ศูนย์แลกเปลี่ยนเอกสาร (clearinghouses) การวิจัยทางด้านบริการสุขภาพ โดยจะรวบรวม จัดเก็บ เปรียบเทียบ และเผยแพร่ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้จัดพิมพ์เพื่อการค้า ("grey" or "fugitive" literature) อาทิ เอกสารเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย การจัดการ การปฏิบัติการ รายงานผลการวิจัย รายงานการศึกษาเฉพาะรายและอุปกรณ์การฝึกอบรม การจัดการวิจัยและการใช้ผลการวิจัย ปัญหาในการวิจัย เป็นต้น เมื่อรายงาน HELLIS ดำเนินการจัดตั้งในทุกประเทศเรียบร้อยแล้ว ในอนาคตจะสามารถเชื่อมรายงาน HELLIS กับ HSR/INFOSYS ให้ทำงานประสานกันหรือร่วมมือกันให้บริการแก่นักวิจัยและบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพต่อไป และเพื่อพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานของระบบข้อมูลสุขภาพการวิจัยทางด้านบริการสุขภาพ ในการประชุมที่ปรึกษาแบบ HSR/INFOSYS และรายงาน HELLIS ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-11 มกราคม พ.ศ.2526 ที่สำนักงานภูมิภาค ณ กรุงนิวเคลซี ประเทศอินเดีย ได้กำหนดหลักการจัดเก็บ รวบรวม การคัดเลือก กระบวนการทางเทคนิค และการเผยแพร่ข้อมูล รวมทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้จัดพิมพ์เพื่อการค้าทางด้านบริการสุขภาพสรุปได้ความว่า ให้กำหนดเป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูลโดยระบุแหล่งข้อมูลสุขภาพการวิจัยทางด้านบริการสุขภาพว่าเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ หรือแหล่งข้อมูลที่ชี้ไปสู่แหล่งอื่น (indicative sources) กำหนดรูปแบบมาตรฐานของข้อมูล กำหนดวิธีการจัดหมวดหมู่และจัดทำดัชนีเฉพาะ รวมทั้งมาตรฐานในการจัดเก็บ บรรจุ ข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์ ในระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อให้สามารถค้นคืนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนวางแผนเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางสื่อต่าง ๆ ตามความ

ต้องการของกลุ่มผู้ใช้เท่าที่จะสามารถเป็นไปได้ ซึ่งหลักการนี้ได้นำไปปฏิบัติในประเทศ
ที่เข้าร่วมในข่ายงานทุกประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 (Uthai Dhutiyabhedhi
1983 : 15(22)-16(22), paper)

จ. ข่ายงานในภูมิภาคอาฟริกา

เป็นข่ายงานสุดท้ายที่จะกล่าวถึง ข่ายงานนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการ
การจัดตั้ง การที่ภูมิภาคนี้จัดตั้งข่ายงานได้ช้า เพราะมีปัญหาทางด้านภาษา เนื่องจาก
ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ เคยเป็นอาณานิคมของประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ
และใช้ภาษาพูดที่แตกต่างกัน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาโปรตุเกส
ทำให้ไม่สามารถจัดตั้งข่ายงานรวมเป็นข่ายงานเดียวในภูมิภาค (single regional
medical library) ได้เหมือนกับข่ายงานในภูมิภาคอื่น ดังนั้นข่ายงานในภูมิภาคนี้
จึงต้องมี 3 ข่ายงานที่เป็นระดัภูมิภาค ได้แก่ ข่ายงานของกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ
ภาษาฝรั่งเศส และภาษาโปรตุเกส

นอกจากการจัดตั้งข่ายงานขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกแล้ว องค์การ
อนามัยโลกยังมีบทบาทสำคัญในการจัดหาบรรณกรรมทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งให้แก่แพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ผ่านบริการยืมระหว่างห้องสมุด
และบริการค้นบรรณกรรมด้วยระบบ MEDLARS/MEDLINE ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้
เชื่อมโยงติดต่อกับ MEDLINE ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เพื่อขอรับข้อเสนอ
มาให้บริการแก่ห้องสมุดที่ต้องการโดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ซึ่งห้องสมุดต่าง ๆ สามารถ
ขอใช้บริการเหล่านี้ได้ โดยผ่านห้องสมุดศูนย์กลางแห่งชาติ (National focal
point) ของตน

กล่าวโดยสรุปองค์การอนามัยโลกมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบ
ข้อเสนอทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่กำลังพัฒนา ดังจะเห็นได้
จากการสนับสนุนช่วยเหลือให้มีการจัดตั้งข่ายงานขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในระดับประ-
เทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล การจัดหาบรรณกรรมทางการแพทย์และสาขาวิชา
ที่เกี่ยวข้องผ่านบริการยืมระหว่างห้องสมุด ตลอดจนการพัฒนาระบบข้อเสนอทางการแพทย์
และวิทยาศาสตร์สุขภาพสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ที่เรียกว่าระบบ HERIS
ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมทางบรรณกรรม ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันและทำให้

วรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ใ้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากนักวิจัย นักวิชาการ และบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตามความต้องการของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อันจะเป็นผลให้เกิดการปรับปรุงบริการทางแพทย์และสาธารณสุขขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ตามเป้าหมายขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้ ดังคำขวัญที่ว่า "สุขภาพที่ดีถ้วนหน้า เมื่อ พ.ศ.2543 (Health for All by the Year 2000)"

3. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(SEAMIC : Southeast Asean Medical Information Center)

ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2515 ภายใต้ความอุปถัมภ์ของมูลนิธิทางการแพทย์ระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (IMFJ : International Medical Foundation of Japan) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทางด้านการวางแผน สาธารณสุข การรักษาพยาบาล และการฝึกอบรมบุคลากร ด้ยการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ศูนย์นี้เป็นองค์กรหนึ่งที่ถูกให้มีการประชุมทางวิชาการ เพื่อจุดมุ่งหมายให้บรรณาธิการทางการแพทย์ จากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาทำงานร่วมกัน และได้กำหนดห้องสมุดทางการแพทย์หลัก (Key medical libraries) ของประเทศต่าง ๆ ใน 5 ประเทศอาเซียน เพื่อร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ ห้องสมุดแพทยมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย และห้องสมุดแพทยมหาวิทยาลัยแอร์ลังกา (ประเทศอินโดนีเซีย) กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล (ประเทศไทย) ห้องสมุดแพทยมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (ประเทศฟิลิปปินส์) ห้องสมุดแพทยมหาวิทยาลัยมลายา (ประเทศมาเลเซีย) และห้องสมุดแพทยมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (ประเทศสิงคโปร์) ร่วมกันนั้นได้บริจาคหนังสือและช่วยเหลือทางด้านการเงินสำหรับจัดซื้อเครื่องมือต่าง ๆ ให้แก่ห้องสมุดเหล่านี้

กิจกรรมที่ศูนย์นี้ดำเนินการอยู่ คือ

- จัดประชุมระหว่างประเทศ ได้แก่ ประชุมทางวิชาการ, ประชุมปฏิบัติการ และสัมมนา

- บริการข้อสนเทศ ได้แก่ บริการถ่ายสำเนาเอกสาร บริการค้น MEDLARS บริการแลกเปลี่ยนข้อมูล สถิติ สิ่งพิมพ์ และข่าวสาร

- การสำรวจและวิจัย โดยแต่งตั้งคณะสำรวจและวิจัย เพื่อเดินทางไปสำรวจประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน คณะทำงานนี้ชื่อว่า Survey missions and Travel research fellowship

- คัดเลือกเอกสารสิ่งพิมพ์ที่น่าสนใจของประเทศอาเซียนจัดพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญ โดยกระทรวงสาธารณสุขของประเทศกัมพูชา แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์คณะหนึ่ง ชื่อว่า SEAMIC Advisory Committee ทำหน้าที่พิจารณาและเสนอแนะเอกสารสิ่งพิมพ์ที่สมควรได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่

- ให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การอนามัยโลก สำนักงานภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการเวชศาสตร์เขตร้อนและสาธารณสุขแห่งภูมิภาคอาเซียน ขององค์การคณะรัฐมนตรีเพื่อการศึกษาแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization / Regional Tropical Medicine and Public Health Project)

(Uthai Dhutiyabhedhi 1983 : 17-20)

จะเห็นได้ว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีบทบาทสำคัญและสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ประเทศสมาชิก อาทิเช่น บริการถ่ายสำเนาเอกสารที่ทำไม่ได้ภายในประเทศ บริการค้น MEDLARS จัดพิมพ์และเผยแพร่สิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าที่น่าสนใจของประเทศสมาชิก ซึ่งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้ มักเป็นรายงานการประชุมทางวิชาการ รายงานการประชุมสัมมนา รายงานการประชุมปฏิบัติการ ของบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุดทางการแพทย์ในภูมิภาค ซึ่งผ่านการคัดเลือกเป็นอย่างดี จากคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์ นับเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์มาก นอกจากนั้นยังมีโครงการสำรวจและวิจัย ประเทศเพื่อนบ้านโดยมีคณะวิจัยเดินทางไปสำรวจในประเทศ

ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนบรรณาธิการทางการแพทย์ ที่มีคุณภาพมากขึ้นในประเทศอาเซียน นับได้ว่าศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ด้วยการเข้าถึงวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ตามความต้องการ เฉพาะบุคคล ผ่านบริการ ข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์หลัก ซึ่งศูนย์แห่งนี้ได้จัดตั้งขึ้นในประเทศสมาชิก

4. ศูนย์ข้อสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

(JICST : The Japan Information Center of Science and Technology)

ศูนย์ข้อสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2500 โดยเป็นส่วนหนึ่งของทบวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Agency) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากงบประมาณแผ่นดินและจากเงินรายได้ของศูนย์ที่ได้จากการจำหน่ายเอกสารและการให้บริการแก่ผู้ใช้

ปัจจุบัน JICST มีสำนักงานสาขาอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ถึง 6 แห่ง คือ โตเกียว ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ นาโกย่า โอซาก้า ซุโกกุ กิวจิ๋ว และซุกุบะ และมีขอบข่ายการทำงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ อาทิเช่น สหพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อการเอกสาร (International Federation for Documentation) คณะกรรมการสภาระหว่างประเทศ เพื่อการทำ สารสังเขปเอกสารวิทยาศาสตร์ (International Council for Scientific Unions Abstracting Board) และองค์การ UNISIST เป็นต้น

การจัดองค์กรภายในของ JICST แบ่งเป็น 2 สำนักงานกับ 6 กอง
ดังนี้คือ

1. สำนักงานวางแผน
2. สำนักงานประสานงานทางวิชาการ
3. กองกลาง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ บุคลากรและงาน

สวัสดิการ

4. กองบัญชี ซึ่งทำหน้าที่งานงบประมาณและการบัญชี

5. กองเอกสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยงานของนักเอกสารสนเทศ 11 สาขา คือ ฟิสิกส์ เคมี วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า สิ่งแวดล้อม พลังงาน สถาปัตยกรรมศาสตร์และวิศวกรรมโยธา วิทยาศาสตร์เหมืองแร่ ดินและโลหะ พลังงาน ปริมาณ วิทยาศาสตร์การจัดการ ช่างสารและสหนิเทศ

6. กองข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยงานห้องสมุดและการเก็บข้อมูล

7. กองบริการ ซึ่งประกอบด้วยงานพิมพ์ งานแปล งานค้นหาข้อมูล งานถ่ายสำเนาเอกสาร เป็นต้น

8. กองคอมพิวเตอร์

งานหลักของ JICST แบ่งเป็น 3 งานหลักใหญ่ ๆ คือ

1. งานจัดพิมพ์วารสารวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ดังรายการต่อไปนี้

- วารสารเคมีและอุตสาหกรรมเคมีต่างประเทศ

ออกเดือนละ 3 ครั้ง

- วารสารเคมีและอุตสาหกรรมเคมีญี่ปุ่น

ออกเดือนละ 1 ครั้ง

- วารสารวิศวกรรมโยธาและสถาปัตยกรรมศาสตร์

ออกเดือนละ 2 ครั้ง

- วารสารวิทยาศาสตร์ ดิน เหมืองแร่ และการโลหะ

ออกเดือนละ 2 ครั้ง

- วารสารอิเล็กทรอนิกส์และวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์

ออกเดือนละ 2 ครั้ง

- วารสารพลังงาน

ออกเดือนละ 1 ครั้ง

- วารสารวิทยาศาสตร์การจัดการและวิศวกรรมระบบ

ออกเดือนละ 1 ครั้ง

- วารสารวิศวกรรมเครื่องกล
ออกเดือนละ 2 ครั้ง
- วารสารวิศวกรรมนิวเคลียร์
ออกเดือนละ 1 ครั้ง
- วารสารฟิสิกส์พื้นฐานและประยุกต์
ออกเดือนละ 2 ครั้ง

นอกจากวารสารดังกล่าวแล้วข้างต้น JICST ยังจัดพิมพ์

- ข่าวสิทธิบัตรงานทางเคมี ในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษและเยอรมัน โดยจัดพิมพ์เป็นรายสัปดาห์

- สรุปเอกสารทางเทคนิค ออกเป็นรายเดือน ซึ่งเป็นการคัดเลือกบทความเกี่ยวกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี โดยทำการคัดเลือกจากวารสาร 5,200 ฉบับจากประเทศต่าง ๆ 48 ประเทศ

- วารสารรายเดือนเกี่ยวกับการข่าวสารและเอกสาร ซึ่งเป็นวารสารที่พิมพ์ข่าวสารล่าสุดเกี่ยวกับทฤษฎีและการปฏิบัติการในการบริการสนเทศและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- ข่าวสารการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในหน่วยงานค้นคว้าต่าง ๆ ในญี่ปุ่น โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การแพทย์และการเกษตร

- รวมบทความการประชุมประจำปีเกี่ยวกับการจัดระบบสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดโดย

- คู่มือการจัดดัชนีคำ (Thesaurus) ของ JICST ซึ่งทำขึ้นในปี พ.ศ.2521 และปรับปรุงแก้ไขทุกปี

วารสารและสิ่งตีพิมพ์ของ JICST มิได้เป็นบริการอย่างเต็มที่ที่ JICST ให้แก่ผู้ใช้เท่านั้น ยังมีบริการใช้เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์กับระบบสื่อสารโทรคมนาคมติดต่อกับเมืองต่าง ๆ เช่น สัมโปโร เซนได ชูบุมา โทยามา นาโงย่า โอซาก้า ทากามัทสึ ชิโรชิม่า และกิตากิวจิว โดยมีข้อเสนอเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบรรจุไว้ในฐานข้อมูล (Databases) ถึง 6 ฐานด้วยกัน

2. งานจัดทำสาระสังเขปจากวารสารวิชาการต่าง ๆ จัดทำโดยนักเอกสารสนเทศที่จบการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ของ JICST และนักวิทยาศาสตร์ ตามมหาวิทยาลัยและหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่น โดย JICST จะทำหน้าที่เป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญข้างนอก เพื่อสะดวกในการส่งงานไปให้พิมพ์สาระสังเขป เมื่อจัดทำบทสาระสังเขปเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเอกสารสนเทศก็จะให้รหัสแยกหมวดตามระบบ UDC (Universal Decimal Classification) และให้คำสำคัญ (Key word) ตามบัญญัติคำของ JICST หลังจากนั้นจะนำข้อมูลบรรจุไว้ในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถค้นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ด้วย โดยสามารถทำเป็นฟิล์มเพื่อทำการพิมพ์แบบออฟเซต (Offset printing) ได้ ซึ่งบทสาระสังเขปนี้ จัดทำจากวารสารวิชาการต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั่วโลก ถึง 9,600 ฉบับ ทั้งที่เป็นวารสารวิชาการของประเทศญี่ปุ่นและต่างประเทศ (วีธีวงศ์หาญเชาว์ 2523 : 81-87)

3. งานบริการข้อสนเทศโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และแพทยศาสตร์ โดยการให้บริการข้อสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ ระบบออนไลน์ ให้แก่หน่วยงาน วิจัย มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล วงการค้าและอุตสาหกรรมทั่วประเทศญี่ปุ่น ผ่านบริการของ JOIS ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบข้อสนเทศของ JICST และให้บริการถ่ายสำเนาเอกสารแก่ผู้ใช้ (Adachi 1984 : 2, paper) นอกจากนั้นยังให้บริการค้นวรรณกรรมด้วยระบบ MEDLARS ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถค้นข้อสนเทศจาก MEDLARS ได้ที่ประเทศญี่ปุ่น และยังให้บริการจัดหาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บริการแปลแก่ผู้ใช้บริการอีกด้วย (Wender 1974 : 284) นอกจากนั้นยังให้ความร่วมมือกับ SEAMIC ในการให้บริการข้อสนเทศแก่ประเทศ-อาเซียนโดยไม่คิดค่าบริการใด ๆ ได้แก่ บริการค้น MEDLARS/MEDLINE และบริการถ่ายสำเนาเอกสารที่ไม่สามารถจัดหาได้ภายในประเทศนั้น

จะเห็นว่าศูนย์ข้อสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มีบทบาทสำคัญต่อการบริการข้อสนเทศของห้องสมุดไม่เพียงแต่ในประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น ยังมีบทบาทสำคัญต่อการบริการ ข้อสนเทศของห้องสมุดในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย โดยให้ความร่วมมือและทำงานประสานกันกับศูนย์ข้อ

สนเทศทางการแพทยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ทำให้บุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้าถึงข้อสนเทศตามความต้องการของแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุปห้องสมุด องค์การและศูนย์ข้อสนเทศต่าง ๆ อันได้แก่ หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา องค์การอนามัยโลก ศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และศูนย์ข้อสนเทศทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศญี่ปุ่น มีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาบริการ ข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพื่อยกฐานะของห้องสมุดต่าง ๆ ให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับห้องสมุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งคาดว่าในอนาคตห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่กำลังพัฒนา มีแนวโน้มที่จะพัฒนาบริการข้อสนเทศในห้องสมุดของตนให้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

ลักษณะการจักริการ ข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่พัฒนา

บริการ ข้อสนเทศที่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเพิ่มปริมาณของวรรณกรรม ตลอดจนงานที่ได้รับอิทธิพลทางด้านบริการข้อสนเทศจากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา มีหลายประเภทขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และหน้าที่ของห้องสมุดหรือศูนย์บริการ ข้อสนเทศแต่ละแห่ง ฉะนั้นห้องสมุดแต่ละแห่งจึงจัดบริการ ข้อสนเทศมากน้อยแตกต่างกันไป และระดับของบริการนั้นมีตั้งแต่การบริการในลักษณะดั้งเดิมของห้องสมุด คือ ระบบการทำงานด้วยมือจนถึงการใช้คอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม นงลักษณ์ ไม่นายกิจ (2526 : 29-32) ได้จัดประเภทบริการ ข้อสนเทศตามที่ปรากฏในวรรณกรรมบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ ไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. บริการตอบคำถาม (Replies to inquiries)
2. บริการสาระสังเขปและครรขณี (Abstracting and indexing)

services)

3. บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย (Current awareness services)
4. บริการเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศ (Selective Dissemination of Information Service - SDI)
5. บริการแปล (Translation services)
6. บริการชี้แนะแหล่งข้อมูล (Referral services)
7. บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary loan services)
8. บริการค้นข้อสนเทศระบบออนไลน์ (Online information retrieval services)

บริการดังกล่าวมีลักษณะโดยย่อดังนี้

1. บริการตอบคำถาม เป็นบริการที่ให้ผู้ผู้ใช้ข้อมูลและข้อสนเทศเฉพาะตามความต้องการ ปัจจุบันการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามิได้จำกัดขอบเขตการค้นคว้าอยู่เฉพาะภายในห้องสมุดเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปในรูปของการติดต่อกันกับห้องสมุดแห่งอื่นมากยิ่งขึ้น เพื่อนำข้อสนเทศใหม่ ๆ มาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดของตน ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีขอบเขตกว้างขวางเกินกว่าที่ห้องสมุดแต่ละแห่งจะสามารถจัดหาทรัพยากรได้อย่างครบถ้วน (Ferrest 1981 : 176) ดังนั้นห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพต่าง ๆ มักจะติดต่อกับความร่วมมือในการช่วยค้นคว้าข้อสนเทศที่ต้องการจากห้องสมุดในภูมิภาคเดียวกันที่มีทรัพยากรที่สมบูรณ์กว่า หรือในบางครั้งที่ผู้ใช้ต้องการข้อสนเทศที่มีขอบเขตกว้างขวางมากจนห้องสมุดเหล่านี้ไม่อาจจัดหาให้ได้ ห้องสมุดจะขอความร่วมมือจากห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน โดยใช้ระบบ MEDLINE หรือจากศูนย์บริการข้อสนเทศที่ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทางโทรศัพท์โดยเฉพาะ อาทิ สมาคมแพทย์แห่งเมืองแซน เบร์นาดีโน (San Bernadino County Medical Society) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้ให้บริการข้อสนเทศทางด้านเวชศาสตร์ป้องกันและการวางแผนครอบครัว (Tabor 1981 : 57-58) และห้องสมุดศูนย์ทางการแพทย์แห่งมหาวิทยาลัยเคนตักกี (University of Kentucky Medical Center Library) ให้บริการข้อสนเทศทางการแพทย์ เกสซ์วิทยา และพิษวิทยา (Maxson and Sprinkie 1972 : 312) เป็นต้น

2. บริการสาระสังเขปและครรชนี เป็นบริการที่ช่วยให้ผู้อ่านได้ใช้ข้อสนเทศหรือเอกสารได้โดยประหยัดเวลา เนื่องจากวิชาการแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยี ได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง มีการรายงานผลการศึกษา วิจัย สัมพันธ์ในวารสาร เอกสารต่าง ๆ เป็นจำนวนมากมาปริมาณของวรรณกรรมในสาขาวิชาต่าง ๆ มีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่ห้องสมุดจะจัดหาและจัดทำครรชนีได้ทั้งหมด จึงมีการจัดทำครรชนีช่วยกัน ตลอดจนการย่อเรื่องบทความ เอกสารต่าง ๆ เพื่อจัดทำสาระสังเขป บริการเหล่านี้จัดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้เป็นแนวทางพิจารณาว่าเรื่องเหล่านั้นตรงกับเรื่องที่ต้องการหรืออยู่ในความสนใจของตนหรือไม่ และต้องการกลับไปอ่านต้นฉบับเดิมหรือไม่ เช่น หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ได้ผลิตครรชนีสำหรับวรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพขึ้นชื่อว่า Index Medicus โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System) ให้บริการแก่ผู้ใช้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งฉบับพิมพ์เป็นเล่มรายเดือน ฉบับรวมเล่มรายปี และการค้นข้อสนเทศโดยระบบออนไลน์ที่เรียกว่า MEDLINE (MEDLARS ON LINE) และสำนักพิมพ์เอกเซอร์บตาเมดิกา แห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้จัดทำวารสารสาระสังเขปชื่อ Excerpta Medica ออกจำหน่ายปีละ 10 ฉบับ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลที่มีชื่อทางการค้าว่า EMBASE ครอบคลุมเนื้อหาวิชาทางด้านการศึกษา การแพทย์ วิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์พื้นฐาน จำนวนวารสารที่นำมาจัดทำสาระสังเขปมีมากถึง 4,500 ชื่อเรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้ 3,500 ชื่อเรื่อง เป็นวารสารประเภทที่นำมาทำเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ ของประเภทสิ่งพิมพ์ที่นำมาจัดทำสาระสังเขป เป็นวารสาร 95% และอีก 5% เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทตำราหนังสือและวิทยานิพนธ์ (Roper and Boerkman 1980 : 44 - 45)

3. บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย สุนธิลักษณ์ อ่ำพันธุ์วงศ์ (2521 : 68) เรียกบริการนี้ว่า "บริการข่าวสารทันสมัย" เป็นบริการที่จะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบข้อเท็จจริงข่าวสาร หรือความก้าวหน้าใหม่ ๆ ในวิชาที่เกี่ยวข้องให้เร็วที่สุด" Kemp (1979 : 12) ได้กล่าวถึงที่มาของคำว่า current awareness ว่าอาจบัญญัติศัพท์มาจากความหมายเดิมคือ "self interest" ซึ่งหมายถึงความสนใจส่วนตัว

อาจเป็นความสนใจที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตนให้ไ้มากที่สุดเพื่อประโยชน์อื่น ๆ หรือจากความต้องการข่าวสาร เพื่อที่จะสามารถกำหนดนโยบายขององค์กร หรือ เพราะต้องการทราบว่าม้งานอะไรบ้างในกิจการที่เหมือนกัน ที่คู่แข่ง (rivals) หรือ คู่แข่งขัน (competitors) กำลังดำเนินการอยู่หรือกำลังวางแผน บางทีความสนใจเป็นพิเศษ (special interest) อาจมาจากความหมายเดิมคือ "curiosity" ซึ่งหมายถึงความอยากรู้อยากเห็น เพื่อพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาของตนให้ทันสมัย เพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

บริการ ข้อเสนอแนะที่ทันสมัยในห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นบริการข้อเสนอแนะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักค้นคว้าวิจัย ตลอดจนผู้ที่ปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้ทราบถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันทันสมัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ ทั้งนี้จึงเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของบรรณารักษ์ ในการวิเคราะห์ ทบทวนวรรณกรรมที่ห้องสมุดได้รับ นั่นคือ คัดเลือกข้อเสนอแนะในสาขาต่าง ๆ จากวารสาร รายงานการประชุม สิทธิบัตร หนังสือ จุลสาร บทวิจารณ์ เป็นต้น และบันทึกแต่ละรายการนำเสนอต่อผู้ใช้บริการห้องสมุดในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ บริการข้อเสนอแนะที่ทันสมัยนี้ เป็นการนำเสนอต่อกลุ่มผู้ทำงานทั้งหน่วยงานหรือเฉพาะกลุ่ม ห้องสมุดอาจจัดให้บริการในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การโทรศัพท์แจ้งให้ทราบเป็นรายบุคคล การส่งข่าวสารแจ้งให้ทราบโดยทางจดหมาย การหมุนเวียนวารสาร การจัดทำวารสารห้องสมุดหรือข่าวสารห้องสมุด เพื่อแจ้งรายชื่อหนังสือ วารสารใหม่ วรรณกรรมวารสาร สาระสังเขป บรรณานุกรม และอาจจะรวมแจ้งข่าวกิจกรรมความเคลื่อนไหว ตลอดจนบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดด้วย ดังเช่น ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี (Charing Cross Hospital Medical School Library) ประเทศอังกฤษ ได้ให้บริการข้อเสนอแนะที่ทันสมัย โดยจัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ทางด้านการแพทย์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องออกเผยแพร่แก่ผู้ใช้ทั่วไปในสถาบันของตน นอกจากนั้นยังให้บริการเฉพาะบุคคล โดยจัดทำมีแบบฟอร์มสำหรับให้ผู้ใช้กรอก แจ้งความต้องการของตนว่าสนใจในเรื่อง (topic) ใด เมื่อมีข่าวสารหรือข้อเสนอแนะใหม่ ๆ

ในเรื่องดังกล่าว ห้องสมุดจะแจ้งให้ทราบทันที

นอกจากบริการแจ้งข่าวสารและข้อสนเทศใหม่ ๆ ที่มีในห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดยังสามารถติดต่อขอรับข้อสนเทศที่ทันสมัยในสาขาต่าง ๆ ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากสถาบัน ศูนย์ หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริการ ข้อสนเทศที่ทันสมัย โดยเฉพาะมาให้บริการแก่ผู้ใช้ได้อีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสถาบัน ศูนย์ และหน่วยงานดังกล่าวได้แก่

สถาบันข้อสนเทศทางวิทยาศาสตร์ (Institute of Scientific Information : ISI) เป็นสถาบันที่จัดทำวารสารที่มีชื่อเสียงคือ Current Contents โดยจัดทำแยกเป็นหมวดตามสาขาวิชาต่าง ๆ หมวดที่รวบรวมข่าวสารทันสมัยทางการแพทย์ ได้แก่ หมวด Life Sciences และ Clinical Practice นอกจากนี้ สถาบันยังได้จัดทำเครื่องมือการอ้างอิงทางวิทยาศาสตร์ ชื่อว่า Science Citation Index ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพด้วย

ศูนย์สนเทศทางสมอง (Brain Information Center) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้จัดเผยแพร่ข่าวสารทางด้านประสาทวิทยาออกมาเป็นรูปเล่มต่าง ๆ ได้แก่ Sleep Bulletin และ Neuroendocrine Control Mechanism เป็นต้น

ศูนย์เอกสารทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Documentation Center) ตั้งอยู่ที่เมืองดันเฟอร์มลิน (Dunfermline) ประเทศอังกฤษ ให้บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย สาขาวิทยาศาสตร์และแพทยศาสตร์ เป็นประจำทุกสัปดาห์ ข้อสนเทศดังกล่าวคัดเลือกมาจาก Excerpta Medica แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อแจกจ่ายแก่ห้องสมุดทางการแพทย์โดยทั่วไป อาทิ Adverse Reactions Titles ; Drug Literature Index และ Cancer Immunology Literature Index เป็นต้น

ราชแพทยวิทยาลัยทางเวชปฏิบัติ (Royal College of General Practitioners) ในประเทศอังกฤษ ได้จัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำหน่าย มีกำหนดออกทุก 3 เดือน ชื่อว่า New Reading for General Practitioners เพื่อให้บริการแก่แพทย์และผู้สนใจทั่วไป

หน่วยบริการข้อสนเทศทางการแพทย์ ของมหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์
(University of Sheffield) ประเทศอังกฤษ ได้ให้บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย
ทางคานเซลล์ชีววิทยาและสรีรวิทยา จดพิมพ์ออกมาเป็นวารสารรายเดือน ชื่อว่า
Express Bulletins (Lever 1981 : 208 - 209)

สมาคมห้องสมุดแพทย์อเมริกัน (American Medical Library
Association : AMLA) ได้จัดบริการข้อสนเทศที่ทันสมัยให้แก่แพทย์และบุคลากรทาง
คานวิทยาศาสตร์สุขภาพ บริการนี้อยู่ในโครงการที่เรียกว่า Patient Care Related
Reading (PCRR) ซึ่งเป็นกิจกรรมความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์ห้องสมุดทางการแพทย์
และแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลต่าง ๆ ในแต่ละแห่ง ช่วยกันคัดเลือกวรรณกรรม
ตามหัวข้อที่ผู้สนใจ บรรณารักษ์เป็นผู้รวบรวมบรรณานุกรมและเตรียมบรรจุข้อ
สนเทศ แพทย์เป็นผู้พิจารณาตรวจทานข้อสนเทศที่บรรณารักษ์จัดเตรียมไว้ พร้อมกับ
เขียนบทวิจารณ์ที่สะท้อนความ แล้วจัดพิมพ์เผยแพร่แก่บุคลากรในโรงพยาบาลนั้น ๆ และ
ผู้สนใจทั่วไป ตัวอย่างของบริการในโครงการ PCRR ได้แก่ บริการ Clinical
Medical Librarianship (CML) และบริการ Literature Attached to Charts
(LATCH) บริการทั้งสองนี้เป็นบริการคัดเลือกวรรณกรรมให้กับผู้ต้องการ เพื่อตอบสนอง
ความต้องการของแพทย์ วรรณกรรมที่เลือกสรรเหล่านี้ มักจะเป็นบทความของผู้แต่งที่
เล่าประสบการณ์ของคนหรือรายงานทางการแพทย์ใหม่ ๆ จากแพทย์ที่เข้าร่วมในโครง
การ การจัดเตรียมข้อสนเทศ บรรณารักษ์อาศัยบันทึกรายงานผู้ป่วย เจ้าหน้าที่ธุรการ
พยาบาลประจำตึก หัวหน้าพยาบาล และบทวิจารณ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางในการคัดเลือก
วรรณกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อสนเทศที่เผยแพร่ออกไปตรงกับโรคปัจจุบันหรือเป็นเรื่องที่อยู่ใน
ในความสนใจของนายแพทย์ในขณะนั้น (Hutchinson 1981 : 236 - 239)

ศูนย์สนเทศทางพิษวิทยา (Poison Information Centers) ของ
มหาวิทยาลัยเคนตักกี (University of Kentucky) ในสหรัฐอเมริกา ศูนย์นี้ทำ
หน้าที่ จัดหาและให้บริการ ข้อมูลทางเทคนิคและข้อสนเทศทางพิษวิทยา เพื่อใช้ในการ
วินิจฉัยโรคและการจัดการทางพิษวิทยาในกรณีฉุกเฉิน แก่นายแพทย์และบุคลากรทางคาน
วิทยาศาสตร์สุขภาพ (Luckens 1972 : 407)

ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทางยา (Drug Information Center) ในประเทศอังกฤษ เป็นศูนย์ที่ให้บริการข่าวสารทางการแพทย์ แก่แพทย์และบุคลากรทางค้ำ วิทยาศาสตร์สุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและชุมชน ในค้ำที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและการใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัคที่สุด ศูนย์นี้แบ่งหน่วยงานออกเป็น หน่วยงานระคัมชาติ ระคัมภาค ระคัมเขต ระคัมท้องถิ่น ศูนย์ในโรงงานอุตสาหกรรม และศูนย์พิษวิทยา (Poisons center) หน้าทีของศูนย์นี้คือ ให้บริการตอบค้ำถามทาง วิชาการแก่บุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ บริการข้อมูลทีทันสมัย โดยการออกวารสารทีให้ข่าวสาร เน้นหนักทางค้ำยา บริการทางวิชาการแก่นักศึกษา ทีมาปฏิบัติงานโดยเฉพาะนักศึกษาเภสัชศาสตร์ เป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการแก่เภสัชกร ประจำหอผู้ป่วย (Ward pharmacist) และเภสัชกรคลินิก (Clinical pharmacist) วิเคราะห์หาคำความทางวิชาการของวารสารต่าง ๆ และบทความการโฆษณาของบริษัทยา โดยค้ำนึ่งถึงความปลอดภัยของการใช้ยาเป็นสำคัญ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทดลองการใช้ ยาในผู้ป่วย กฎหมายและจรรยาบรรณของวิชาเภสัชสนเทศ ตลอดจนให้บริการสาระสัง- เชป โดยศูนย์นี้จะจัดทำสาระสังเชปจากบทความวารสารทีเชื่อถือได้จากทั่วโลกเกือบนึ่ง ร้อยชื่อเรื่อง เมื่อจัดทำสาระสังเชปเสร็จแล้ว จะนำไปเก็บรวบรวมไว้ทีศูนย์ข้อมูล สาระสังเชป ระคัมภาค ทีเมืองเลสเตอร์ (Leicester) เพื่อจัดทำค้ำที ลงรหัสและกำหนด ค้ำสำคัญ (Key word) แล้วสำเนาแจกจ่ายสาระสังเชปทีจัดทำเรียบร้อยแล้วไปยังศูนย์ สาระสังเชป ทางยาทั่วประเทศเพื่อให้บริการต่อไป (วรรณภา ทศนาวิวัฒน์ 2526 : 1-3)

4. บริการเลือกและเผยแพร่ข้อมูล เป็นบริการทีสืบเนื่องมาจาก บริการข้อมูลทีทันสมัย แต่เป็นการบริการ เฉพาะบุคคล โดยห้องสมุดจัดทำบัตรสำหรับ ผู้ใช้แต่ละคน (user profile) ในบัตรแต่ละใบนึ่งระบุความสนใจของผู้ใช้ และมีค้ำ สำคัญหรือหัวเรื่องค้ำกับไว้ เมื่อมีเอกสารรายการค้ำทีห้องสมุดได้รับและตรงกับ ความสนใจของผู้ใช้คนค้ำ บรรณารักษะจะเสนอให้ผู้ใช้อ้ค้ำทราบเป็นรายบุคคลไป ผู้ใช้เมื่อได้ รับทราบก็อาจแสดงความประสังค้ทีจะอ่านเอกสารต้นฉบับในเรื่งนึ่ง ในบริการ เลือก และเผยแพร่ข้อมูลนี้ มีทั้งบริการทีจัดทำด้วยระบบมือ (Manual system) และ การใช้อ้คอมพิวเตอร์ เข้าช่วย ตัวอย่างห้องสมุดทีจัดบริการนี้ ในค้ำงประเทศ ได้แก่

ห้องสมุดศูนย์แพทยศาสตร์มิลตัน เอส เฮอรัชี (The Milton S. Hershey Medical Centre Library) ในสหรัฐอเมริกา ได้จัดบริการเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศด้วยระบบมือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969 ตามความสนใจของอาจารย์ที่ขอร้องให้ห้องสมุดคืนย้อนหลังในเรื่องที่เขาต้องการ จากวารสาร 10 ชื่อเรื่อง ที่ผ่านการคัดเลือกโดยบรรณารักษ์ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า หรือโดยอาจารย์ ในระยะเริ่มแรกที่ให้บริการนี้ มีอาจารย์ใช้บริการ 6 ท่าน และค้นเรื่องที่เขาสงสัยทั้งหมด 26 เรื่อง จากวารสารที่บรรณารักษ์พิจารณาให้แล้ว ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 ห้องสมุดแห่งนี้จึงได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการให้บริการ และได้เริ่มจัดบริการ SDILINE แก่ผู้ใช้ จากการประเมินผลการให้บริการนี้พบว่าในรอบ 1 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง ธันวาคม ค.ศ. 1973 มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเป็น 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 24 จากที่มีผู้ใช้บริการในระยะเริ่มแรก 6 ราย (Wood and Seed 1974 : 381)

5. บริการแปล งานแปลช่วยให้ผู้ทำงานวิจัยหรือนักวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าวิทยากรต่าง ๆ เข้าถึงบันทึกความรู้ที่บันทึกไว้เป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะภาษาเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการถ่ายทอดข้อสนเทศทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเป็นความจำเป็นที่ห้องสมุดต้องจัดหาเอกสารภาษาต่างประเทศมาเพื่อให้บริการข้อสนเทศ โดยเฉพาะทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น มีสิ่งพิมพ์ภาษารัสเซีย จีน ญี่ปุ่น ทวีจำนวนขึ้นเป็นอันมาก ห้องสมุดจะละเลยข้อสนเทศทางภาษาเหล่านี้ไม่ได้ ดังนั้นบริการแปลจึงเป็นบริการสำคัญสำหรับห้องสมุด โดยเฉพาะห้องสมุดทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สุนทรีย์ หังสสุต (2523 : 98-100) ได้กล่าวถึงความจำเป็นมาของบริการแปลและการควบคุมบรรณานุกรมงานแปลในต่างประเทศว่า

" . . . ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีศูนย์กลางของงานแปล นักวิทยาศาสตร์และผู้ทำงานค้นคว้าวิจัยที่ใช้บทความภาษาต่างประเทศ จะต้องจัดหาบทแปลเพื่อใช้เอง ทั้งไม่ปรากฏว่ามีบริการแลกเปลี่ยนงานแปลระหว่างนักค้นคว้าวิจัย หรือระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นทางการ

ต่อมาจนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ราวปี ค.ศ. 1944 หลายประเทศเริ่มดำเนินการควบคุมบรรณานุกรมของงานแปล ในสหรัฐอเมริกามีการจัดตั้งแหล่งรวมงานแปล (translation pool) โดยสมาคมห้องสมุดเฉพาะ

ในปี ค.ศ. 1947 ปรากฏว่ามีโครงการสำคัญค้างงานแปลสองโครงการ โครงการหนึ่งเป็นโครงการระดมชาติของสหรัฐอเมริกา ภายใต้การดำเนินงานของ Office of Technical Services ของกระทรวงพาณิชย์แห่งสหรัฐอเมริกา อีกโครงการหนึ่งเป็นโครงการระหว่างชาติขององค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หลังจากที่ยังค้างการศึกษา จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาการควบคุมบรรณานุกรมของงานแปลขึ้น ในปี ค.ศ. 1947 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมได้จัดพิมพ์ครรชนีของงานแปลมีชื่อว่า Index Translationum ขึ้นในปี ค.ศ. 1949 เป็นบรรณานุกรม จัดพิมพ์เป็นรายปีเพื่อรวบรวมรายชื่องานแปล Index Translationum ฉบับปี ค.ศ. 1972 รวบรวมรายชื่องานแปลกว่า 40,000 ชิ้น ซึ่งมีผู้แปลไว้ใน 73 ประเทศ ในปี ค.ศ. 1970

ต่อมาในปี ค.ศ. 1953 มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Science Foundation) ได้อุปถัมภ์การจัดตั้งศูนย์งานแปลทางวิทยาศาสตร์ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน เพื่อรวบรวมงานแปลจากภาษารัสเซีย สหภาพโซเวียตและของสหรัฐอเมริกา ได้ขยายกิจการของแหล่งรวมงานแปล โดยจัดตั้งเป็นศูนย์งานแปล (translation Center) ขึ้นที่ห้องสมุด John Crerar ที่ชิคาโก ในปี ค.ศ. 1953 ศูนย์นี้เป็นแหล่งสะสมงานแปลที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา ในปี ค.ศ. 1959 Office of Technical Services กับศูนย์งานแปล ได้เริ่มทำงานร่วมกันโดยที่ศูนย์งานแปลจะรวบรวมทำครรชนีและแจกงานแปลที่ไม่ได้แปลมาจากสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานของรัฐ ส่วน Office of Technical Services จะรวบรวมงานแปลจากหน่วยงานของรัฐทั้งระดมชาติและระดมท้องถิ่น รวมทั้งงานแปลของหน่วยงานต่างประเทศและระหว่างประเทศ ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 ศูนย์งานแปลได้รับการส่งเสริมให้เป็นศูนย์งานแปลแห่งชาติ (National Translation Center) ในปัจจุบันได้รวบรวมงานแปลไว้กว่า 150,000 ชิ้น ศูนย์นี้ ทำหน้าที่เสมือนเป็นศูนย์เอกสารของงานแปล กล่าวคือ จัดให้ผู้ที่ทำงานค้นคว้าวิจัยเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ โดยปราศจากอุปสรรคด้านภาษา ศูนย์งานแปลแห่งชาติได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานแปลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือแปลที่พิมพ์จำหน่ายก็ยังได้รับข้อมูลจากศูนย์งานแปลระดมชาติและระดมภูมิภาค เช่น จากหอสมุดแห่งชาติของแคนาดา หอสมุดบริติช และศูนย์งานแปลแห่งยุโรปที่เมืองเคิลท์ เนเชอร์แลนด์ งานแปลที่ได้รับจากแหล่งดังกล่าว ทำให้ศูนย์งานแปลแห่งชาติทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของ

ข้อมูลเกี่ยวกับงานแปล ซึ่งมีทั้งบทความ หนังสือ สิทธิบัตร มาตรฐาน และรายงาน ระหว่าง ค.ศ. 1955 ถึง 1958 ศูนย์งานแปลได้จัดทำวารสารชื่อ Translation Monthly เสนอรายชื่องานแปล และในปัจจุบันศูนย์ฯ ได้จัดทำรายชื่อนี้เป็นหนังสือแปล ในรูปบัตรสำหรับหนังสือแปลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ออกใหม่ และตั้งแต่ ค.ศ. 1958 Office of technical Service ได้ดำเนินงานแปลที่มีอยู่และที่ได้รับมาจากแหล่งอื่น เช่น จาก U.S. Joint Publications Research Service มาทำรายการ ทำกรรมวิธี และสารสังเขป จัดพิมพ์ลงในวารสารรายบimestrial ชื่อ Technical Translations นอกจากนี้ สถาบันที่สนใจในด้านการนำเครื่องจักรกลมาใช้ในงานแปล หนังสือ เช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซต (MIT) ได้ศึกษาเรื่องนี้และจัดทำวารสารชื่อ Machine translation ตั้งแต่ ค.ศ. 1954 เป็นต้นมา

ศูนย์กลางของงานแปลในยุโรปสองแห่ง ใ้รับการจัดตั้งขึ้นในโอกาสต่อมา คือ ในปี ค.ศ. 1960 ได้มีการจัดตั้งศูนย์งานแปลแห่งยุโรป (The European Translation Center) ที่เมืองเคิลท์ เนเชอร์แลนด์ และในปีเดียวกันนั้นเอง The European Atomic Energy Community ได้ร่วมมือกับ The United Kingdom Atomic Energy Commission และ The U.S. Atomic Energy Commission จัดตั้งศูนย์งานแปลคานิวเคลียร์ขึ้นที่กรุงบรัสเซลส์ เบลเยียม มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Transatom ศูนย์งานแปลแห่งยุโรปใ้รับการก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1960 หลังจากที่ผู้แทนจากประเทศในยุโรปสิบสี่ประเทศได้ประชุมกันที่ปารีส และตกลงกันในเรื่องที่ตั้งของศูนย์งานแปล และได้ตกลงให้จัดตั้งที่ห้องสมุดสถาบันเทคนิค ที่เมืองเคิลท์ เนเชอร์แลนด์ ศูนย์ฯ นี้ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานคานงานแปลระหว่างหน่วยงานของประเทศต่าง ๆ ที่ทำงานคานการแปล ศูนย์ฯ รวบรวมและจัดทำรายชื่องานแปล ซึ่งส่วนใหญ่มาจากประเทศยุโรปตะวันออก ในปัจจุบันใ้รวบรวมงานแปลภาษาญี่ปุ่นและภาษาจีนด้วย นอกจากนี้ใ้ทำฉบับย่อส่วน (microcopies) ของงานแปลส่งไปยัง Office of Technical Service แห่งสหรัฐอเมริกาเพื่อแลกเปลี่ยน ในปี ค.ศ. 1962 ศูนย์งานแปลแห่งยุโรปมีงานแปลเก็บรักษาไว้กว่า 34,000 ชิ้น และใ้ทำบัตรบรรณานุกรมของงานแปลใ้มากกว่า 300,000 บัตร ใ้ใ้บริการจัดทำฉบับย่อส่วนใ้ตามคำขอของผู้ทำงานค้นคว้าวิจัย และใ้บริการแนะแหล่งที่จะติดต่อของงานแปล

ในกรณีที่ยุ่ศูนย์ฯ มิได้รวบรวมไว้

สำหรับอังกฤษ สมาคมห้องสมุดเฉพาะของอังกฤษ ได้จัดทำครรชนีของงานแปล ตั้งแต่ ค.ศ. 1951 ระบุแหล่งที่เก็บของงานแปลมากกว่า 450,000 ชิ้น รวบรวมจากแหล่งที่เก็บกว่า 300 แห่ง ในอังกฤษ ทั้งได้จัดทำรายชื่องานแปลพิมพ์ไว้ในสิ่งพิมพ์ชื่อ Translations Register-Index, USAEC Translations List และ BLL Annoucement Bulletin".

6. บริการชี้แนะแหล่งข้อมูล บริการนี้มีหน้าที่รวบรวมข้อสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลและแหล่งข้อสนเทศ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และเป็นตัวบุคคล ในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งหรือตามความมุ่งหมายที่ทั้งไว้ ครอบคลุมรายชื่ออย่างละเอียดของประเภทข้อมูล และประเภทบริการ ที่มีพร้อมกันทำครรชนีเรื่องเพื่อช่วยค้น และแนะนำให้ผู้ใช้ได้ทราบแหล่งที่เหมาะสมของข้อมูลหรือข้อสนเทศที่ต้องการ บริการนี้ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเฉพาะในสหรัฐอเมริกา นิยมจัดทำกันและเรียกบริการนี้ว่า Information & Referral Services หรือ I&R Services เช่น โครงการทางการแพทย์ภูมิภาคเมมฟิส (The Memphis Regional Medical Program) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างโครงการทางการแพทย์ภูมิภาคเมมฟิส, สมาคมแพทย์แห่งเมืองเชลบี (Shelby County Medical Society) และห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทนเนสซี (University of Tennessee Medical Units) ได้ร่วมมือกันจัดตั้งโครงการเพื่อจัดหาเทปโทรศัพท์อัครโนมิติ (dial-access telephone tapes) ในหัวข้อทางการแพทย์และสุขภาพอนามัยแก่สาธารณชนทั่วไป ซึ่งเทปเหล่านี้มีลักษณะเป็นโทรศัพท์พวงสายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยบรรณารักษ์จะแจ้งข้อสนเทศมายังผู้ต้องการ ผ่านทางโทรศัพท์หรือพิมพ์สำเนาส่งมาให้ทางไปรษณีย์ ข้อสนเทศส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ผู้ป่วยซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมแพทย์ต้องการทราบ ในกรณีที่ไม่สะดวกจะพบหรือโทรศัพท์ไปปรึกษาแพทย์ของเขา จึงสอบถามขอข้อมูลจากโครงการนี้แทน สำหรับแพทย์ในภูมิภาคนี้ สามารถเรียกใช้บทความหรือข้อสนเทศเฉพาะเรื่องที่ต้องการได้เช่นเดียวกัน โดยบรรณารักษ์จะจัดส่งสำเนาไปให้ทางไปรษณีย์หรืออ่านข้อสนเทศที่ต้องการให้ทั้งทางโทรศัพท์ ในกรณีที่ได้รับคว่นและจำเป็น ภายใน 3 นาที ตัวอย่างเทปโทรศัพท์อัครโนมิติที่ได้จัดเตรียมไว้แล้วมีหลายหัวข้อดังนี้ "The Warning Signs of a Heart

Attack" "Fever in Infants" "Abdominal Pain" "Convulsions"
"What is Diabetes?" "Headache" "Dizziness" "VD" "Who Needs
Flu Shots ?" "Drug Abuse and Bad Trips" และ "Stroke Warnings"
เป็นต้น (Rosenberg 1972 : 1163)

7. บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด
ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในอันที่จะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้เข้าถึงข้อสนเทศ
และวรรณกรรมที่ต้องการ ช่วยให้ผู้อ่านโดยทั่วไปได้ยืมวัสดุที่ห้องสมุดไม่มี ทั้งนี้เพราะ
ห้องสมุดแห่งเดียวย่อมไม่สามารถรวบรวมทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น
ห้องสมุดหลายแห่งจึงตกลงใช้ทรัพยากรห้องสมุดร่วมกัน โดยยึดหลักสำคัญ 2 ประการ
คือ (1) ให้บริการแก่ผู้ใช้มากขึ้นในการลงทุนที่คงเดิม และ (2) ให้บริการคงเดิม
ในราคาที่ถูกกว่าเดิมหรือลงทุนน้อยลง (Montgomery 1977 : 135) ปัจจุบัน
บริการยืมระหว่างห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่พัฒนาแล้ว
ความสะดวกและรวดเร็วมาก เนื่องจากได้มีการนำระบบโทรพิมพ์และระบบออนไลน์
มาใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อกัน นอกเหนือจากการดำเนินการโดยใช้ระบบการ
ทำงานด้วยมือ เช่น ทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์ที่
สำคัญที่สุดที่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยทั่วไป จะสามารถติดต่อกับ
ขอรับบริการยืมระหว่างห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา นอกจากนี้ศูนย์
ข้อสนเทศอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้วในทวีปเอเชีย คือ ศูนย์ข้อสนเทศ
ทางการแพทย์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประเทศญี่ปุ่น ก็ได้ให้บริการยืมระหว่าง
ห้องสมุด ในรูปของการถ่ายสำเนาเอกสารสิ่งพิมพ์ ในสาขาแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์
สุขภาพ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่ในศูนย์ SEAMIC เอง และในห้องสมุดใกล้
เคียง ให้แก่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยเฉพาะห้องสมุดในแถบ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่คิดค่าบริการแต่อย่างใด (Urata 1977 : 185)

8. บริการค้นข้อสนเทศระบบออนไลน์ เป็นบริการที่ให้ความสะดวกแก่
แพทย์และนักค้นคว้าวิจัย ในการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยห้องสมุดจะรวบรวม
รายการสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการแก่
ผู้ใช้ทั้งรายบุคคลและผู้ใช้ทั่วไปในห้องสมุด คู่มือที่ใช้ในการรวบรวมบรรณานุกรมทาง

การแพทย์ คือ Index Medicus บริการประเภทนี้ครอบคลุมถึงการให้บริการค้นข้อมูล ซึ่งเก็บไว้ในฐานข้อมูล ข้อมูลนั้นมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) ฐานข้อมูลด้านบรรณานุกรม (Bibliographic data bases) เป็นข้อมูลที่ให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมและอาจมีสาระสังเขปประกอบ และ (2) ฐานข้อมูลซึ่งให้ข้อมูลทางด้านตัวเลข สถิติต่าง ๆ (Non-bibliographic data bases or Numeric data bases) เช่น ตัวเลขเกี่ยวกับสถิติชีพ เป็นต้น แหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพทั่วโลกสามารถติดต่อขอบรรณานุกรมในหัวเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำมาบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ได้แก่ ศูนย์ข้อมูล MEDLARS ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวได้รวบรวมบรรณานุกรมตามหัวเรื่องต่าง ๆ และจัดพิมพ์เผยแพร่ออกเป็นรูปเล่ม โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เรียกว่า National Library of Medicine Literature Searches ซึ่งบรรณานุกรมที่หอสมุดได้รวบรวมไว้ จะมีปรากฏใน Index Medicus ห้องสมุดทางการแพทย์ต่าง ๆ สามารถตรวจสอบรายการเอกสารบรรณานุกรมในเรื่องที่ต้องการ ที่มีการจัดพิมพ์ได้จาก National Library of Medicine Literature Searches ที่มีปรากฏใน Index Medicus ทุกเล่ม และติดต่อขอบรรณานุกรมเหล่านั้นได้จากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา โดยไม่เสียค่าบริการแต่อย่างใด นอกจากศูนย์ข้อมูลของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาแล้ว ยังมีแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ให้บริการบรรณานุกรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลทางการแพทย์ ในกรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่ชื่อว่า Excerpta Medica Data Base (EMBASE) ของสำนักพิมพ์ Excerpta Medica และศูนย์ข้อมูลของอังกฤษ คือ British Automated Information Service (BLAISE) ซึ่งเป็นระบบข้อมูลที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคม จัดทำโดยหอสมุดบริติช (British Library) เป็นบริการที่รวบรวมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ทั้งหมดในสหราชอาณาจักร ซึ่งผนวกข้อมูลในระบบ MARC ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และบริการจากระบบข้อมูลของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา ของสหรัฐอเมริกา เช่น MEDLINE, SDILINE, CHEMLINE (สมพิศ คุณวิทย์ทิพย์ 2522 : 99-100)

จะเห็นได้ว่าบริการข้อมูลในประเทศที่พัฒนาได้เริ่มมีมานานแล้ว ปัจจุบันบริการข้อมูลในประเทศที่พัฒนาได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จากการให้บริการ

ด้วยระบบมือไปสู่การให้บริการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข นักวิทยาศาสตร์ อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย ได้ติดตามวรรณกรรมต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ การทำงาน การศึกษา ตลอดจนความสนใจของเขา ซึ่งวรรณกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น ปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกปี จนยากที่จะติดตามด้วยตนเองได้อย่างครบถ้วน และติดตามทันกับวิทยาการใหม่ ๆ เหล่านั้นได้ บรรณารักษ์ห้องสมุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ตระหนักในความต้องการของนักวิชาการเหล่านั้น จึงได้จัดให้มีบริการข้อเสนอเทศขึ้นในห้องสมุด เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้นักวิชาการดังกล่าวได้เข้าถึงวรรณกรรมตามที่เขาต้องการ

ลักษณะการให้บริการ ข้อเสนอเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา

Abidi (1983 : 5-12) และ McCarthy (1981 : 297-304) ได้กล่าวถึง ปัญหาโดยทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนาว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การเกษตร สิ่งแวดล้อม บ้านและชุมชน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากปัญหาการขาดแคลนข้อเสนอเทศในสาขาวิชาเหล่านี้ ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่วไปยังล้าหลัง ส่วนใหญ่มักเป็นห้องสมุดของทางราชการ มีขนาดเล็ก และขาดแคลนทรัพยากรห้องสมุด ตามความสนใจของผู้ใช้บริการมาก ทำให้ผู้ใช้บริการไม่พึงพอใจที่จะใช้ห้องสมุดเหล่านี้ ในประเทศที่กำลังพัฒนาห้องสมุดทางการแพทย์ที่สำคัญที่สุด คือ ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ เพราะมีทรัพยากรจำนวนมากที่สุด และมีการจัดดำเนินงานดีที่สุด แต่ก็ยังมีความสำคัญน้อยกว่าห้องสมุดในประเทศตะวันตก นอกจากนั้นยังมีห้องสมุดของกระทรวงหรือแผนกสาธารณสุขระดับรัฐบาลกลาง (federal) หรือระดับรัฐ (state) และบางประเทศจะมีห้องสมุดทางการแพทย์แห่งชาติด้วย เช่น บังคลาเทศ และอินเดีย เป็นต้น ห้องสมุดโรงเรียนพยาบาล มีทรัพยากรจำกัดและห้องสมุดโรงพยาบาลขาดแคลนทรัพยากร ดังการวิจัยในประเทศไนจีเรีย พบว่าร้อยละ 70 ของโรงพยาบาลที่สำรวจไม่มีการเรียนการสอนและทรัพยากรห้องสมุดของโรงพยาบาลขาดแคลนเป็นอันมาก (Belleh 1977 : 122)

ในประเทศที่กำลังพัฒนางานวิจัยยังมีน้อย ดังนั้นสถาบันวิจัยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงมีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยหรือห้องปฏิบัติการทางยาน้อยมาก นอกจากนั้นยังขาดความสนใจในการพัฒนาห้องสมุดจากผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้อง จึงจะเห็นได้จากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งร่ำรวยจากการค้าน้ำมัน แต่ขาดความรู้ถึงความสำคัญของห้องสมุดในระบบการศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของทุกประเทศในตะวันออกกลางที่ยังคงอาศัยวิธีการจกจำและการเล่าขานสืบต่อกันมา ในกลุ่มประเทศอาหรับยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับบริการห้องสมุดระดับชาติ ไม่มีการควบคุมทางบรรณานุกรม ไม่มีการร่วมมือกันจัดทำสหรายการวารสารหรือร่วมมือกันน้อยมาก ในบางประเทศบรรณานุกรมครุฑวารสารและสาระสังเขปมีเป็นจำนวนน้อย ไม่มีการฝึกอบรมทางห้องสมุดที่เป็นระเบียบแบบแผน ขาดแคลนบรรณารักษ์วิชาชีพ ไม่มีกฎหมายห้องสมุดหรือแผนงานที่เกี่ยวกับหนังสือแห่งชาติ การจัดพิมพ์หนังสือมีน้อย สมาคมห้องสมุดในภูมิภาคนี้มีเป็นจำนวนน้อย ไม่มีวารสารทางวิชาชีพบรรณารักษ์ และไม่มีวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ที่เป็นภาษาอังกฤษ (Sullivan and Brennen 1984 : 15)

การ จัดบริการ ข้อเสนอแนะของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา มีลักษณะและปัญหาต่าง ๆ ดังจะแยกกล่าวตามประเภทของบริการดังต่อไปนี้คือ

1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ลักษณะของบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุด ในประเทศที่กำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบปัญหาค่านงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจัดหาหนังสืออ้างอิง สำหรับให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าได้มากนักเพราะมีราคาแพง สำหรับบรรณารักษ์ผู้ทำหน้าที่ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แม้ว่าห้องสมุดบางแห่งจะมีบรรณารักษ์วิชาชีพที่มีพื้นฐานความรู้อย่างค่าปริญญาตรี แต่มักจะไม่ได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้ความชำนาญ ในสาขาวิชาดังกล่าว จึงทำให้ไม่สามารถให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บริการพรรณานี้และสาระสังเขป

ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดหาวารสารพรรณานี้และสาระสังเขป ซึ่งมีราคาค่อนข้างแพงมาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้จากผลการสำรวจของ Dhir และ Anand (1972 : 320) พบว่า มีห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวนถึงร้อยละ 40 ที่ไม่กรับวารสารพรรณานี้และสาระสังเขปเพียง 3 รายการ หรือน้อยกว่านี้ และจากการติดตามผลการสำรวจครั้งแรก Dhir และ Anand (1978 : 292) ยังพบว่า มีห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 40 แห่ง หรือร้อยละ 22 ที่ยังไม่เคยกรับวารสารพรรณานี้และสาระสังเขปมาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด นอกจากนี้ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพบางแห่ง ที่ไม่สามารถกรับวารสารพรรณานี้ได้ ก็จะทำพรรณานี้วารสารขึ้นเอง จากวารสารที่ห้องสมุดเคยกรับ ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดไม่มีโอกาสที่จะได้ทราบถึงวรรณกรรมทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่น ๆ ที่ได้มีการจัดพิมพ์ขึ้นทั่วโลก ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกเล็งเห็นความสำคัญของวรรณกรรมทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จึงได้ให้ความช่วยเหลือแก่ห้องสมุดต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการค้าทางบรรณานุกรม และมีบทบาทมากในการควบคุมบรรณานุกรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมให้ภูมิภาคต่าง ๆ ร่วมมือกันจัดทำพรรณานี้วารสารของภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ ภูมิภาคละตินอเมริกา ได้จัดทำ Index Medicus Latino Americano (Ruff 1980 : 165) และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้จัดทำ Index Medicus for WHO South-East Asia Region (Uthai Dhutiyabhedhi 1983 : 14 (22) ; 1984 : 4)

3. บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย

เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนายังไม่มีศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่จะให้บริการข้อสนเทศที่ทันสมัยกันอย่างจริงจัง ดังเช่นที่มีอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นห้องสมุดทางการแพทย์ในประเทศเหล่านี้ จึงได้จัดทำรายชื่อวารสารใหม่ที่จัดหาเข้ามาในห้องสมุด ตลอดจนถ่ายสำเนาหน้าสารบัญของ

วารสารทางวิชาการฉบับใหม่ล่าสุดขึ้นเอง เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดของตน เช่น หอสมุดแพทย์แห่งชาติอินเดีย ได้จัดทำรายชื่อนี้ชื่อหนังสือ วารสารใหม่ที่มีอยู่ในหอสมุด ชื่อว่า CHETNA เผยแพร่ให้กับผู้ใช้บริการของหอสมุด แผนกเอกสารและข้อมูลทาง วิทยาศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ประเทศอินโดนีเซีย ได้จัดทำ current Contents of National Health & Medical Journal ออกเผยแพร่ (Hatono and Moedjono 1984 : 5) และห้องสมุดทางการแพทย์ ในเมืองลากอส (Lagos) ประเทศไนจีเรีย ได้จัดทำวารสารชื่อว่า Contents of Current Journals เพื่อรวบรวมหน้าสารบัญชของวารสารที่ห้องสมุดได้รับในแต่ละสัปดาห์ เผยแพร่แก่แพทย์ และนักวิจัยในห้องสมุด (Oluwakuyide 1972 : 318) เป็นต้น สำหรับการจัดทำ รายชื่อนี้ชื่อหนังสือใหม่เพื่อเผยแพร่แก่ผู้ใช้ห้องสมุดนั้น เป็นบริการที่จัดทำขึ้นอย่างแพร่หลาย ในห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่ คงจะเห็นได้ว่าห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวนถึงร้อยละ 72 ที่ได้จัดบริการนี้ขึ้น (Dhir and Anand 1978 : 293)

4. บริการเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศ

บริการเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และ วิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ยังไม่กว้างขวาง และจำกัดขอบ เขตอยู่ภายในห้องสมุดของตนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะยังนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กัน น้อยมาก การทำงานยังคงใช้ระบบการทำงานด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางห้องสมุด เท่านั้นที่นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้กับบริการเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศ เพื่อให้บริการ แก่ผู้ใช้ห้องสมุดของตน อาทิ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนมัลกาเรีย มีระบบข้อสนเทศ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ที่เรียกโดยย่อว่า NSSTI (The National System for Scientific and Technical Information) มีหน่วยงานที่ให้ บริการข้อสนเทศทางค่านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชื่อว่า ศูนย์ข้อสนเทศซิสตี (CISTI's Automated Information Center) ให้บริการเลือกเผยแพร่ข้อสนเทศ และบริการค้นย้อนหลัง (retrospective search) แก่นักวิชาการและนักวิจัย ทั้งใน ศูนย์ข้อสนเทศซิสตี และติดตั้งเครื่องรับข้อสนเทศหรือเทอร์มินัล (remote video terminale) ในมหาวิทยาลัยมัลกาเรีย 3 แห่ง โดยติดตั้งใน 3 คณะ ได้แก่

คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะเกษตรศาสตร์ ติดตั้งในสถานวิจัย 2 แห่ง และในกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอีก 1 แห่ง ซึ่งเครื่องเทอร์มินัล ทั้ง 6 แห่งนี้ จะติดต่อกันโดยตรงกับศูนย์ข้อมูลแห่งชาติ จากสถิติบริการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลแห่งชาติ ในปี ค.ศ. 1981 มีผู้ใช้บริการค้นข้อมูลย้อนหลังมากกว่า 9,000 ราย และในจำนวนนี้เป็นบริการเลือกเผยแพร่ข้อมูลถึง 9,500 ราย (profiles) (Kiratsov 1983 : 153-159)

5. บริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการค้นข้อมูล

สิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วว่าองค์การอนามัยโลก มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดและควบคุมบรรณานุกรมบรรณกรรมทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสุขภาพที่ดีขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2543 ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวองค์การอนามัยโลก จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดหาบรรณกรรมที่แพทย์และบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพต้องการ โดยสนับสนุนช่วยเหลือห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา ในการจัดหาบรรณกรรมที่ต้องการด้วยการถ่ายสำเนาเอกสารจากต้นฉบับส่งมาให้แก่ผู้ที่ต้องการผ่านบริการยืมระหว่างห้องสมุด โดยไม่คิดมูลค่า นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือในการจัดบริการค้นบรรณกรรมด้วยระบบ MEDLARS/MEDLINE โดยได้เชื่อมโยงติดต่อกับศูนย์ MEDLARS ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เพื่อขอรับข้อมูลทางการแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มาให้บริการแก่ห้องสมุดในภูมิภาคต่าง ๆ

สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากองค์การอนามัยโลก จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยจัดหาบรรณกรรมตามความต้องการของแพทย์และบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพแล้ว ยังมีศูนย์บริการข้อมูลอีกแห่งหนึ่ง คือ ศูนย์ข้อมูลทางการแพทย์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประเทศญี่ปุ่น ก็ได้ให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ในรูปของการถ่ายสำเนาเอกสารและบริการค้นบรรณกรรมด้วยระบบ MEDLARS ในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่มีอยู่ในศูนย์เองและในห้องสมุดใกล้เคียง ให้แก่ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่คิดค่าบริการแต่อย่างใด

บริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการค้นข้อมูลในประเทศที่กำลังพัฒนา ยังมีอุปสรรคอยู่มากเกี่ยวกับระบบการติดต่อสื่อสาร ทั้งทางไปรษณีย์ และทางโทรคมนาคม ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงจะเห็นได้จากข้อสนเทศที่ต้องการส่งถึงผู้รับล่าช้าหรือในบางกรณีเกิดมีการสูญหาย เป็นต้น (Weitzel 1976 : 34)

บริการข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศที่กำลังพัฒนา หากนำไปเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วยังค่อนข้างอ่อนแอ ทั้งนี้เพราะห้องสมุดต่าง ๆ ประสบปัญหาค่าจ้างงบประมาณ ขาดแคลนบรรณารักษ์วิชาชีพที่มีพื้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และขาดแคลนทรัพยากรห้องสมุด ทำให้ไม่มีการพัฒนาการจัดบริการข้อสนเทศให้มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร มีการนำเอาเทคโนโลยีและระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัยมาใช้กันน้อยมาก ดังนั้นลักษณะการจัดบริการข้อสนเทศของห้องสมุดโดยส่วนใหญ่ จึงดำเนินไปในแนวเดิมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา อย่างไรก็ตามห้องสมุดในประเทศที่กำลังพัฒนาปัจจุบัน ได้รับความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาการจัดบริการห้องสมุด โดยเฉพาะบริการข้อสนเทศจากองค์การระหว่างประเทศ อาทิ องค์การอนามัยโลก และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ อยู่เสมอ จึงคาดว่าบริการข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศที่กำลังพัฒนา จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยร่วมของกองทุนสหประชาชาติ เพื่อการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The United Nations Interim Fund for Science and Technology for Development : IFSTD) และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ที่พบว่าบริการข้อสนเทศในประเทศที่กำลังพัฒนา ที่ทำการสำรวจ 8 ประเทศ ได้แก่ โคลัมเบีย จอร์แดน เคนยา สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย มอรอคโค และไนจีเรีย พัฒนาขึ้นอย่างมากในรอบ 10 ปี และมีแนวโน้มจะพัฒนาขึ้นไปอีก (Salman 1981 : 242)

การจัดบริการข้อสนเทศของห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศไทย

ห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศไทย โดยทั่วไปเป็นห้องสมุดของทางราชการ อันได้แก่ ห้องสมุดของกระทรวง กรม กอง คณะ สถาบัน หน่วยงานทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงพยาบาล และโรงเรียนแพทย์ ซึ่ง

ห้องสมุดที่จัดให้มีบริการข้อสนเทศ ส่วนใหญ่มักเป็นห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ ได้แก่ กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พระมงกุฎเกล้า ลักษณะการจัดบริการข้อสนเทศ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ห้องสมุดเหล่านี้ประสบอยู่นั้น คล้ายคลึงกับห้องสมุดทางการแพทย์ในประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ ดังที่ไคกล่าวมาแล้ว กล่าวคือ ยังไม่มีการพัฒนาการจัดบริการข้อสนเทศให้มีความก้าวหน้ามากนัก เนื่องจากประสบปัญหาค่านงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ บริการข้อสนเทศที่ไคจัดขึ้นในห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทุกแห่งตามที่ รัตนา กระแสชัย (2525 : 31-32) กล่าวถึง ไคแก่ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการครรชนีวารสารและสาระสังเขป บริการข้อสนเทศที่ทันสมัย บริการยืมระหว่างห้องสมุดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และบริการค้นวรรณกรรมด้วยระบบ MEDLARS/MEDLINE โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประเทศญี่ปุ่น และองค์การอนามัยโลก สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประเทศอินเดีย

ในด้านความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดโรงเรียนแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยวิธีการถ่ายสำเนาเอกสาร ผ่านบริการยืมระหว่างห้องสมุด ส่วนความร่วมมือกันในด้านอื่น ไคแก่ การแลกเปลี่ยนรายชื่อหนังสือ วารสารใหม่ การรวบรวมสหรายการวารสารทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่มีในห้องสมุดโรงเรียนแพทย์แต่ละแห่ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน สำหรับความร่วมมือกับต่างประเทศนั้น ปัจจุบันกองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางแห่งชาติของห้องสมุดทางการแพทย์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศไทย ในการติดต่อกับห้องสมุดขององค์การอนามัยโลก ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และศูนย์ข้อสนเทศทางการแพทย์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อขอรับบริการถ่ายสำเนาเอกสารข้อสนเทศที่ต้องการ ตลอดจนบริการค้นวรรณกรรมเฉพาะเรื่องด้วยระบบ MEDLARS/MEDLINE ซึ่งไม่อาจจัดหาได้ในประเทศไทย มาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการ ข้อสนเทศนั้น ๆ โดยไม่คิดมูลค่า

ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติและการดำเนินงาน

ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ เดิมมีชื่อเรียกว่า ศูนย์แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดตั้งขึ้นโดยมีเหตุผลเนื่องจากการกระจายของแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของประเทศ ไม่เป็นไปตามอัตราส่วนที่จะสามารถให้บริการแก่ประชาชนในชนบทได้อย่างทั่วถึง จึงได้มีการริเริ่มโครงการศูนย์แพทยศาสตร์ขึ้น เพื่อผลิตบุคลากรทางสาธารณสุขทุกประเภทให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะพยาบาลศาสตร์ (จัดตั้ง พ.ศ.2514) คณะแพทยศาสตร์ (จัดตั้ง พ.ศ.2515) คณะสาธารณสุขศาสตร์ (จัดตั้ง พ.ศ.2521) คณะทันตแพทยศาสตร์ (จัดตั้ง พ.ศ.2522) คณะเภสัชศาสตร์ (จัดตั้ง พ.ศ.2523) และคณะเทคนิคการแพทย์ (รับนักศึกษารุ่นแรก พ.ศ.2522 แต่สถาปนาจัดตั้งคณะ พ.ศ.2526) โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร เพื่อการผลิตร่วมกัน นับรวมถึงแต่การเรียนการสอนในระดับต้น ได้แก่ วิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน ตลอดจนถึงในระดัควิชาชีพที่จะต้องใช้โรงพยาบาลร่วมกัน คือ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ อันเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด

คณะกรรมการจัดตั้งศูนย์แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.ท.บุญเรือง บัวจรรยา) เป็นประธานกรรมการ ได้รับอนุมัติแต่งตั้งจากสภามหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2512 และโครงการนี้ได้รับการบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) ต่อฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2514 ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถดำเนินการจัดตั้งคณะต่าง ๆ ครบตามกำหนดได้ภายในปี พ.ศ.2526

อาคารของศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้าง ประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ.2518 และแล้วเสร็จตามโครงการในปี พ.ศ.2527 ประกอบด้วย อาคารผู้ป่วยใน อาคารคลังเลือดกลาง อาคารตรวจรักษา กลุ่มอาคารให้บริการในการดำเนินงานของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ อาคารวิทยาศาสตร์คลินิก อาคารเตรียมวิทยาศาสตร์คลินิก อาคารเรียนรวม 4 คณะ (คณะแพทยศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์) อาคารคณะพยาบาลศาสตร์ อาคารคณะสาธารณสุขศาสตร์ (ใช้ที่ทำการเดิมของคณะแพทยศาสตร์) และอาคารที่พักอาศัย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะแพทยศาสตร์ 2526 : 7-14)

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติความเป็นมา

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เดิมมีชื่อว่า ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เริ่มเปิดบริการในราวปี พ.ศ.2516 ในระยะแรกมีลักษณะเป็นห้องอ่านหนังสือ (Reading room) ในห้องพักอาจารย์ มีหนังสือประมาณ 200 เล่ม โดยใช้สถานที่คณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นเป็นที่ทำการชั่วคราวของคณะแพทยศาสตร์ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2518 คณะแพทยศาสตร์ได้ย้ายมาอยู่ ณ อาคารคณะแพทยศาสตร์ (ปัจจุบันเป็นที่ทำการของคณะสาธารณสุขศาสตร์) ห้องสมุดได้ย้ายตามมาเปิดบริการครั้งแรก ที่ชั้น 3 ห้อง 302/1 อาคารพรีคลินิก ระหว่างนั้นห้องสมุดประสบปัญหาสถานที่คับแคบ ประกอบกับไม่สะดวกสำหรับผู้ใ้ จึงได้ย้ายลงมาอยู่ชั้นล่างที่ห้อง 113 (ปัจจุบันเป็นที่ทำการของชมุสสายโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ต่อมาในปี พ.ศ.2524 ห้องสมุดได้ย้ายที่ทำการอีกครั้งหนึ่ง ไปอยู่ที่ห้อง 305 (ที่หักแพทย์ชุมชนในปัจจุบัน) เนื่องจากสถานที่เดิมคับแคบ ไม่สะดวกในการดำเนินงานและจัดเก็บวัสดุห้องสมุด ประกอบกับการบริการของห้องสมุดไม่เพียงพอให้บริการแก่บุคลากรในคณะแพทยศาสตร์เท่านั้น ยังให้บริการแก่บุคลากรในศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพและบุคลากรอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกด้วย ห้องสมุดได้ดำเนินงาน ณ ที่ทำการชั่วคราว จนกระทั่งถึงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2527 จึงได้ย้ายมาอยู่ ณ ที่ทำการถาวร โดยตั้งอยู่ที่อาคารเตรียมวิทยาศาสตร์คลินิก อาคาร 10 และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น" เพื่อให้เป็นแหล่งศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อย่างแท้จริง

ที่ตั้งและสภาพทั่วไป

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ตั้งอยู่ในอาคารเตรียมวิทยาศาสตร์คลินิก อาคาร 10 ลักษณะอาคารเป็นอาคาร 4 ชั้น ชั้นล่างและชั้นที่ 2 เป็นที่ทำการของห้องสมุดศูนย์ ชั้นที่ 3 เป็นที่ทำการของงานเวชนิทัศน์และพิพิธภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการของภาควิชากายวิภาคศาสตร์ ชั้นที่ 4 เป็นห้องพักอาจารย์ของภาควิชาต่าง ๆ ในสาขาวิชาทางค่านเตรียมวิทยาศาสตร์คลินิก

ในส่วนของห้องสมุด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,000 ตารางเมตร ชั้นล่างเป็นที่ทำงานของ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หน่วยเทคนิคต่าง ๆ หน่วยบริการผู้อ่าน รวมทั้งห้องอ่านวารสาร หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการวิจัย เอกสาร กฤตภาคและจุลสาร เคาน์เตอร์รับ-จ่ายหนังสือ และตู้บัตรรายการ ส่วนชั้นบนแบ่งเป็น หน่วยโสตทัศนบริการ ห้องเก็บไมโครฟอร์ม ห้องประชุมกลุ่มย่อย ห้องประชุมและสัมมนา ห้องศึกษาเฉพาะบุคคล ห้องพักเจ้าหน้าที่ ชั้นวางหนังสือทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และมุมสำหรับอ่านหนังสือทั่วไป

หน้าที่ความรับผิดชอบ

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการจัดหา จัดเก็บรักษา และเผยแพร่ วัสดุอุปกรณ์ด้านการศึกษา การวิจัย ทางสาขาวิชาแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ อันได้แก่ วัสดุตำรา วารสาร จุลสาร รายงานการวิจัย เอกสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล ตลอดจนโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ แก่อาจารย์และนักศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการ เรียนการสอนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

การดำเนินงาน

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีลักษณะเป็นหน่วยงานบริการกึ่งวิชาการ ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการคณะแพทยศาสตร์ บรรณารักษ์มีฐานะเป็นข้าราชการช่วยวิชาการ อยู่ในบังคับบัญชาของคณบดี ทำหน้าที่จัดดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิชาการ สนับสนุน ช่วยบริการการศึกษา เสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะในสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ นอกจากนั้นห้องสมุดยังมีที่ปรึกษาของห้องสมุดในรูปของคณะกรรมการห้องสมุด ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ตั้งขึ้นด้วยความเห็นชอบของคณบดีคณะแพทยศาสตร์ ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะต่าง ๆ ในศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 22 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยบรรณารักษ์ในเรื่องเกี่ยวกับ

1. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหนังสือ วารสาร ที่จะนำชื่อเข้าห้องสมุด
2. ร่างระเบียบการใช้ห้องสมุดและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์

อยู่เสมอ

3. ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของห้องสมุด ที่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งเสนอวิธีแก้ไข

การประชุมกรรมการห้องสมุดจัดให้มีขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง และจะประชุมพิเศษทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

เวลาเปิดทำการ

ระหว่างเปิดภาคการศึกษา

จันทร์-ศุกร์ 8.30-19.30 น.

เสาร์-อาทิตย์ 9.00-12.00 น.

วันนักชดถุณษ์ ปิดทำการ

ระหว่างปิดภาคการศึกษา

จันทร์-ศุกร์ 8.30-16.30 น.

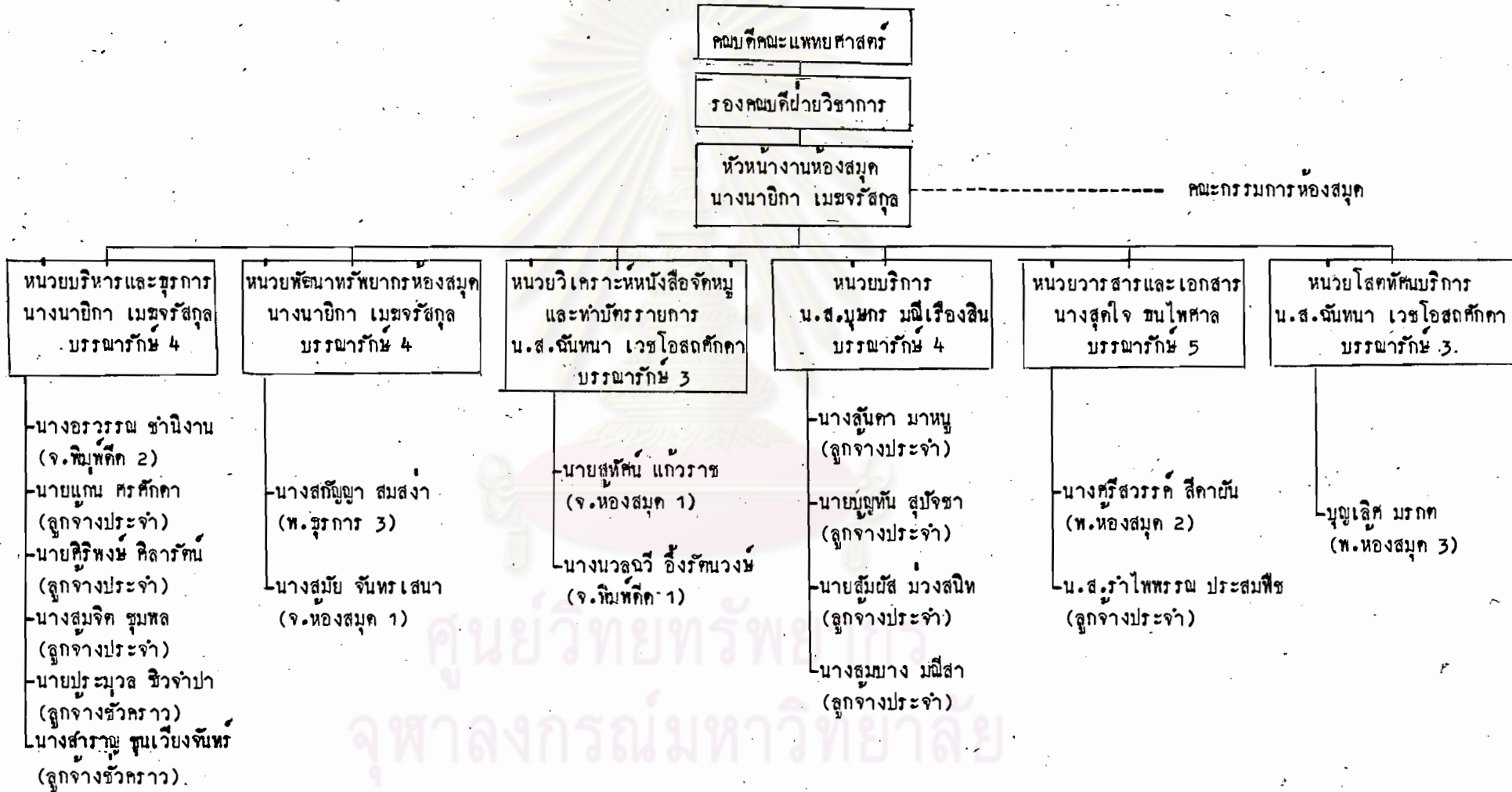
เสาร์-อาทิตย์ และวันนักชดถุณษ์ ปิดทำการ

บุคลากร

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีบุคลากรจำนวนทั้งสิ้น 21 คน ประกอบด้วย บรรณารักษ์ 4 คน พนักงานธุรการ 1 คน พนักงานห้องสมุด 2 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2 คน เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 2 คน ลูกจ้างประจำ 8 คน และลูกจ้างชั่วคราว 2 คน คังแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของห้องสมุดต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัทพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการ และอัตรากำลังของห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

งบประมาณ

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ดำเนินการโดยได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ จากงบประมาณแผ่นดิน เงินรายได้คณะแพทยศาสตร์ และเงินค่าบำรุงห้องสมุดจากนักศึกษา (ค่าบำรุงห้องสมุดจากนักศึกษา คนละ 150 บาทนี้ แบ่งให้หอสมุดหอสมุดมหาวิทยาลัย 40% ห้องสมุดคณะ 40% ส่วนที่เหลืออีก 20% เป็นเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย) ในปีงบประมาณ 2527 ห้องสมุดศูนย์ฯ ใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน หมวดค่าวัสดุตำราจำนวน 895,951.80 บาท ใช้จ่ายเงินรายได้คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 112,492.13 บาท และเงินค่าบำรุงห้องสมุดจากนักศึกษา จำนวน 24,126.70 บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,032,570.63 บาท นอกจากนั้นเป็นเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งได้มาในรูปของวัสดุตำรา ได้แก่ มูลนิธิอาเซียน และองค์การอนามัยโลก เป็นต้น (งบประมาณปี 2528 ยังไม่ได้จัดสรร)

ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือ

ห้องสมุดใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา (National Library of Medicine Classification) สำหรับจัดหมวดหมู่หนังสือทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือหอสมุดรัฐสภาแห่งชาติอเมริกา (Library of Congress Classification) สำหรับจัดหมวดหมู่หนังสือในสาขาวิชาอื่น ๆ

จำนวนหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสภณทัศน์วัสดุ

ในปีงบประมาณ 2527 ห้องสมุดมีหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสภณทัศน์วัสดุ ดังนี้คือ			
หนังสือทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น	14,880 เล่ม		แยกเป็น
หนังสือทั่วไปภาษาไทย	5,859 เล่ม		
หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ	9,021 เล่ม		
วารสารวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น	519 ชื่อ		แยกเป็น
วารสารภาษาไทย	169 ชื่อ		
วารสารภาษาอังกฤษ	350 ชื่อ		
วารสารเย็บเล่ม จำนวนทั้งสิ้น	1,867 เล่ม		แยกเป็น
วารสารเย็บเล่มภาษาไทย	237 เล่ม		
วารสารเย็บเล่มภาษาอังกฤษ	1,630 เล่ม		

โสตทัศนวัสดุ แยกเป็น สไลด์ (10 เรื่อง) จำนวน 200 แผ่น
เทปคาสเซ็ท (18 เรื่อง) จำนวน 1,062 คาสเซ็ท

หมายเหตุ ในปีงบประมาณ 2527 ห้องสมุดกลางทะเบียน วิทยานิพนธ์ รายงาน-
การวิจัย สิ่งพิมพ์รัฐบาล และหนังสืออ้างอิง รวมไว้ในหนังสือทั่วไป เนื่องจากแต่ละประเภท
มีจำนวนไม่มากนัก

บริการของห้องสมุด

บริการต่างๆ ของห้องสมุด มีดังนี้คือ

1. บริการการอ่าน
2. บริการรับ-จ่ายหนังสือ
3. บริการหนังสือสำรอง
4. บริการจองหนังสือ เป็นบริการให้ผู้ใช้จองหนังสือที่ต้องการยืมที่มีผู้อื่นยืมไป
5. บริการเอกสารสนเทศ เป็นบริการให้ข้อเท็จจริง ความรู้และเนื้อหาสาระ
แก่ผู้ใช้ ประกอบด้วยบริการรวบรวมบรรณานุกรม เลือกสรร เฉพาะวิชา บริการค้นวรรณกรรมด้วย
ระบบ MEDLARS/MEDLINE บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการข้อสนเทศที่

ทันสมัย

6. บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการจัดหาสำเนาเอกสารที่ผู้ใช้ต้องการ
ทั้งจากภายในประเทศโดยติดต่อโดยตรงกับห้องสมุดต่างๆ ภายในประเทศ และจากภายนอก
ประเทศ เช่น NLM, SEAMIC, WHO โดยติดต่อขอใช้บริการผ่านกองห้องสมุด มหาวิทยาลัย
มหิดล

7. บริการแนะนำและสอนวิธีใช้ห้องสมุด
8. บริการหนังสือเช่า ได้แก่หนังสือที่ห้องสมุดจัดหาเพื่อให้อ่านเช่าราคาถูก
9. บริการครุชนิเวศน์วารสารและสาระสังเขป
10. บริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์
11. บริการถ่ายสำเนาเอกสาร

ผู้ใช้บริการห้องสมุด

ส่วนใหญ่มักเป็นบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพและแพทยศาสตร์ ทั้งจาก
ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ระเบียบการใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ดำเนินงานภายใต้ประกาศของคณะแพทยศาสตร์ ฉบับที่ 17/2527 เรื่อง การใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2527 ดังมีรายละเอียดดังนี้

"ประกาศคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 17/2527)
เรื่อง การใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ.2527

เพื่อให้การใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอประกาศข้อปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1
ข้อความทั่วไป

- ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า "ประกาศคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 17/2527 เรื่อง การใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2527"
- ข้อ 2 ข้อความใดที่ขัดแย้งกับประกาศนี้ให้ใช้ข้อความในประกาศนี้แทน
- ข้อ 3 ให้ยกเลิกประกาศคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 7/2522 ว่าด้วยการใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2522
- ข้อ 4 ให้ใช้ประกาศนี้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2527 เป็นต้นไป
- ข้อ 5 ในประกาศนี้
"มหาวิทยาลัย	หมายถึง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
"คณะ"	หมายถึง	คณะวิชาและบัณฑิตวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา

"ห้องสมุด" หมายถึง ห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อ 6 ให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดดำเนินการตามประกาศนี้
โดยเคร่งครัด

หมวดที่ 2

เวลาทำการ

- ข้อ 7 เวลาทำการของห้องสมุดให้ถือตามเวลาราชการ และ/หรือ
ตามประกาศของคณะแพทยศาสตร์
- ข้อ 8 คณะบดีคณะแพทยศาสตร์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะบดี มีอำนาจ
ร่นหรือขยายเวลา หรืองดการใช้ห้องสมุดได้ตามความจำเป็น
โดยประกาศให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน

หมวดที่ 3

บุคคลผู้มีสิทธิเข้าใช้และยืมวัสดุตำราของห้องสมุด

- ข้อ 9 สุภาพชนทั่วไปมีสิทธิเข้าใช้ห้องสมุดตลอดเวลาทำการ โดยไม่จำเป็นต้อง
ประกาศนียบัตร
- ข้อ 10 บุคคลผู้มีสิทธิยืมวัสดุตำราของห้องสมุด ได้แก่ สมาชิกห้องสมุด
ดังต่อไปนี้
- 10.1 สมาชิกประเภทบุคคลภายในมหาวิทยาลัย หมายถึง อาจารย์
ข้าราชการ ลูกจ้าง แพทย์ประจำบ้าน แพทย์ใช้ทุน และ
นักศึกษา
- 10.2 สมาชิกประเภทบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย
- ข้อ 11 การสมัครเป็นสมาชิก ผู้สมัครต้องนำภาพถ่ายหน้าตรง ไม่สวมหมวก
และแว่นตากันแดด ขนาด $1\frac{1}{2}$ นิ้ว จำนวน 3 รูป สำหรับอาจารย์
ข้าราชการ แพทย์ หรือจำนวน 2 รูป สำหรับนักศึกษาและลูกจ้าง
พร้อมทั้งหลักฐานต่าง ๆ มาแสดงต่อเจ้าหน้าที่หน่วยบริการ เพื่อ
ลงทะเบียนสมัครสมาชิก ดังนี้

- 11.1 ผู้สมัครที่เป็นอาจารย์ ข้าราชการ แพทย์ หรือลูกจ้าง ให้
แสดงบัตรประจำตัว หรือหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่สังกัด
- 11.2 ผู้สมัครที่เป็นนักศึกษา ให้แสดงบัตรประจำตัวนักศึกษา และ
ใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาภาคปัจจุบัน
- 11.3 บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ให้แสดงบัตรประจำตัวนักศึกษา
หนังสือรับรองจากผู้บังคับบัญชาของตน ในระดับหัวหน้ากอง
หรือเทียบเท่า และหนังสือรับรองจากอาจารย์ประจำภายใน
มหาวิทยาลัย อีก 1 คน ให้การรับรองเพื่อชดเชยค่าเสียหาย
ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นกระทำผิดระเบียบการพิมพ์ของห้องสมุด ทั้งนี้
คณะหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะที่จะพิจารณาอนุญาตเป็น
แต่ละกรณี
- ข้อ 12 สมาชิกที่เป็นนักศึกษา ต้องต่ออายุบัตรสมาชิกทุกภาคการศึกษา และ
ต้องนำใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาภาคปัจจุบันมาแสดงต่อ
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกครั้งที่ยื่นต่ออายุบัตรสมาชิก
- ข้อ 13 การสิ้นสุดสมาชิกภาพ
- 13.1 นักศึกษาจะสิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อไม่ต่ออายุบัตรสมาชิก หรือเมื่อ
พ้นสภาพการ เป็นนักศึกษา
- 13.2 อาจารย์ ข้าราชการ หรือลูกจ้าง จะสิ้นสุดการเป็นสมาชิกภาพ
เมื่อ คาย ลาออก โอน ย้าย หรือไม่ได้ปฏิบัติราชการ ใน
มหาวิทยาลัย
- 13.3 บุคคลภายนอกสิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อไม่ต่ออายุบัตรสมาชิก

หมวดที่ 4

ประเภทของวัสดุตำราและระเบียบการให้ยืม

- ข้อ 14 ห้องสมุดแบ่งวัสดุตำราออกเป็น 3 ประเภท คือ
- 14.1 วัสดุตำราที่ไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด ได้แก่ หนังสือ
ทั่วไป วารสารฉบับปลีก และโสภณทัศน์วัสดุ หนังสือสารรอง
หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ห้องสมุดระบุให้ยืมออกได้

- 14.2 วัสดุตำราที่ไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด ได้แก่ หนังสือ
อ้างอิง วารสาร เย็บเล่ม วิทยานิพนธ์ และโสภทัศน์วัสดุ
หนังสือสารอง หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ห้องสมุดไม่ระบุให้ยืมออก
- 14.3 หนังสือเช่า ได้แก่ วัสดุตำราที่ห้องสมุดจัดหาเพื่อให้บริการ
บริการห้องสมุดเช่า

ข้อ 15 วัสดุตำราที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดตามความในข้อ 14.1 มี
ระเบียบการยืม ดังนี้

15.1 จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ยืม

อาจารย์ ชำราชการ แพทย์ประจำบ้านและแพทย์ใช้ทุน ยืม
สิ่งพิมพ์ไว้ในครอบครองได้ไม่เกิน 6 เล่ม

นักศึกษา ลูกจ้างและบุคคลภายนอก ยืมสิ่งพิมพ์ไว้ในครอบ
ครองได้ไม่เกิน 3 เล่ม

15.2 ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ยืมและระยะเวลายืม

หนังสือทั่วไป อาจารย์ ชำราชการ แพทย์ประจำบ้าน และ
แพทย์ใช้ทุน ยืมได้ไม่เกิน 2 สัปดาห์ นักศึกษา ลูกจ้างและ
บุคคลภายนอก ยืมได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์

วารสารฉบับปลีก ยืมได้ไม่เกิน 3 วัน

หนังสือสารอง ยืมได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ภายในเล่ม
หนังสือ

โสภทัศน์วัสดุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ห้องสมุดระบุให้ยืมออกได้
ให้ห้องสมุดกำหนดการยืมได้ตามความเหมาะสม

15.3 หนังสือเช่า

ให้ห้องสมุดกำหนดการเช่าได้ตามความเหมาะสม

ข้อ 16 ในกรณีที่เป็นห้องสมุดอาจปรึกษากับคณบดีเพื่อที่จะอนุญาตให้ยืม และ
กำหนดการยืมได้ความเหมาะสม

หมวดที่ 5

วิธีปฏิบัติในการใช้บริการห้องสมุด

- ข้อ 17 การอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด มีหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้
- 17.1 การอ่านหนังสือผู้อ่านจะต้องอ่าน ณ ที่ซึ่งจัดไว้ให้โดยเฉพาะภายในห้องนั้น
 - 17.2 ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถหยิบหนังสือจากชั้นได้เองหรือขอความช่วยเหลือ หรือขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เมื่ออ่านแล้วให้วางไว้บนโต๊ะอ่านหรือโต๊ะรับคืน หนังสือที่ห้องสมุดจัดไว้ให้ ห้ามนำหนังสือไปเก็บที่ชั้นด้วยตนเอง
- ข้อ 18 การยืมวัสดุค่าราคาจากห้องสมุดตามที่ระบุไว้ในหมวดที่ 4 กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้
- 18.1 ผู้ยืมจะต้องสมัครเป็นสมาชิกของห้องสมุด โดยดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อ 11
 - 18.2 ผู้ยืมจะต้องมายืมหนังสือด้วยตนเอง พร้อมทั้งนำบัตรสมาชิกของตนมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ทุกครั้ง ในกรณีที่อาจารย์ไม่ว่างมายืมด้วยตนเอง ให้มอบบัตรสมาชิกของตนและทำบันทึกลมอบหมายให้ผู้อื่นมายืมแทนได้
 - 18.3 ให้ผู้ยืม เขียนชื่อ พร้อมทั้งที่ทำงานด้วยลายมือที่อ่านได้ชัดเจนลงในบัตรยืม หากผู้ยืมเป็นนักศึกษาให้เขียนชื่อคณะ และชั้นปีด้วย
 - 18.4 ผู้ยืมจะต้องรักษามบัตรสมาชิกที่ห้องสมุดออกให้ไว้ประจำตัวและบัตรนี้อุญญาติให้ใช้เฉพาะตัวเท่านั้น จะมอบให้บุคคลอื่นไปใช้ไม่ได้ หากห้องสมุดตรวจสอบพบว่าผู้ใช้บัตรสมาชิกมิใช่เจ้าของบัตรห้องสมุดจะยึดบัตรนั้นไว้ทันทีและตัดสิทธิ์การยืมหนังสือทั้งผู้เป็นเจ้าของบัตรและผู้นำบัตรผู้อื่นมาใช้ คนละ 1 เดือน
 - 18.5 เมื่อใช้บัตรสมาชิกหมดแล้ว ให้นำบัตรเก่ามาแสดงเพื่อขอรับบัตรใหม่

18.6 ในกรณีที่ผู้ทำบัตรสมาชิกหายไปแจ้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทันที ห้องสมุดจะพิจารณาออกบัตรสมาชิกให้ใหม่หลังจากแจ้งหายแล้ว 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ผู้ทำบัตรสมาชิกหายต้องชำระค่าทำบัตรใหม่ 20 บาท (ยี่สิบบาทถ้วน)

ข้อ 19 การสงวนวีรสกุลตำรา มีหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

19.1 ผู้ยืมจะต้องนำวีรสกุลตำราที่ยืมไปจากห้องสมุดสงวนห้องสมุดตามวันเวลาที่ระบุไว้ หากเกินกำหนดสงวนจะต้องชำระค่าปรับตามระเบียบ

19.2 การต่ออายุการยืมทุกครั้ง ผู้ยืมจะต้องนำวีรสกุลตำราที่ต่อการขอต่ออายุ พร้อมทั้งบัตรสมาชิกมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบและประทับวันกำหนดสงวนใหม่

19.3 ผู้ยืมจะขอยืมต่อได้เฉพาะวีรสกุลตำราที่ไม่มีผู้จองไว้เท่านั้น และจะยืมต่อได้ไม่เกิน 1 ครั้ง

19.4 ผู้ยืมจะถูกถอนสิทธิ์ในการยืมหนังสือจากห้องสมุดอย่างน้อย 1 เดือน ถ้าไต่ฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติ คือ ยืมแล้วเกินกำหนดเป็นเวลา 30 วัน หรือหลังจากได้รับการทวงแล้ว 3 ครั้ง แต่ยังไม่สงวน

หมวดที่ 6

หลักเกณฑ์และข้อบังคับในการใช้ห้องสมุด

ข้อ 20 ห้ามนำกระเป๋า หนังสือ แฟ้ม หรือยาม เข้าไปในห้องสมุด ให้ฝากไว้ในที่ซึ่งจัดไว้ให้โดยเฉพาะ

ข้อ 21 ไม่นำอาหาร เครื่องดื่ม หรือของขบเคี้ยวต่าง ๆ เข้ามารับประทานในห้องสมุด

ข้อ 22 ห้ามสูบบุหรี่ภายในบริเวณห้องสมุด

ข้อ 23 ห้ามทำความสะอาดภายในบริเวณห้องสมุด

ข้อ 24 ห้ามนำหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ออกนอกห้องสมุด โดยมีได้เช่นยืมต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้มีเจตนาฝ่าฝืนจะถูกเสนอชื่อให้ทางคณะ หรือมหาวิทยาลัยพิจารณาลงโทษ

- ข้อ 25 การคัดลอกหรือทำลายหนังสือ วารสาร หรือวัสดุตำราทุกชนิด ของห้องสมุด ถือเป็นการทำลายทรัพย์สินของราชการ ซึ่งเป็นของส่วนรวม ผู้กระทำจักต้องได้รับโทษสถานหนัก
- ข้อ 26 ผู้ใช้ห้องสมุดจะต้องรับผิดชอบทรัพย์สินส่วนตัวที่นำเข้ามาในห้องสมุด เช่น ของมีค่า กระเป๋าตังค์ เอกสารสำคัญ ฯลฯ
- ข้อ 27 ผู้ใช้ห้องสมุดต้องให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการแสดงหนังสือ เอกสาร และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อตรวจถอนออกจากห้องสมุด
- ข้อ 28 ผู้ใช้ห้องสมุดควรแต่งกายสุภาพ ร่วมกิจกรรมอาสา และปฏิบัติตนมิให้เป็นที่รบกวนผู้อื่น

หมวดที่ 7

หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใช้บริการห้องสมุด

- ข้อ 29 ผู้ฝ่าฝืนประกาศนี้ คณะคณาจารย์ได้รับมอบหมายจากคณะฯ หรือบรรณารักษ์ มีอำนาจพิจารณาค่าเป็นการ ดังนี้
- 29.1 ตักเตือนด้วยวาจา
- 29.2 เชิญให้ออกนอกบริเวณห้องสมุด
- 29.3 ประกาศให้ทราบพฤติกรรมของการฝ่าฝืนระเบียบ
- 29.4 ตักเตือนการใช้ห้องสมุด
- 29.5 ในกรณีที่เป็นนักศึกษาผู้ฝ่าฝืนระเบียบ จะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
- 29.5.1 คณะไม่ประกาศผลการเรียน
- 29.5.2 คณะไม่อนุญาตให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต่อไป
- 29.5.3 คณะไม่ออกหนังสือรับรอง
- 29.5.4 มหาวิทยาลัยไม่อนุมัติปริญญาบัตร ในกรณีที่ป็นนักศึกษาปีสุดท้าย
- 29.6 ในกรณีที่ป็นอาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้าง ห้องสมุดจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของบุคคลผู้นั้นทราบ

- ข้อ 30 ผู้ใช้ห้องสมุดจะต้องตรวจสอบสิ่งของที่ชำรุด เสียหาย ก่อนนำหนังสือ หรือ สิ่งพิมพ์ออกจากห้องสมุด หากพบจะต้องแจ้งบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ ทราบทันที
- ข้อ 31 ผู้ใช้ห้องสมุดจะต้องรับผิดชอบ หากทำวัสดุตำราหรือทรัพย์สินของ ห้องสมุดชำรุดเสียหาย หรือสูญหาย ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ดังนี้
- 31.1 วัสดุตำราชำรุดเสียหาย ผู้ยืมจะต้องชำระเงินที่ห้องสมุดจะต้อง ใช้จ่ายเพื่อการซ่อมแซมวัสดุตำรานั้น หากจำเป็นจะต้องชดเชย ให้นำวัสดุตำราเหมือนกันหรือใหม่กว่า จัดพิมพ์หรือผลิตใน ประเทศเดียวกัน มาชดเชยแทนหรือหากไม่สามารถหามาได้ จะต้องชดเชยตามราคาปัจจุบันหรือตามจำนวนเงินที่ห้องสมุด เป็นผู้กำหนด
- 31.2 วัสดุตำราหาย ผู้ยืมจะต้องแจ้งให้บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดทราบทันที ห้องสมุดจะพิจารณา ดังนี้
- 31.2.1 กรณีที่ผู้ยืมแจ้งหายก่อนถึงวันกำหนดส่ง ห้องสมุดจะ ให้ความเวลา 3 วัน เพื่อค้นหาหากไม่พบจะต้องชดเชย เช่นเดียวกับข้อ 31.1
- 31.2.2 กรณีที่ผู้ยืมแจ้งหายหลังวันกำหนดส่ง ห้องสมุดจะให้ ระยะเวลา 3 วัน เพื่อค้นหาหากไม่พบจะต้องชดเชยเช่น เดียวกับข้อ 31.1 รวมทั้งค่าปรับตั้งแต่วันถัดจาก วันกำหนดส่งถึงวันที่ผู้ยืมมาแจ้งหาย
- 31.2 ถ้าผู้ยืมเพิกเฉย ไม่มาแจ้งการทำวัสดุตำราชำรุดเสียหายหรือ สูญหาย หลังจากที่ห้องสมุดส่งใบทวงไปแล้ว 3 ครั้ง ห้องสมุด จะพิจารณา ดังนี้
- 31.3.1 กรณีที่ผู้ยืมเป็นนักศึกษา ห้องสมุดจะแจ้งให้ทางคณะ ทราบ เพื่อให้มาทำการชำระหนี้ หรือดำเนินการ ตามข้อ 29.5
- 31.3.2 กรณีที่ผู้ยืมเป็นอาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้าง หรือ บุคคลภายนอก ห้องสมุดจะรายงานให้คณบดี หรือ

หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาสั่งการให้ผู้พิมพ์
ชดใช้ต่อไป

31.4 ถ้าหนังสือชำรุด เสียหาย หรือสูญหาย เป็นหนังสือที่ไม่จัดพิมพ์
แล้ว (Out of Print) หรือเป็นหนังสือที่หาได้ยากใน
ปัจจุบัน ห้องสมุดไม่สามารถจัดหามาได้อีก ผู้พิมพ์จะต้องชดใช้
ในราคาสองเท่าของราคาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์นั้น

31.5 ถ้าทรัพย์สินใด ๆ ของห้องสมุดชำรุดเสียหาย หรือสูญหาย
ผู้กระทำจะต้องชดใช้ตามที่ห้องสมุดเป็นผู้กำหนด

ข้อ 32 การปรับ ถ้าผู้พิมพ์ไม่ส่งวัสดุตำราที่พิมพ์ไปจากห้องสมุดตามวันเวลาที่
กำหนดไว้ และมีใต้อายุการพิมพ์ในกำหนดเวลา ห้องสมุดจะ
ดำเนินการปรับตามอัตราราคาปรับ ดังนี้

32.1 วัสดุตำราตามความในข้อ 14.1 ยกเว้นหนังสือสำรอง ผู้พิมพ์
จะต้องชำระค่าปรับล่วงหน้าวันละ 2 บาท ต่อ 1 เล่ม

32.2 หนังสือสำรอง ผู้พิมพ์จะต้องชำระค่าปรับล่วงหน้าสำหรับชั่วโมง
แรก 2 บาท ต่อ 1 เล่ม ชั่วโมงต่อไปชั่วโมงละ 1 บาท
หรือวันละ 10 บาท ต่อ 1 เล่ม

ข้อ 33 เงินค่าปรับ ค่าทำบัตรสมาชิก และค่าเช่าหนังสือ ให้ส่งเป็นเงิน
รายได้คณะแพทยศาสตร์

ข้อ 34 ประกาศนี้อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องไ้
รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำคณะแพทยศาสตร์ โดยการ
เสนอแนะของคณะกรรมการห้องสมุดศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ

ประกาศ ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2527

นพดล ทองโสภิต

(นายนพดล ทองโสภิต)

รักษาราชการแทนคณบดีคณะแพทยศาสตร์ "

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการและการใช้
ข้อสนเทศ ของคณาจารย์ทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพในต่างประเทศ
ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้หลายรายการ ดังนี้คือ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา Strasser (1978 : 200-209) ได้สำรวจ
ความต้องการข้อสนเทศของนายแพทย์ในรัฐนิวยอร์ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมี
จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการข้อสนเทศของนายแพทย์ ในข้อสมมุติที่ว่านายแพทย์
มีความต้องการข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชาอย่างแท้จริง เพื่อปรับปรุงคุณภาพของข้อ-
สนเทศเฉพาะสาขาวิชาของตน งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แพทย์ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ของหน่วยบริการ
สุขภาพที่ประกอบอาชีพใน 17 เมือง ของรัฐนิวยอร์ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(Northeastern New York Health Service Agency) จำนวน 592 คน ที่
คัดเลือกจากแฟ้มรายชื่อที่ได้รวบรวมไว้ระหว่างเดือนมีนาคม ค.ศ.1974 ถึงเดือน
กรกฎาคม ค.ศ.1975 รายชื่อเหล่านี้ไม่รวมถึงผู้บริหาร แพทย์ประจำบ้าน แพทย์ฝึกหัด
และจิตแพทย์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ระหว่างเดือน
มิถุนายน ค.ศ.1976 แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 592 ชุด ได้รับกลับคืนมา 258 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 45.6 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และคอมพิวเตอร์
Univac 1110 ผลการวิจัยพบว่า ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 258 คน หรือ
ร้อยละ 45.6 มีประมาณร้อยละ 12 ได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพในหน่วยบริการสุขภาพ
ร้อยละ 12.9 ได้รับปริญญาทางแพทย์ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1965 เป็นต้นมา ร้อยละ 32.9
ได้รับปริญญาทางแพทย์ ระหว่างปี ค.ศ.1955-1964 ร้อยละ 22.5 ได้รับปริญญาทาง
แพทย์ ระหว่างปี ค.ศ.1945-1954 และร้อยละ 31.7 ได้รับปริญญาทางแพทย์ ก่อนปี
ค.ศ.1945 การจัดกลุ่มตามประเภทของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ร้อยละ 53.3 ประกอบ
อาชีพส่วนตัว ร้อยละ 14.4 ปฏิบัติงานกลุ่ม ร้อยละ 27.2 ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล
หรือคลินิก และร้อยละ 4.3 ปฏิบัติงานอื่น ๆ เช่น อาจารย์ในวิทยาลัยแพทย์ การจัด
กลุ่มตามสถานที่ภูมิศาสตร์ พบว่า ร้อยละ 46.9 อยู่ในเมืองใหญ่ ร้อยละ 18.9 อยู่

ชานเมือง และร้อยละ 28 อยู่ชนบท นอกจากนั้นยังพบว่าเกือบร้อยละ 20 ของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิจัยทางการแพทย์ และครึ่งหนึ่งของนายแพทย์ที่ทำวิจัยนี้ทำงานอยู่ในโรงพยาบาล

เกี่ยวกับความต้องการข้อเสนอแนะของแพทย์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของข้อเสนอแนะทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทดสอบโดยการวิเคราะห์ ความต้องการข้อเสนอแนะ คุณภาพของข้อเสนอแนะปัจจุบันและความต้องการที่จะรับรู้เพื่อปรับปรุงข้อเสนอแนะของแพทย์ ผลการวิเคราะห์พบว่าแพทย์มีความต้องการข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาใหม่ ๆ หรือวิทยาการใหม่ ๆ ทางด้านสาขาวิชาเฉพาะมากที่สุด รองลงมาคือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลทางด้านสุขภาพอนามัย ในการพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พิจารณาและศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ วิชาชีพเฉพาะทาง การฝึกอบรมที่ผ่านมา สถานที่ทำงานทางภูมิศาสตร์ การเกี่ยวข้องกับวิชาชีพแพทย์ ได้แก่ การศึกษาหรือวิจัย ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน (โรงพยาบาลไม่ใช่โรงพยาบาล ประกอบด้วยอาสาสมัคร) ระยะเวลาที่ต้องการให้ได้รับข้อเสนอแนะ และระดับความพึงพอใจของผู้ต้องการข้อเสนอแนะว่ามีผลกระทบต่อการใช้แหล่งข้อเสนอแนะหรือไม่ ซึ่งจากการวิจัยนี้พบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวมามีผลกระทบต่อการใช้แหล่งข้อเสนอแนะ และแหล่งข้อเสนอแนะที่นายแพทย์ใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ วารสาร ผู้ร่วมงาน และหนังสือ

Moeller และ Deeney (1982 : 236-239) ได้ศึกษาความต้องการเอกสารและข้อเสนอแนะทางด้านโภชนาการอนามัยของนายแพทย์ และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนบริการข้อเสนอแนะของห้องสมุดสนเทศทางโภชนาการอนามัยโรงพยาบาลโอเวอร์ลูค (Overlook Hospital) ที่ให้แก่ชุมชนในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการวิจัยพบว่านายแพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความต้องการเอกสารและข้อเสนอแนะเฉพาะสาขามากที่สุด และต้องการให้ห้องสมุดบริการข้อเสนอแนะให้ถึงมือผู้ใช้ได้มากที่สุด

ประเทศอังกฤษ Brember และ Leggate (1982 : 90-105) ได้สำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดทางด้านสุขภาพอนามัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการข้อเสนอแนะ การใช้ห้องสมุด และทัศนคติของผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการสุขภาพแห่งชาติ (National Health Service) ตลอดจน

ศึกษาดูใช้ห้องสมุดและทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุด ที่เป็นอาจารย์และนักศึกษาทางคลินิก และพรีคลินิก ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด จำนวนทั้งสิ้น 982 คน ในจำนวนนี้แยกเป็น กลุ่มคลินิก ได้แก่ อาจารย์แพทย์ นักศึกษาแพทย์หลังปริญญาตรี และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ บริการสุขภาพแห่งชาติ ยกเว้นจิตแพทย์ นักศึกษาแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป และเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่แพทย์ จำนวน 685 คน กลุ่มพรีคลินิก ได้แก่ อาจารย์ที่ทำการสอนหรือวิจัย ตลอดจนนักศึกษาปริญญาโท ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด สาขาวิชากายวิภาคศาสตร์ ชีวเคมี พยาชีววิทยา สรีรวิทยา และเภสัชวิทยา จำนวน 297 คน การเก็บรวบรวม ข้อมูลใช้ การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติการใช้ห้องสมุด สังเกตพฤติกรรมผู้ใช้ห้องสมุด แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้ห้องสมุด (Feedback forms) และการทดสอบความสามารถของห้องสมุด ในการหาเอกสารให้กับผู้ใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดต้องการ ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงข้อเสนอแนะให้ทันสมัยอยู่เสมอ หรือ ต้องการข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ มากที่สุด รองลงมา เพื่อการเขียนตำรา เพื่อเตรียมการสอนและประชุมวิชาการ เพื่อทำวิจัย และเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง ตามลำดับ ในค่านการใช้ห้องสมุดพบว่าผู้ใช้กลุ่มคลินิก ใช้ห้องสมุดแตกต่างกันถึง 84 แห่ง และร้อยละ 86 ใช้ห้องสมุดแคร์นส์ (Cairns Library) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 69 ใช้ห้องสมุดวิทยาศาสตร์แรดคลิฟฟ์ (Radcliffe Science Library) น้อยกว่า 1 ครั้ง ต่อเดือน แต่ใช้นานกว่า 1 ชั่วโมง ผู้ใช้กลุ่มพรีคลินิก ใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน 27 แห่ง แต่ห้องสมุดที่กลุ่มนี้ใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดวิทยาศาสตร์แรดคลิฟฟ์และห้องสมุดภาควิชา เหตุผลที่ใช้ห้องสมุดเพื่อค้นหาวารสารย้อนหลังในห้องสมุด เพื่อค้นหาวารสารฉบับใหม่ล่าสุด เพื่ออ่านหนังสือ เพื่อมาถ่ายสำเนาเอกสารบทความวารสาร และเพื่อมารับรองรายการที่ห้องสมุดค้นไว้ให้แล้ว จากบริการค้นวรรณกรรม ตามลำดับ ในค่านบริการห้องสมุด ผู้ใช้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าห้องสมุดแคร์นส์ มีวารสารและหนังสือไม่เพียงพอ ห้องสมุดควรจัดหาวารสารและหนังสือให้มากกว่านี้ ห้องสมุดวิทยาศาสตร์แรดคลิฟฟ์ ควรปรับปรุงบริการถ่ายสำเนาเอกสารให้รวดเร็วกว่านี้ และเปลี่ยนระบบบริการห้องสมุดจากระบบชั้นปิดเป็นระบบชั้นเปิด นอกจากนั้นผู้ใช้ยังเสนอแนะให้ห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง เย็บเล่มวารสารทุกเล่มเพื่อป้องกันการสูญหายและถูกนำออกไปจากห้องสมุด ในค่านการใช้แหล่งอ้างอิง ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มคลินิก ใช้แหล่งอ้างอิงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ บทความวารสารอื่น ๆ Index

Medicus และข้อสนเทศที่ค้นได้ด้วยคอมพิวเตอร์ / ส่วนกลุ่มทรีคลินิค ใช้บทความวารสารอื่น ๆ Index Medicus และ Current Contents เกี่ยวกับการทดสอบความสามารถในการค้นหาเอกสารให้กับผู้ใช้ห้องสมุด ผู้วิจัยได้ทดลองค้นหาเอกสารที่มีปรากฏใน MEDLINE ตามความต้องการของผู้ใช้ จำนวน 425 คน ผลการทดลองพบว่า สามารถค้นหาเอกสารที่ต้องการได้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ร้อยละ 44 ค้นได้จากบริการยืมระหว่างห้องสมุด ร้อยละ 6 ค้นหาแล้วแต่ไม่พบ ร้อยละ 6 และไม่ได้ค้นหาให้ภายหลังจากนั้น 3 เดือน ร้อยละ 44 ซึ่งในกลุ่มร้อยละ 6 ที่ค้นหาแล้วแต่ไม่ได้เอกสารที่ต้องการ ผู้วิจัยพบว่าเอกสารที่ต้องการมีปรากฏรายชื่ออยู่ในห้องสมุด แต่ไม่ได้อยู่บนชั้นหนังสือ เมื่อผู้ใช้ค้นหาไม่พบในครั้งแรกก็ไม่ได้พยายามค้นหาอีกครั้งหนึ่ง

ประเทศฮังการี Kovacs (1982 : 77-97) ได้ศึกษาความต้องการข้อสนเทศของนายแพทย์ในประเทศฮังการี ตลอดจนศึกษาความสามารถในการจัดหาและบริการข้อสนเทศ แก่นายแพทย์ของสถาบันสนเทศทางการแพทย์แห่งชาติ ในรอบ 10 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 1973-1982 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบความต้องการข้อสนเทศของนายแพทย์ฮังการีเรียน ผลการวิจัยพบว่าแพทย์ฮังการีเรียน ยังคงมีความต้องการข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชา และมีปัญหาในการใช้ข้อสนเทศ เนื่องจากไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควรจากบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของสถาบัน

ในทวีปแอฟริกา ประเทศไนจีเรีย Ojo (1980) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้ระบบข้อสนเทศของแพทย์ในประเทศไนจีเรีย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของความต้องการข้อสนเทศ เพื่อแยกประเภทของระบบและแหล่งข้อสนเทศที่แพทย์ใช้ค้นหาข้อสนเทศ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการคัดเลือกข้อสนเทศที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ และการใช้ระบบข้อสนเทศของแพทย์ โดยพิจารณาจากลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่ปฏิบัติงานเป็นแพทย์ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพแพทย์ ซึ่งลักษณะเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกันนี้ มีความสัมพันธ์กับจำนวนเวลาว่างของแพทย์ขณะที่อยู่ที่ทำงาน จำนวนของการหารายได้พิเศษที่ได้มาในขณะพัฒนาอาชีพแพทย์ และจำนวนของการบริการการศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แพทย์ ในโรงพยาบาลและสถาบันวิจัยของไนจีเรีย จำนวน 68 คน ผลการวิจัยพบว่าแพทย์ที่ให้สัมภาษณ์ต้องการข้อสนเทศที่เชื่อถือได้ สามารถใช้

อ้างอิงได้และใช้ระบบข้อสนเทศ และแหล่งข้อสนเทศหลาย ๆ รูปแบบในการค้นหาข้อสนเทศ ซึ่งระบบข้อสนเทศที่เป็นทางการ และแหล่งข้อสนเทศที่เป็นเอกสาร เป็นสิ่งพิมพ์ ใช้ค้นหาข้อสนเทศที่กองการมากที่สุด ผู้ใช้ระบบข้อสนเทศที่เป็นทางการ ได้แก่ แพทย์ที่มีระดับการศึกษาสูง แพทย์ซึ่งมีเวลาว่างขณะที่อยู่ที่ทำงานมาก และแพทย์ที่ทำงานในสถาบันสุขภาพที่หารายได้พิเศษ และให้บริการการศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่น Kobayashi (1982 : 1-25) ได้ศึกษาความต้องการข้อสนเทศและความต้องการบริการห้องสมุด ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ของประเทศญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ข้อสนเทศของบุคลากรดังกล่าว ตลอดจนเพื่อปรับปรุงบริการข้อสนเทศที่มีทรัพยากรจำกัด ของห้องสมุดโรงพยาบาลในประเทศญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับ 1) วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของบุคลากรทางศึกษาศาสตร์สุขภาพ ความพึงพอใจในการใช้ห้องสมุดของแต่ละคน แหล่งข้อสนเทศที่ใช้ และความพึงพอใจต่อแหล่งข้อสนเทศที่ใช้ 2) การแจ้งข่าวสารให้ผู้ใช้ทราบของบรรณารักษ์ และ 3) เปรียบเทียบผู้ใช้ห้องสมุดโรงพยาบาลกับผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิด เป็นเครื่องมือในการสำรวจ โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 1982 ถึงวันที่ 5 มีนาคม 1982 ให้กับห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ 10 แห่ง ที่สังกัดสมาคมห้องสมุดแพทย์แห่งญี่ปุ่น ในกรุงโตเกียว และส่งให้กับห้องสมุดโรงพยาบาล 15 แห่ง ในกรุงโตเกียว และเมืองโอซากา โดยคัดเลือกจากจำนวนผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่แต่ละห้องสมุดเสนอรายชื่อมาให้ แบบสอบถามที่ส่งไปมี 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ส่งให้กับบุคลากรทางศึกษาศาสตร์สุขภาพ และแบบที่ 2 ส่งให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุด ซึ่งบุคลากรทางศึกษาศาสตร์สุขภาพ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ แพทย์เฉพาะทาง รวมทั้งแพทย์ฝึกหัด แพทย์ประจำบ้าน กุมารแพทย์ และอื่น ๆ กลุ่มที่ 2 ได้แก่ แพทย์เฉพาะทางการผ่าตัด ซึ่งหมายรวมถึง ศัลยแพทย์ แพทย์ทางออร์โธพีดิกส์ สูติกรแพทย์ และอื่น ๆ กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่น ๆ ได้แก่ พยาบาล นักเทคนิคการแพทย์ นักอาชีวบำบัด นักกายภาพบำบัด และอื่น ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้ใช้ห้องสมุดโรงพยาบาล ร้อยละ 59.6 ผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ร้อยละ 77.3 บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงพยาบาล ร้อยละ 73 และ

บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ร้อยละ 100 ในค่านปริมาณการใช้ห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดโดยเฉลี่ย 2 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ หรือ 7-8 ครั้ง ใน 1 เดือน วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ตามลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก คือ เพื่อการวิจัยเฉพาะบุคคล เพื่อการรักษาพยาบาล และเพื่อการ ศึกษาต่อเนื่อง ในค่านความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดที่มีต่อบริการห้องสมุดส่วนใหญ่มี ความพึงพอใจปานกลาง สำหรับในค่านบุคลากรห้องสมุด ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่า บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ แต่มีความพึงพอใจในคุณภาพของบุคลากรห้องสมุด ในค่าน ความต้องการวัสดุห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุดเสนอแนะให้ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือตำราเพิ่มขึ้น มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ จัดซื้อวารสารภาษาต่างประเทศ และวารสารภาษาญี่ปุ่น ตามลำดับ นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้จัดซื้อวารสารเก่าย้อนหลัง และวรรณกรรมหัตถ์นิยม เช่น วรรณคดีและสารระสังเขป ในค่านความต้องการบริการห้องสมุดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก บริการข้อสนเทศ ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการพิมพ์ดีด ทั้งภาษาต่างประเทศ และภาษาญี่ปุ่น ให้ห้องสมุดขยายเวลาเปิดบริการห้องสมุด และให้มีบริการแปล ตามลำดับ ในค่านคุณภาพของวัสดุห้องสมุดและแหล่งข้อสนเทศทางการแพทย์ พบว่า นายแพทย์และผู้น ำปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของวัสดุห้องสมุดและแหล่งข้อสนเทศ ทางทางการแพทย์เฉพาะหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง (specific topics) มากกว่าอาจารย์แพทย์ เกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการค้นข้อสนเทศด้วย คอมพิวเตอร์ พบว่า นายแพทย์ในโรงพยาบาล ร้อยละ 62.8 ใช้บริการยืมระหว่าง ห้องสมุด อย่างน้อย 1 ครั้ง ในขณะที่อาจารย์แพทย์ ร้อยละ 73.6 เคยใช้บริการนี้ และยังพบว่านายแพทย์ในโรงพยาบาลใช้บริการค้นข้อสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 68.6 ซึ่งมากกว่าอาจารย์แพทย์ที่ใช้บริการค้นข้อสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ เพียงร้อยละ 53.8 ในค่านประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดทางค่านวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า นายแพทย์โรงพยาบาล ร้อยละ 88.4 เคยใช้ห้องสมุดทางค่านวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่น อย่างน้อยที่สุด 1 ครั้ง และอาจารย์แพทย์ เคยใช้ห้องสมุดอื่น ร้อยละ 72.5 แต่ บุคลากรทางค่านวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้งสองแห่งไปใช้ห้องสมุดอื่นน้อยกว่าแพทย์ สำหรับ เหตุผลที่ไปใช้ห้องสมุดอื่น เพื่อต้องการไปค้นหาข้อสนเทศที่ต้องการจากห้องสมุดอื่นมาก ที่สุด รองลงมาเพราะ เป็นศิษย์เก่าวิทยาลัยแพทย์แห่งนั้น ในค่านการใช้แหล่งข้อสนเทศ และคุณภาพของแหล่งข้อสนเทศที่ใช้ ผู้ตอบได้จัดลำดับความสำคัญตามลำดับการใช้ ซึ่ง

แหล่งข้อสนเทศที่ใช้มาก 6 อันดับแรก ได้แก่ บทความวารสาร หนังสือ เพื่อนร่วมงาน หรือหัวหน้างาน สิ่งพิมพ์ทึบยุมิ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า โดยเฉพาะบริการ คนข้อสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ และชาวทางการแพทย์ รวมทั้งประกาศข่าวในวารสาร ซึ่งแหล่งข้อสนเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง นอกจากนั้นผู้ใช้ห้องสมุดยังเสนอแนะให้ห้องสมุดปรับปรุงบริการข้อสนเทศ และบริการ ยืมระหว่างห้องสมุด ตลอดจนจัดหาบริการ CML (Clinical Medical Librarianship) และ LATCH (Literature Attached to Charts) เพื่อให้ผู้ใช้ข้อสนเทศได้ถึง มือผู้ที่ต้องการใช้ใ้มากที่สุดและรวดเร็วขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยที่กล่าวมา มีทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังเช่น งานวิจัยของ Moeller และ Deeney (1982) ; Kovác (1982) ; และ Strasser (1978) ได้ผลสอดคล้องกันในด้านความต้องการข้อสนเทศที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมีความต้องการข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพของตนมากที่สุด Ojo (1980) และ Strasser (1978) พบว่า ลักษณะเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการข้อสนเทศและการเลือกใช้แหล่งข้อสนเทศของผู้ใช้ นอกจากนี้งานวิจัยของ Brember และ Leggate (1982); Kobayashi; (1982) ; และ Ojo (1980) ยังพบว่า นายแพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ใช้แหล่งข้อสนเทศที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น บทความวารสารมากที่สุด ทั้ง Brember และ Leggate (1982) และ Kobayashi (1982) ยังพบอีกว่า ผู้ใช้ไปใช้ห้องสมุดอื่นเพื่อไปค้นหาข้อสนเทศที่ต้องการ เนื่องจากผู้ใช้ห้องสมุดเห็นว่าวัสดุห้องสมุดในหน่วยงานของตนไม่เพียงพอที่จะให้บริการ

สำหรับงานวิจัยที่พบ ผลที่แตกต่างกันคือ งานวิจัยของ Brember และ Leggate (1982) และงานวิจัยของ Kobayashi (1982) ในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อสนเทศ ซึ่ง Brember และ Leggate (1982) พบว่า แพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพต้องการข้อสนเทศ เพื่อปรับปรุงข้อสนเทศของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ หรือเพื่อการศึกษาต่อเนื่องมากที่สุด รองลงมาเพื่อการเขียนตำรา เพื่อเตรียมการสอน และประชุมวิชาการ เพื่อทำวิจัยและเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง ตามลำดับ ในขณะที่ผลงานวิจัยของ Kobayashi (1982) กลับพบว่า แพทย์และบุคลากรทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในประเทศญี่ปุ่น ต้องการข้อสนเทศเพื่อใช้ในการทำวิจัยมากที่สุด รองลงมา

ได้แก่ เพื่อการรักษาพยาบาล และการศึกษาต่อเนื่อง ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

จากงานวิจัยของต่างประเทศซึ่งกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าบริการของห้องสมุด ในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่จัดให้แก่คณาจารย์นั้น ก้าวหน้าไปถึงขั้นบริการข้อสนเทศ แนวโน้มของงานวิจัยส่วนใหญ่ จึงมักเป็นการศึกษาความต้องการของผู้ใช้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงบริการห้องสมุด โดยเฉพาะศึกษาถึงความต้องการข้อสนเทศของผู้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและสร้างงานบริการข้อสนเทศ ตลอดจนปรับปรุงการบริการข้อสนเทศในห้องสมุดของตน ส่วนของไทยบริการข้อสนเทศยังไม่แพร่หลาย โดยยังคงเป็นการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามากกว่าการให้บริการข้อสนเทศอย่างจริงจัง เนื่องจากห้องสมุดมีปัญหาทั้งงบประมาณและบุคลากร ในค่านการวิจัยนั้นจากการพบทวนวรรณกรรมในอดีต พบว่า ขอบเขตของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใช้ในประเทศไทยยังไม่กว้างขวางพอ ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการบริการห้องสมุด ความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุด และปัญหาในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้เท่านั้น ซึ่งงานวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถแยกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ การศึกษาผู้ใช้ที่เป็นคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป ที่เปิดสอนสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และการศึกษาผู้ใช้ที่เป็นคณาจารย์ทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยเฉพาะ

การศึกษาผู้ใช้ที่เป็นคณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปที่เปิดสอนสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ (2521) ได้สำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุด ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุด ความคิดเห็นต่อการจัดบริการห้องสมุด ตลอดจนความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ของอาจารย์โดยเฉพาะ ผลของการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ สำหรับการค้นคว้าวิจัยและเตรียมการสอน รองลงมาคือ ใช้วารสารภาษาต่างประเทศและภาษาไทย กับตำราภาษาไทย ในการเข้าใช้ห้องสมุดนั้น อาจารย์นิยมใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าหอสมุดกลาง โดยใช้ห้องสมุดคณะเฉลี่ยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ใช้หอสมุดกลางเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จุด

มุ่งหมายสำคัญของการ ใช้ห้องสมุดคือ เพื่อพิมพ์และคืนหนังสือ ในด้านความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพทั่ว ๆ ไป วิสตุลิ่งพิมพ์ ระเบียบการใช้ห้องสมุดและบุคลากรของหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะนั้น อาจารย์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ยกเว้นในด้านระเบียบการใช้ห้องสมุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ พหุบาลศาสตร์ เกสซ์-ศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมมาก แต่สิ่งพิมพ์ของห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ยังมีความเหมาะสมน้อย นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าอาจารย์จำนวนมาก ไม่เคยใช้บริการหลายประเภทของหอสมุดกลางและไม่ทราบว่ามีการเหล่านั้นในห้องสมุดด้วย เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ บริการที่อาจารย์นิยมใช้มากที่สุด คือ บริการยืมหนังสือ รองลงมาคือ บริการหนังสือสารอง และบริการถ่ายเอกสาร สำหรับบริการที่อาจารย์ต้องการให้จัดเพิ่มขึ้น ได้แก่ บริการจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ บริการหมุนเวียนวารสาร การจัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้หนังสือ สิ่งพิมพ์ ที่มีวิธีใช้ยุ่งยาก ตลอดจนการถ่ายสำเนาสารบัญบทความทางวิชาการของวารสารฉบับใหม่ด้วย อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมที่เหมาะสมต่อสภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการแบบเข้าถึงตัวผู้ใช้ให้มากที่สุด

ฉนิภา สวัสดิศรพร (2522) ได้สำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์ เพื่อทราบความต้องการในการใช้ห้องสมุด ของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมุ่งพิจารณาในด้านปริมาณของทรัพยากรและปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อคณาจารย์และการสอนเป็นอย่างมาก ห้องสมุดที่คณาจารย์มักจะเข้าไปใช้ คือ หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะที่ตนสอนอยู่ ทรัพยากรที่คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ประกอบการสอนคือ หนังสืออ้างอิง หนังสือทั่วไป และวารสารภาษาต่างประเทศ ทรัพยากรที่คณาจารย์ใช้น้อยมากคือ โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ ทรัพยากรที่คณาจารย์เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางคือ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ และที่มีอยู่ในระดับน้อยคือ หนังสือภาษาไทย สิ่งพิมพ์รัฐบาล สิ่งพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุลสารและกฤตภาค ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่ไม่เพียงพอกแก่การใช้ประกอบการสอนคือ โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ ส่วนปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดคือ หนังสือที่ต้องการมีน้อยฉบับ หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัยวารสารที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อเรื่องน้อยฉบับ ไม่มี

คู่มือช่วยค้นเรื่องที่ต้องการจากเอกสารต่าง ๆ และห้องสมุดไม่มีอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ

ทะวงพิศ เทียนทิม (2524) ได้วิจัยปัญหาการใช้วัสดุการสอนในหอสมุดกลาง ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้หอสมุดกลางของคณาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และศึกษางานบริการของหอสมุดกลางที่ให้แก่อาจารย์ ตลอดจนศึกษาปัญหาและความต้องการใช้วัสดุการสอนในหอสมุดกลาง ของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจจากคณาจารย์กลุ่มตัวอย่าง 7 คณะ จำนวน 236 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่นิยมใช้ตำราภาษาต่างประเทศเพื่อการค้นคว้าประกอบการสอน รองลงมาใช้ตำราภาษาไทย ในด้านการเข้าใช้หอสมุดกลาง คณาจารย์ใช้หอสมุดกลางน้อยมาก คือ หลายเดือนครั้ง จุดมุ่งหมายสำคัญที่ไปใช้คือ เพื่อการค้นคว้าประกอบการสอน ส่วนจำนวนวัสดุการสอนในหอสมุดกลาง คณาจารย์เห็นว่าวัสดุการสอนเกือบทุกหมวดมีจำนวนน้อย สาเหตุที่คณาจารย์ไม่ออกไปใช้หอสมุดกลาง เพราะหอสมุดกลางอยู่ไกล ไปใช้ไม่สะดวก และวัสดุการสอนมีไม่ตรงกับความต้องการ ทั้งยังเก่าล้าสมัย ส่วนในค่านบริการนั้น คณาจารย์นิยมใช้บริการยืมหนังสือและวัสดุการสอนอื่น ๆ มากที่สุด สำหรับบริการที่คณาจารย์ต้องการให้หอสมุดกลางจัดมากที่สุดคือ จัดทำคู่มือช่วยค้นคว้าหนังสือที่มีวิธีใช้ยุ่งยาก จัดทำรายชื่อหนังสือใหม่แจกตามสาขาวิชาที่อาจารย์สนใจ หมุนเวียนวารสารทางวิชาการฉบับล่าสุดแก่อาจารย์ และบริการถ่ายเอกสารจากต่างประเทศ คณาจารย์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หอสมุดกลางควรปรับปรุงกฎเกณฑ์ระเบียบการเข้าใช้ห้องสมุดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปรับปรุงวัสดุการสอนทุกหมวดให้ทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอับความต้องการ ปรับปรุงกริยามารยาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในค่านต่าง ๆ ด้วย

การศึกษาผู้ใช้ที่เป็นคณาจารย์ทางค่านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

นวลลลอ ไชยมงคล (2522) ได้ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่อ งานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเภทของทรัพยากรห้องสมุด ที่คณาจารย์ใช้ ประกอบงานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ ตลอดจนปัญหาในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ที่เคยทำงานเขียนและงานวิจัยมาแล้ว ใช้วารสาร

ภาษาอังกฤษ หนังสือตำรา และหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ใช้น้อย ส่วนผู้ที่กำลังทำงานเขียนและวิจัยนั้น ใช้นหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในระดับปานกลาง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสือตำราในห้องสมุดมีพอเพียงมาก ส่วนวารสารต่างประเทศและหนังสือตำราภาษาอังกฤษนั้น ผู้กำลังทำงานเขียนและวิจัยเห็นว่าพอเพียงปานกลาง แต่ผู้ที่เคยทำงานเขียนและวิจัยเห็นว่าพอเพียงมาก ในคำถามการเข้าใช้ห้องสมุดพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดในเวลาไม่แน่นอน รองลงมา เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาที่ว่างจากการทำงาน ในวันธรรมดา อาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุด และค้นหาข้อมูลที่ต้องการ สำหรับงานเขียนและงานวิจัยนั้น อาจารย์ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากต่องานเขียนและงานวิจัย ในคำถามปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของอาจารย์ที่มีปัญหามากที่สุดคือ หนังสือที่ต้องการ ค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด ปัญหารองลงมาคือ หนังสือที่ต้องการ ค้นคว้ามิน้อยฉบับ และปัญหาหนังสือในห้องสมุดล้าสมัย วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุดหรือมีไม่ครบทุกฉบับ หนังสืออ้างอิงมีจำนวนไม่เพียงพอแก่ความต้องการ นอกจากนั้นอาจารย์มีปัญหารื่องไม่ทราบว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร แผ่นที่ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อาจารย์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าห้องสมุดควรปรับปรุงการสั่งซื้อหนังสือและวารสารให้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ ควรจัดหาหนังสือตำราและวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยเพิ่มขึ้น ควรจัดทำครรชนีวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยให้ครอบคลุมทุกบทความ ควรมีการจัดนิทรรศการ จัดแสดงหนังสือใหม่ มีการแนะนำการเข้าใช้ห้องสมุด มีบริการถ่ายสำเนาเอกสารในห้องสมุด และการขอบริการถ่ายสำเนาเอกสารจากห้องสมุดอื่น ทั้งในและต่างประเทศ ควรจัดบริการให้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม ควรขยายเนื้อที่ของห้องสมุดและปรับปรุงที่นั่งอ่านให้ที่นั่งได้สะดวก และควรผ่อนคลายในเรื่องกฎระเบียบห้องสมุด เช่น การยืม การปรับ เป็นต้น

สุนีย์ นุ้ยจันทร์ (2523) ได้สำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ในคณะเภสัชศาสตร์ ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความต้องการในการใช้บริการห้องสมุด ของอาจารย์และนิสิตนักศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก และต่างเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งเป็นส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการใช้

ห้องสมุดของอาจารย์ เพื่อการค้นคว้าประกอบการสอน รองลงมาเพื่อค้นคว้าประกอบการวิจัย ในค่านการ เรียนรู้วิธีใช้ห้องสมุดนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอบถามจาก บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด บริการห้องสมุดที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ บริการให้ ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รองลงมา ได้แก่ บริการถ่ายเอกสาร ความ ทึ่งพอใจที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มีต่อบริการห้องสมุดนั้น ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ในค่านความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดพบว่า สิ่งที่อาจารย์ และ นิสิตนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มีความต้องการตรงกันคือ ต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ ในสาขาวิชาชีพทั้งหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร ความต้องการอันนี้รองลง มา ได้แก่ การเพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ใช้อ่านเพื่อความรู้ทั่วไป การจัดให้มีที่นั่งเฉพาะบุคคล สำหรับการค้นคว้า การจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง การขยายเวลาทำการของห้องสมุด การจัดกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว เป็นต้น ในค่านหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของห้องสมุด ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษา เห็นว่าควรได้รับการปรับปรุง ทั้งในค่านความ ทันสมัยและจำนวนเล่ม ในค่านบุคลากร อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ ควรจะได้เพิ่ม จำนวนบุคลากร ขยายเนื้อที่ห้องสมุดและเพิ่มที่นั่งอ่าน ส่วนในค่านบริการต่าง ๆ ที่ ห้องสมุดได้จัดทำอยู่แล้ว ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยที่กล่าวมา มี ทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน ผลงานวิจัยที่สอดคล้องกัน ดังเช่น งานวิจัยของ ทศนีย์ ขวัญสุวรรณ (2521) ธิณา สวัสดิศรพร (2522) และพะวงพิศ เทียนทิม (2524) ได้ผลสอดคล้องกันในค่านการใช้ห้องสมุด ที่พบว่าคณาจารย์นิยมใช้ ห้องสมุดคณะที่ตนสังกัด สำหรับวัตถุประสงค์ของการใช้ห้องสมุด พะวงพิศ เทียนทิม (2524) และสุนีย์ นุ้ยจันทร์ (2523) พบว่า วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการใช้ห้องสมุด ของคณาจารย์คือ เพื่อการค้นคว้าประกอบการสอน นอกจากนั้นงานวิจัยของ ธิณา สวัสดิศรพร (2527) และนवलลอ ไชยมงคล (2522) ยังพบว่า คณาจารย์ประสบ ปัญหาหนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุดหรือมีไม่เพียงพอ หนังสือเก่าล้าสมัย และ วารสารที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ

สำหรับงานวิจัยที่พบผลที่แตกต่างกัน คือ ผลการวิจัยในค่านการใช้ทรัพยากร ห้องสมุด ซึ่ง ทศนีย์ ขวัญสุวรรณ (2521) พบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่นิยมใช้หนังสือ ตำราภาษาต่างประเทศ รองลงมาคือ ใช้วารสารภาษาต่างประเทศและภาษาไทยกับ

ตำราภาษาไทย เพื่อการค้นคว้าวิจัยและเตรียมการสอน ฌีณา สวัสดิ์สรพร (2522) พบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิง หนังสือทั่วไปและวารสารภาษาต่างประเทศ ทะวงพิศ เทียนทิม (2524) พบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่นิยมใช้ตำราภาษาต่างประเทศ รองลงมาใช้ตำราภาษาไทย เพื่อการค้นคว้าประกอบการสอน ขณะเดียวกัน นवलลออ ไชยมงคล (2522) ก็พบว่าคณาจารย์ที่เคยทำงานเขียนและงานวิจัยมาแล้วใช้วารสาร ภาษาอังกฤษ หนังสือตำรา และหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ ส่วนผู้ที่กำลังทำงานเขียน และวิจัย ใช้หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย